

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tarihi Roman

Patrona Halil

Maya Kitap: 52, Roman: 30
1. Baskı, İstanbul Kasım 2012

ISBN: 978-605-5675-60-8
Tüm Yayın Hakları Maya Kitap'a Aittir

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç
Çevirmen: Egemen Yılgür
Redaksiyon: Barış B. Acar
Son Okuma: Elçin Aksoylar
Mizanpaj: Mehmet Büyükturk
Kapak: Özlem Aslan

Maya Kitap
Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4
34381 Şişli / İstanbul
Tel: 0212 296 97 12
e-mail: info@mayayayinlari.com
www.mayayayinlari.com
Sertifika: 14079

Kitap Matbaası
Davutpaşa Cad. No: 123/1
Topkapı / İstanbul
Tel: 0212 482 9910
Sertifika: 16053

Patrona Halil

Eski Bir İstanbul Hikâyesi

Maurus Jokai

Çevirmen:
Egemen Yılgür

Giriş

28 Eylül 1730 tarihinde Sultan III. Ahmet'e karşı bir isyan çıktı. Padişah'ın İranlıların muzaffer ordularının karşısına çıkmakta tereddüt etmesi halkı ve orduyu ayaklanmaya teşvik etmişti. İsyân, yeniçerilerin kampında başladı. Elebaşı yoksul bir Arnavut denizci olan Patrona Halil'di. Bir süre işportacılık yaptıktan sonra bir kaza ya da suç olayına adı karıştığı için imparatorluğun paralı askerlerine sığınmak zorunda kalmıştı. İsyân beklenmedik bir şekilde başarılı oldu. Önde gelen divan üyelerini boş yere ayaktakımının hırsına kurban eden Sultan, daha sonra Patrona Halil tarafından tahttan indirilmiş ve yerine I. Mahmut getirilmişti. Bu olayı izleyen altı hafta boyunca Osmanlı İmparatorlu-

ğu eski bir seyyar satıcı tarafından yönetildi. 25 Kasım tarihinde ise o ve diğer isyan liderleri, pek az tanınan bir kişiyken imparatorluk tahtına oturttukları hükümdarın gizli talimatıyla öldürüldüler.

Bu dramatik olay, Jokai'nin "A Feher Rozsa" isimli ünlü öyküsünün tarihsel arka planını oluşturmaktadır. Şüphesiz ki güler yüzlü Macar roman yazarı; sert, dobra ve otoriter bir isyan lideri olan Patrona Halil'i yurtsever bir devlet adamı, bir adalet ve onur şehidi gibi yansıtmıştır. Diğer taraftan yazar Halil'in karakterinin en belirgin özelliklerini gerçekçi bir biçimde ortaya koyabilmiştir. Büyük ölçüde Hammer-Purgstall'ın (*Geschichte des Osmanischen Reichs*) artık demode hale gelen anlatımına dayansa da tarihsel gerçeklerin dışına çıkmamıştır. Bizim gibi aklı başında batılılara inanılmaz şaşırtıcı gelen III. Ahmet'in asilere uysallıkla boyun eğişi, en basit hizipçilerin imparatorluğun en yüksek mevkilerine ulaşmaları ya da lale saksıları vakası gibi ayrıntılar tartışılmaz tarihi gerçeklerdir. Haliyle Jokai'nin muhteşem hayal gücü Türk vakanüvislerinin yalın anlatımını çok başarılı bir biçimde zenginleştirmiştir. Halil'in ilginç hikâyesi, hayat dolu, romantik ve çelişkilerden hoşlanan yazara dayanılmaz bir biçimde çekici gelmiş olmalıdır. Diğer taraftan yazar romanında Patrona Halil'in yaşam öyküsü dışında başka kaynaklardan da yararlanmıştır. Jokai, romanın Gülbeyaz'ın saraydaki korkunç acılarının anlatıldığı eşsiz bölümünün, en azından kısmen Binbir Gece Masalları'ndan esinlendiğini ifade etmektedir.

1. Bölüm

Öşportacı

Mezhepler arasında yüzlerce yıl süregelen mücadele, İslam dünyasını ikiye bölmüştü. İran ve Hindistan Şii topraklarıydı. Türkiye, Arabistan, Mısır ve Berberi diyarı ise Sünnilere aitti.

Şiiler ve Sünniler arasındaki çekişmede çok fazla kan dökülmüştü. Çatışmaya çoğu zaman maddi çıkarlar damgasını vurmuş, bu iki mezhebin üyeleri arasında tarih boyunca çok sayıda aforoz ve din değiştirme olayı yaşanmıştı. Hâlâ hangi mezhebin üyelerinin gerçek Müslümanlar olduğu sorusuna net bir yanıt verilememişti. Tartışma konusu olan mesele, peygamberin dört halefinden (Ali, Ebubekir, Osman, Ömer) hangisinin halifelik makamının gerçek sahibi olduğuydu.

Şiiler'e göre sadece Ali halifelik makamının gerçek sahibi idi. Sünnilere göreyse dördünün de halife olmaya hakkı vardı ve her biri eşit derecede kutsal kişilerdi. Şüphesiz ki Şiilerin, Tanrı'nın kendilerinin hoşlanmadığı bu üç kutsal kişiyi bu makama layık görmüş olabileceğini kabul etmek yerine, binlerce kez kıyıma uğratılmayı göze almaları anlaşılabilir bir durumdu.

Sünni Şeyhülislam, İran Şahı Mahmut hakkında üç kez "katli vaciptir" fetvası vermiş ve bu fetva üzerine kahraman Sünni orduları, Şii bölgelerini işgal etmişlerdi. Heybetli Sadrazam Damat İbrahim; Kırım, Erivan, Kirmanşah ve Hamadan'ı Şiilerin elinden almış ve bu zaferler İstanbul halkının tek sohbet konusu haline gelmişti. Ahalinin bu zaferleri hatırlamak için kendilerine göre son derece haklı sebepleri vardı. Zira yeniçeriler, her yeni zafer ilanından sonra, askeri hünerlerini aslında korumakla yükümlü oldukları sivil halkın üzerinde deniyorlardı. Üstelik sadece ahali değil, hâlâ barışçıl eğilimlerini koruyan Sultan bile zaman zaman bu denemelerden payını alıyordu. İtiraf etmek gerekirse sürekli çiçek açan laleleri ve laleleri gölgede bırakan saray kızlarıyla mutlu olan Sultan, Sünnileri ya da Sadrazam'ının zaferlerini çok fazla umursamıyordu.

* * *

Gün batımının son ışıkları da İstanbul'un minarelerinden çekilmek üzereydi. Yedi tepeli şehrin heybetli silueti, akşam güneşinin altında muhteşem bir tablo gibi ortaya çıkıvermişti. Aşağıda, gün batımının kızılılığı ile alev alev olan boğaz uzanıyordu. Pera'nın, Galata'nın ve Saray'ın rengârenk büyümlü konakları, dizi dizi evleri denizin üzerine yansımıştı. Uzun, dolambaçlı ve dar

sokaklar bir tepeden diğere doğru tırmanıyordu. Tepeler yemyeşildi. Doğrusu tabiat ana, kendine ait olanı korumakta çok hoddin davranmıştı.

İstanbul bu haliyle; asfaltla kaplanmış ve süpürülerek temizlenmiş sokaklarında, bizim uç uca dizili sert taşlardan başka hiçbir şey göremeyeceğiniz batılı şehirlerimizden çok farklıydı. Burada, yüzünüzü çevirdiğiniz her noktada gözünüze yeşilin farklı tonları çarpıyordu. Kaleler sarmaşık ve zeytin ağaçları ile yeşillendirilmişti; zengin evlerinin önünde nar ve selvi ağaçları dururdu. Bahçeleri olmayan yoksul ahali ise evlerinin çatılarına çiçek eker ya da en kötü ihtimalle pencerelerinin etrafında zamanla bütün evi kaplayan sarmaşıklar yetiştirirlerdi. Bu uçsuz bucaksız yeşil deriyasının içinde yer yer şehirdeki seksen caminin kubbe-leri parlardı.

Hemen hemen her ana yolun sonunda gür çimlere ve kalın yapraklı selvilerle kaplanmış yerlere rastlamak mümkündü. Buraların ebedi istirahatın hüznü mekânları olduğunu, ancak üzerlerinde sarık bulunan mezar taşlarından anlayabilirdiniz. Bu tablonun etkisi, boğazın altın aynasındaki yansıması ve yanı başındaki sarayların hepsine hakim gözüken Ayasofya Camisi'nin büyük kubbesiyle daha da artıyordu. Kısa süre içinde boğazın altın aynası bronz rengine büründü. Güneş kaybolurken deniz mavi gökten metalik bir pırıltıyı ödünç aldı. Köşkler karanlığın içinde kayboldu. Rumeli ve Anadolu Hisarları'nın zorlukla seçilebilen ana hatları, yıldızlarla kaplı gökyüzünün karşısında ancak belli belirsiz bir hale geldi. Yabancı tüccarların kaldığı hanlardaki birkaç lamba ile birkaç minare dışında, devasa şehir bütünüyle karanlığa gömüldü.

Müezzinler, camilerin ince minarelerine çıkıp akşam ezanını okumaya başladılar. Ahali hava iyice ka-

rarmadan evlerine varmak için acele ediyordu. Katır sürücülerini yüklü hayvanlarını kırbaçlayarak hızlandırmaya çalışıyorlardı. Hayvanlara asılı çanlardan çıkan sesler dar sokaklarda yankılanmaktaydı. Omuzlarındaki uzun sopaları, geçtikleri sokakları kaplayan hammallar ve sakalar, sokaklarda bağırarak dolaşıyorlardı. Karşılarına çıkan herkes onların bu halinden ürküydü. Şehrin tüm köpek sürüleri, meydandaki çöpler için kavga etmek üzere gizlendikleri mezarlıktan çıkmıştı.

Müslümanlar karanlık çökmeden evlerine ulaşmaya gayret gösterirler ve her ne bahaneyle olursa olsun müezzinin sabah ezanını okumasından önce evden dışarı çıkmayı bir tür intihar sayarlardı. Özellikle bu saatlerde Et Meydanı'ndan geçmeye cüret eden bir kişinin ya deli cesaretine sahip olduğu ya da bu bölge hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı düşünülürdü. Zira yeniçeri barakalarının üç kapısı bu meydana açılmaktaydı. Yeniçeriler ise ellerine geçirebildikleri kişileri canlarına okumadan bırakmazlardı. İyi günlerinde bile olsalar kurbanlarına karşı merhametli davrandıkları görülmemişti. Müslümanlar bu nedenle Kur'an'ın "Aptal, kaçabilecekken kendini tehlikeye atan kişidir." ayetini hep akıllarının bir köşesinde tutar ve mecbur olmadıkça Et Meydanı'na girmemeye özen gösterirlerdi.

Hava kararmaya başladığı sırada iki adam, Et Meydanı'na çıkan sokaklardan birinde karşılaştı. Adamlardan biri Eflak gunyası giyyordu. Uzun ayak-kabıları ve yanında sallanıp duran kaba bir el çantası vardı. Bir yabancıydı. Kırk yaşlarındaydı. Bu adam, ışıktaki seçilebildiği kadarıyla güçlü, boylu posluydu ve epeyce şişman bir yüze sahipti. Yüzünde o an için hiçbir korku ya da bir insanın ilk kez ziyaret ettiği büyük

bir şehirde hissedebileceği bir tereddüt işareti bulunmuyordu. Diğeri, otuz yaşlarında, kömür karası kalın sakalları olan bir Müslüman'dı. Tutkulu ve asabi bir tabiata sahipti. Karakteri bütünüyle parlak siyah gözlerine yansımıştı. Sarığını, onu normalde olduğundan daha kavgacı gösteren kaşlarını bütünüyle kapatacak şekilde şakaklarının hizasına çekmişti.

Yabancı, Et Meydanı'na gidiyor gibiydi. Diğeri de arkasından geliyordu. Yabancı, duvara doğru yanaşarak arkadan gelenin kendisini geçmesine izin verdi. Muhatabını şöyle bir tartıp kötü bir niyeti olmadığını anlayınca konuşmaya başladı:

"Merhametli Müslüman; yalvarırım kızma bana, Et Meydanı'nın nerede olduğunu söyler misin?"

Hızla ilerleyen adam, kısa bir an durdu. Yabancıyı sert bir bakışla süzdü ve yanıtladı:

"Doğru devam et. Vardın sayılır."

Duydukları karşısında, yabancının korkudan dizleri titremeye başlamıştı.

"Eyvahlar olsun muhterem Müslüman! Yalvarırım kızma bana, sana Et Meydanı'nın nerede olduğunu oraya gitmek istediğim için sormadım. Yanlışlıkla yolum oraya düşmesin diye sordum. Ben bu şehirde yabancıyım. Hiç arzu etmediğim halde kendimi gitmekten dehşetle kaçındığım pek çok yerde bulduğum zamanlar oldu... Yalvarırım beni burada tek başıma bırakma. Bütün evlerin kapıları kilitlenmiş. Bu saatte hiçbir han beni içeri almaz. Beni evine götür. Size yük olmayacağım. Avlunuzda ya da kilerinizde uyuyabilirim; yeter ki korktuğum başıma gelmesin, bütün gece sokakta kalmaktan kurtulabileyim."

Türk, elinde sazlardan dokunmuş bir sırt çantası taşıyordu. Açtı ve içine baktı. Pazar yerinden akşam

yemeği için aldığı balık ve soğanın iki kişi için yeterli olup olmayacağını düşündü. Sonunda karar vermiş gibi kafasını salladı.

“Pekâlâ, gel bakalım,” dedi. “Beni takip et.”

Yabancı, öpmek için muhatabının ellerine yapıştı. Aslında yeni arkadaşına karşı hissettiği şükran duygusunu ne yaparsa yapsın tam anlamıyla göstermesi mümkün değildi.

“Bana teşekkür etmeden önce neyle karşılaşacağını görmek için beklemelisin,” dedi Türk. “Ben yoksul bir adamım. Seninle ancak konukseverliğimi paylaşabilirim.”

“Ah, ona bakılırsa ben de yoksulum, gerçekten çok yoksulum.” Yunan ırkına özgü ustaca bir kıvraklıkla yanıt verdi yabancı. “Benim adım Janaki. Jassy’de kasabım. Kavaslar, çırağıma ve tüm hayvanlarıma el koydular. Bu yüzden İstanbul’a geldim. Onları geri alamazsam çaresizlikten dilenmek zorunda kalacağım.”

“Pekâlâ. Bozma moralini, Allah sana yardım eder. Şimdi bizi daha fazla oyalama da bir an önce gidelim. Baksana, hava şimdiden karardı.”

Türk, Hebdomon (Bakırköy) Sarayı’na çıkan karmaşık yolların dar ve dolambaçlı labirentinde önden yürüyerek yabancıya rehberlik etti. Bir zamanlar Yunan imparatorlarına ev sahipliği yapmış olan bu bölge, şimdi en yoksul sınıfların toplandığı bir mahalle haline gelmişti. Buradaki sokaklar o kadar dardı ki karşılıklı evlerin çatılarında büyüyen sarmaşık ve su kabağı filizleri birbirlerine dolanarak, yolda yürüyenlere ferahlık veren doğal bir gölgelik oluşturmuştu.

Alışılmadık derecede dar ve uzun bir patikaya doğru girdikleri sırada, kendilerine doğru gelen birini gördüler. Adam bağıra çağıra şarkı söylüyordu. Besbelli ki

sarhoştı. Böyle aslan kükremesini andıran bir ses çıkarabildiğine göre çok sağlam ciğerlere sahip olmalıydı. Zaman zaman, önünden geçtiği evlerin kapılarını büyük bir gürültü çıkartarak yumrukluyor; varlığını belli ediyordu.

Yabancı, “Eyvah! Muhterem kardeşim, yoksa bu gelen bir yeniçeri mi?” diye kekeleydi.

“Kesin öyle. Böyle bağırıp çağırmak kendi halinde bir insanın aklına bile gelmez.”

“Geri dönsek daha iyi olmaz mı?”

“Farklı bir yoldan gidersek bunun gibi başkalarıyla da karşılaşabiliriz. Bak bu sözümü hiç unutma: Bir kere çıktığın yoldan asla geri dönme. Yoksa daha büyük belalarla karşılaşırın.”

Konuşarak ilerlerken, bu kükreyen cengâvere giderek daha fazla yaklaşılmaktaydılar. Çok geçmeden adam burunlarının dibinde bitiverdi.

Görüntüsü, her bakımdan sesiyle uyum içerisindeydi. 1,80 boylarında bir insan azmanıydı. Dolmanın düzensiz görünüşü ve sarığının normalde olması gerekenden daha eğik duruşu, hakkında daha önce oluşan şüpheleri doğruluyordu. Belli ki peygamberin inananlara yasakladığı içkiyle de arası iyiydi.

Yeniçeri bütün gücüyle, “Haydi, hepiniz birden gelin!” diye kükrediyordu. Bağırırken yolun bir tarafından diğerine doğru sendeliyor, bir taraftan da elinde tuttuğu kılıcını havaya doğru savuruyordu.

“Eyvahlar olsun benim cesur Müslümanım!” diye fısıldadı Eflaklı kasap. “Şu benim sopamı sen alsan daha iyi olmaz mı? Bunu benim elimde görürse ona meydan okuduğumu zannedebilir.”

Türk, kasabın korktuğunu görünce sopayı elinden aldı.

“Bak sen. Bu senin sopa hiç de fena bir şey değilmiş. Topuzu çivilerle süslenmiş ve ayrıca kurşunla ağırlaştırılmış. Bunu nasıl kullanacağını bilmemen çok kötü.”

“Benim tek isteğim insanların huzur içinde yaşamama izin vermeleri.”

“Çok güzel. Arkama saklan ve çekinmeden yürü. Yanından geçerken ne olursa olsun onunla göz göze gelmemeye çalış.”

Ah, keşke bu mümkün olabilseydi! Ne var ki yeniçeri, daha uzaktayken kasabın bakışlarını yakalamıştı. Kasap, rehberinin gömleğini çekiştirerek uzaklaşmaya çalışırken, yeniçeri birden yolunu kesti. Korkunç elleriyle yakasından yakaladı ve zavallı adamı kendisine doğru çekti.

“Domuz herif! Öyle kolay değil, dur bakalım. Sana söyleyecek bir çift lafım var. Kendime yeni bir yatağan aldım. Onunla boynunu keseceğim. Görelim bakalım dedikleri kadar keskin miymiş.”

Zavallı adam neredeyse korkudan ölmek üzereydi. Ölümünden kurtulabilmek için her türlü dalkavukluğu yapıyor bir yandan da dört küçük çocuğu için yalvarıyordu. Geride onlarla ilgilenecek kimse kalmadığında çocuklarına ne olacaktı?

Rehberi cesaretle araya girdi:

“Geri çekil, pis sarhoş. Ne cüretle benim misafirime el kaldırırsın! Bilmez misin ki gerçek bir müminin misafirine kötülük yapan kişi lanetlenmiş sayılır.”

“Aman, sakın ha!” diyerek alaycı bir ifadeyle gülmüsediyeniçeri. “Muhterem balıkçım. Sen aklını mı kaybettin ki peygamber bahçesinin çiçekleriyle, Bektaş’ın çocuklarıyla, cesur yeniçerilerle laf dalaşına giriyorsun? Hâlâ fırsatın varken çekil git yolumdan.

Biraz daha buralarda durursan sana söz dinlemeyi öğ-retirim ben."

"Misafirimi rahat bırak dedim sana. Kendi yoluna git!"

"Neden? Senin derdin ne muhterem Müslüman? Sana bir şey diyen oldu mu? Maşallah! Benim bir kö-peğin başını kesmek istememden sana ne? Onun gibi on tanesini daha istediğin zaman sokaklardan toplaya-bilirsin."

Sarhoş bir adamı güzellikle yola getirmenin müm-kün olmayacağını anlayan Türk, ona doğru yaklaşıarak yatağanı tutan elini kavradı.

"Ne istiyorsun sen?" diye bağırdı yeniçeri. Bu aşırı cesur hareket karşısında öfkeden deliye dönmüştü.

"Hadi, kendi yoluna git."

"Sen kimin elini tuttuğunu biliyor musun? Benim adım Halil."

"Benimki de Halil."

"Benimki Halil Pehlivan."

"Benimki Patrona Halil."

Bu meydan okuma üzerine yeniçerinin aklı başın-dan gitti.

"Seni solucan. Seni çarpık bacaklı işportacı parçası, zavallı ip tüccarı seni. Eğer hemen elimi bırakmazsan ellerini, ayaklarını, kulaklarını ve burnunu kesip asa-rım seni!"

"Sen de eğer misafirimi rahat bırakmazsan sopam-la yere deviririm seni."

"Ne, sen mi beni devireceksin? Beni? Senin gibi bir adam Halil Pehlivan'ı bir sopayla tehdit edecek, olacak iş mi bu? Hadi vur bakalım. Seni köpek, seni haysiyet-siz yaratık seni! Müslümanların yüz karası! Vur hadi cesaretin varsa vur!"

Küstah bir tavırla yüzünü çevirdi. En küçük bir çekilmesi bile olmaksızın rakibine kafa tutuyordu.

Patrona Halil, böyle bir meydan okumayı karşılıksız bırakmayacak kadar cesurdu. Kurşun kaplı sopayı olabildiğince sert bir şekilde yeniçerinin yüzüne indiriverdi. Bir anda, adamın yüzünden kanlar akmaya başladı.

Pehlivan aniden gürlledi, kanlı başını iki yana sallayarak yaralı bir ayı gibi Patrona'ya saldırdı. Omuz ve kollarındaki taze yaralar, yatağanını düşürmesine neden oldu. Yaraların acısını umursamaksızın rakibini devasa elleriyle sıkıca kavrayarak havaya kaldırdı. Ve sonra avını saran bir boa yılanı gibi onu kucakladı. Ne var ki Patrona da savunma sanatının acemisi değildi. Devasa adamın boğazını iki eliyle kavrayarak çok sert bir biçimde sıkmaya başladı. Birkaç saniye içerisinde yeniçeri, ileri geri sendelemeye başladı. Sonunda geriye doğru düştü. Patrona, Pehlivan'ın göğsünün üzerine eğildi ve hatıra olarak saklamak üzere, yeniçerinin sakalından birkaç tel kopardı. Patrona ve korkudan ödü patlamış olan misafiri aceleyle evlerinin yolunu tuttukları sırada içkinin ve düşerken aldığı darbelerin etkisiyle Pehlivan, uzandığı yerde kalakaldı.

Dar ve dolambaçlı patikalardan oluşan labirentlerde dolaşıp, çeşit çeşit bahçelerin ve kalabalık ailelerin yaşadığı harap evlerin arasında ileri geri zikzaklar çizdikten sonra Patrona Halil, sonunda kendi evine vardı.

Bu semtte herkesin kendine ait bir sokak kapısı olduğunu söylemek mümkün değildi. Civarda beş yüz ya da daha fazla tahta ev bulunuyordu. Evler, birbirlerinden ayrılamayacak derecede içe içe geçmişti. Öyle ki herkesin evine giden en kısa yol komşusunun evindeki dehlizlerden, hollerden ya da avlulardan geçiyor-

du. Bu evlerde kalmak zorunda olanlar birbirleriyle inanılmaz bir uyum içerisinde yaşamaya alışmışlardı. Mahalle sakinleri istedikleri zaman birbirlerinin evlerine önceden haber vermeksizin girebilmekteydiler. Bazı evlerde çatılar birbirleriyle bitişikti. Bazılarında ise bir evin kilerinden diğer evin kilerine geçmek mümkündü. Takip edilmekte olan herhangi bir mahalle sakini çatıların, dehlizlerin ve kilerlerin yardımıyla arkasında hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolabilirdi.

Patrona Halil'in evi de diğerleri gibi tahtadan yapılmıştı. Ev genişçe bir odadan ibaretti. İçinde bir ocağı vardı. Misafir zor beğenen biri bile olsa asma yapraklarının gölgelediği çatıda yatmaktan hoşnut kalacaktı. Evde fazla eşya yoktu. Odanın ortasında bir hasır, köşede halıyla kaplı bir kanepe, tahtadan yapılmış birkaç tabak ve çanak, tahta rafın üzerinde bir testi ve ocağın içinde basit mutfak gereçleri... Bütün eşyalar bunlardan ibaretti. Odanın tavanında, Patrona'nın eski moda bir çakmaktaşı ve çelik ile tutuşturduğu çanak lamba asılıydı. Halil, elini yüzünü yıkaması için misafirine yuvarlak bir leğen ve içi kuyudan çektiği içme suyu ile dolu uzun bir testi getirdi. Daha sonra kaba dokuma pazar sepetini çıkartarak içindekileri hasırın üzerine boşalttı. Janaki'nin karşısına oturdu ve vakit kaybetmeden misafirini sofraya buyur etti.

Aslına bakılırsa birkaç küçük balık ve birkaç güzel kırmızı soğandan başka doğru dürüst yiyecek bir şey yoktu. Fakat Halil'in, yedikleri hakkında söyleyecek çok fazla sözü vardı. Balıklar nerede ve nasıl yakalanmışlardı? Lezzetli olmaları için nasıl kızartılmaları gerekiyordu? Hangilerinin güçlü, hangilerinin zayıf balık yumurtalarına sahip olduğu nasıl anlaşılabilirdi? Ananastan bile fazla sayıda farklı soğan türü olduğunu

daha önce hiç duymuş muydu? Peki, saf suya ne demeliydi? Kur'an'ın neden baştan sona saf suya övgülerle dolu olduğunu biliyor muydu? Halil tüm bunları yüreğiyle anlıyordu, ayetleri okumak için kutsal kitaba bakmasına gerek yoktu. Çölde yollarını kaybedip susuzluktan ölmek üzereyken Allah'ın rehberliğiyle serin vahalara ulaşan yolcular hakkında da pek çok hikâye biliyordu Halil. Hepsini anlattı misafirine. Böylelikle misafir, kendini gerçekten de mükemmel bir ziyafetin parçasıymış gibi hissetmeye başladı. Yiyip içtiklerinden hoşlanmıştı. Sofradan kalkarken keyfi yerindeydi.

Yanı başındaki masalarda tepeleme yığılı duran meyve ve şekerlemelere, etrafında dans edip şarkı söyleyen iki yüz odalığına rağmen, Sultan Ahmet'in ihtişamlı sofrasından kalkarken hissettiği doygunluk duygusu bunun yanında ne kadar da sıradan kalırdı.

"Hadi, şimdi yatalım," dedi Patrona Halil misafirine. "Uyku, Allah'ın insan aklına bahşettiği keyiflerin en güzelidir. Uyanık olduğumuz zamanlarda hepimiz başkalarına aitiz. Ama rüyalar âlemi sadece bizimdir. Eğer güzel rüyalar görürsen bunun için sevinmelisin. Yok, eğer bir kâbus görüyorsan yine sevin; çünkü o sadece bir rüyadır. Bu gece hava güzel, çatıda uyuyabilirsin. Eğer yukarı çıktıktan sonra ipli merdiveni yukarı çekersen kimse seni rahatsız edemez."

Janaki her şey için teşekkür etti. İstekli bir şekilde çatıya tırmandı. Çatıda daha önce kendisi için hazırlanmış olan ve üzerinde uyuyacağı hal ile kürkle kaplı minderleri gördü. Evde bunların dışında başka halı ve minderin olmadığını fark etmişti. Patrona Halil'e seslendi:

"Ah, merhametli efendim! Bana kendi halını ve yastığını verdin. Peki, sen nerede uyuyacaksın?"

“Sen beni dert etme misafir! Ben diğer halımı ve yastığımı çıkarıp onların üstünde uyuyacağım.”

Janaki çatıya çıktıktan sonra, aşağıdan gelen seslere kulak verdi. Patrona Halil aşağıda abdest alıp namazını kıldı. Ardından, yuvarlak bir yalağı baş aşağı çevirerek hasırın üzerine yerleştirdi. Başını yalağın üzerine koyup kollarını göğsünde kavuşturdu. Çok geçmeden huzur içinde uykuya daldı.

Ertesi sabah Janaki uyandı ve Halil’in yanına indi. Halil’e bir altın dinar verdi. “Bu parayı al muhterem efendim,” dedi. “Bir gün daha evinde kalmama izin ver. Bu parayla da ikimiz için güzel bir öğle yemeği hazırla.”

Parayı alan Halil, meydana gitmek için hemen yola koyuldu. Her türden yiyecek için esnaflarla uzun uzun pazarlık yaptı. Alışverişten sonra kendisine emanet edilen paradan geriye sadece bir bakır akçe arttırabilmiş olması vicdanını rahatsız etmişti. Misafiri için etli pilav yaptı. Ona en büyük aşçı ve tatlıcıların tezgâhından çıkmış ballı kekler, dulchalar, şam fıstıkları, içi fındıkla dolu ve balla pişirilmiş tatlı biber kekleri ve daha nice lezzetli yiyecekler getirdi. Gördükleri ve aldığı kokular karşısında şaşırان Janaki, “Sultan Ahmet bile bundan iyisine sahip olamaz!” diye bağırdı. Bunun üzerine Halil, Janaki’yi, Sultan’ın adını çok sık ve böyle yüksek sesle telaffuz etmemesi konusunda uyardı.

Halil, misafirini yine çatıda ağırlayacaktı. Önceki gece yatağında sürekli sağa sola dönmesi dikkatini çekmişti. Belki de yattığı yer ona biraz sert geliyordu. Bu kez tedbirli davranmış, kendi kaftanını misafirin yattığı halının altına sererek onun rahatını garantiye almıştı.

Ertesi sabah Janaki, Halil’e bir altın dinar daha verdi.

“Bana kalem ve kâğıt al,” dedi Janaki. “Birisine mektup yazacağım. Ondan sonra da Tanrı izin verirse buradan ayrıлып kendi yoluma giderim.”

Halil yola çıktı. Pazarda esnaflarla pazarlık yapıp alışverişini tamamladıktan sonra, almak için gittiği şeylerle birlikte geri döndü. Misafirine kuruşu kuruşuna yaptığı harcamaların hesabını verdi. Kalemın fiyatı şu kadar, mürekkebi satın almak bu kadara mâl oldu, mühüre şu kadar verdim diyerek hesaplamayı yaptıktan sonra paranın üstünü Janaki’ye verdi.

Janaki çatıya çıkıp mektubunu yazdı, mühürledi. Mektubu halının altına sıkıştırdı. Yolculuk sırasında yanında taşıdığı sopasını eline aldı. Halil’e kendisine karşı gösterdiği konukseverlik için teşekkür ettikten sonra, Pera yoluna nasıl gidebileceğini kendisine tarif etmesini rica etti.

Halil, yolu tarif ettiği misafirine en yakın caddeye kadar eşlik etti. Janaki, boğazın görünmeye başladığı yerde yolun kendisine tanıdık geldiğini fark etti. Bundan sonrasına kendi başına devam edebilirdi. Birdenbire yüksek sesle konuşmaya başladı:

“Hay Allah! Bak şimdi hatırladım. Çatıda yazdığım mektup aklımdan çıkıp gitmiş. Halının altında duruyor. Yanında mektupla göndermeyi düşündüğüm bir de para kesesi var. Bu saatten sonra ben oraya geri dönemem. Sana yalvarıyorum, şimdi eve dön ve mektubu para kesesiyle birlikte yazıldığı kişiye teslim et. Tanrı yardımcın olsun!”

Halil, bu yeni görevi de mümkün olan en kısa sürede yerine getirmek için hemen harekete geçti.

“Parayı da sahibine vermeye unutma,” dedi Yunanlı.

“Hiç merak etme. Götürüp kendin teslim etmişsin gibi rahat olsun için.”

“Bir de bana söz ver. Ne yapıp edip mektubun gönderildiği kişiyi parayı kabul etmesi için ikna edersin.”

“Ondan parayı aldığını söyleyen imzalı bir kâğıt alana kadar evinden ayrılmayacağım. Bir gün yolun bu tarafa düşer diye de o kâğıdı her zaman saklayacağım.”

“Öyleyse Tanrı’ya emanet ol, dürüst Müslüman.”

“Ve aleykümselam!”

Halil, hızla evine geri döndü. İp merdiveni kullanarak çatıya tırmandı. Para ve mektup halının altındaydı. Yokluğunda çalınmadıklarını görünce keyfi yerine geldi. Mektubu ve keseyi örme çantasının içine attı. İçinde ne olduğuna bakmak aklına bile gelmemişti. Çantasında mektup ve para kesesi ile birlikte aceleyle pazar yerine doğru yola çıktı. Pazarda, İstanbul’da yaşayan hemen hemen herkes hakkında bilgi sahibi olan bir sarraf tanıyordu. Onun sayesinde, mektubun yazıldığı kişinin nerede yaşadığını öğrenebilirdi.

Mektubu fazla incelemeyen sarrafa verdi. Böylelikle bundan sonra yapması gerekenleri ondan öğrenebilirdi. Sarraf mektubun üzerinde yazan adresi inceledikten sonra bir an büyük bir şaşkınlığa kapıldı.

“Patrona Halil!” diye bağırdı. “Sen çok mu safsın, saf taklidi mi yapıyorsun? Yoksa okuman mı yok?”

“Okumam var tabii. Ama adamın mektubu kime gönderdiği beni ilgilendirmiyor.”

“Peki öyleyse, şöyle söyleyeyim. Sen bu kişiyi çok yakından tanıyorsun. Bu mektup sana yollanmış be adam!”

Şaşkına dönen Halil, o ana kadar ilgisini çekmeyen mektubu eline aldı. Gerçekten de kendisine yazılmıştı.

“Galiba mektubu bırakan adam delinin tekiydi.

İşin tuhafı şimdi elimde bir de teslim etmem gereken para kesesi var.”

“Evet, onun üzerinde de senin adın yazıyor.”

“İyi de ben bu para kesesi ve mektupla ne yapacağım? Bunları bana emanet eden adamın kesin aklından zoru var.”

“En güzeli sen bu mektubu açıp oku. O zaman onlarla ne yapman gerektiğini de öğrenmiş olursun.”

Öyle ya. Doğrusu buydu. Bir adam kendisine gönderilen bir mektupla ne yapması gerektiğini ancak onu okuyarak öğrenebilirdi.

Mektupta şunlar yazıyordu:

“Muhterem Patrona Halil,

Sana yoksul bir adam olduğumu söylemiştim. Bu doğru değil. Aksine, Tanrı’ya şükür ki varlıklı bir adamım. Sürekli seyahat etmemin sebebi ise benden çalışan hayvan sürülerini geri almak değil benim için tüm hazinelerimden daha değerli olan kızımdır. Her nerede olursa olsun onu bulabilmek ve eğer mümkünse kaçırانların elinden kurtarabilmek için arkasında bıraktığı izleri takip ediyorum. Bana çok büyük yardımın dokundu. Benim hatrım için sarhoş yeniçeri ile kavga ettin. Evini benimle paylaştın. Kendin yerde yatarken yatağını bana verdin. Daha rahat olabilmem için kendi kaftanını bile çıkarıp bana yatak yaptın. Sana olan minnet borcumun bir karşılığı olarak, mektubun yanında ki bu küçük keseyi kabul et. İçinde beş bin kuruş var. Seni tekrar ziyaret ettiğim zaman, daha iyi koşullarda yaşadığını görebilmeyi umuyorum. Her konuda Tanrı yardımcın olsun.

Minnettar kulun,

Janaki”

“Ben demedim mi bu adam deli diye!” diye yüksek

sesle söylendi Halil. “Bir deliden başka kim üç kırmızı soğan için beş bin kuruş verir?”

Konuşulanlara tanık olanlar, etraflarında toplanmıştı. Kafa kafaya vermişler, üç kırmızı soğan için beş bin kuruş veren Janaki’nin mi yoksa bu parayı kabul etmek istemeyen Halil’in mi daha saf olduğunu tartışıyorlardı. En sonunda, saflık konusunda kimsenin Halil’in eline su dökemeyeceğine kanaat getirildi. Zira hiç vakit kaybetmeden, kendisine parayı veren adamı aramaya başlamıştı. Ne var ki tüm aramalarına rağmen adamın izini bulamadı. Bu kadar para elinden çalınmış olsaydı hırsızların peşine düşüp yakalamak belki de bundan çok daha kolay olacaktı.

Janaki’nin izini bulmak için dolaşırken Halil’in yolu, üç gün önce Halil Pehlivan’la kavga ettiği yere düştü. Nerede olduğunu hemen fark etmişti. Devasa adamın kafasından akan kan izleri hâlâ yerde duruyordu. Karşıdaki evin duvarında, her ikisinin de adları yazılıydı. Anlaşılan, yaşadıkları olayı ölümsüzleştirmek isteyen yeniçeri, kendine geldiğinde parmağını kendi kanına daldırıp duvara kendisinin ve rakibini ismini karalamıştı. Üstte Halil Pehlivan’ın, altta ise Patrona Halil’in kendi isminin yazılması dikkatinden kaçmadı.

“Yok. İşte bu doğru değil,” dedi Halil kendi kendine. “Mağlup olan sendin!”. Yerden kapıldığı kırmızı bir taş parçasıyla kendi adını Halil Pehlivan’ın üstüne yazdı.

Geç saatlere kadar ordan oraya koşuşturup durmasına rağmen, Janaki’nin izine rastlamak mümkün olmamıştı. Akşam karanlığı çökerken kafası çeşit çeşit düşüncelerle karmakarışık bir haldeydi. O kadar ki Et Meydanı’nda balık pazarlığı yaparken tek bir sazanın bin kuruş olduğunu söylediler Halil birazcık olsun şa-

şırmazdı. Bütün geceyi, parayı nasıl saklayabileceğini düşünerek uykusuz geçirdi.

Ertesi gün yine pazarları dolaştı. Sonra adının duvarına yazılı olduğu evin olduğu yere gitti. O da nesi? Halil Pehlivan'ın adı yine kendi isminin üstüne çıkmıştı.

“Artık buna bir son vermeli,” diye homurdandı Halil. Bir hamal çağırdı. Hamalın omuzlarının üzerine çıkarak adını evin saçaklarının hemen altında bulunan bir noktaya yazdı. Böylece Halil Pehlivan'ın adı artık kendi isminin üstüne çıkamayacaktı. Patrona Halil, altta kalmayı kabullenmeyen bir tabiata sahipti. Kendisinden üstün başka bir insanın varlığı düşüncesi ona ıstırap veriyordu. Evine doğru giderken Çırağan Sarayı'nın yanından geçti. O geçtiği sırada, Padişah Sultan III. Ahmet, Sadrazam'ı Damat İbrahim, Kâhya Bey, Kaptan-ı Derya ve Ayasofya Vaizi İspirizade sarayın çevresinde geziniyorlardı. Onları fark edince yere kapandı. O sırada kalbinin derinliklerinden gelen bir sesin ona şöyle fısıldadığını hissediyordu: “Bir gün gelecek şimdi benim yaptığım gibi siz de benim karşımda eğileceksiniz. Benim, Patrona Halil'in, işportacının... Evet evet siz, imparatorluğun ve evrenin tüm efendileri.”

Halil, evrenin efendileri maiyetleri ile beraber yanından geçip giderken kafasını kaldırmadığı için çok şanslıydı. Aksi halde Sultan'ın önünde, elinde palasıyla yürüyen Halil Pehlivan onu tanıyabilirdi. Bu durumda yeniciyi, Halil'in kafasını ortadan ikiye ayırıverdi. Hiç kimse de gariban işportacının başına gelenleri sorgulamaz, Halil canından olduğu ile kalırdı.

2. Bölüm

Gülbeyaz

Patrona Halil'in dükkânı pazardaki yerini almıştı. Halil, tütün, uzun tütün çubuğu ve pipo sapları satıyordu. Yaptığı iş çok kârlı sayılmazdı. Tezgâhında, âlemcilerin en önemli gözdesi olmasına rağmen afyon bulundurmuyordu. Zaten haline ve tavrına bakan birisi, onun uyuşturucu satmadığını kolaylıkla anlayabilirdi. Ruhu uyuşturan böyle şeyleri tezgâhında satmayacağına dair kendi kendine söz vermişti. Ne zaman bu konudaki kararlılığında bir gevşeme hissetse kendisine verdiği bu sözü aklına getirirdi. Zaman zaman etrafına topladığı komşularına bu mesele hakkında söylevler veriyordu. Afyon belasını inançlı insanların başına, onları mahvetmek isteyen şeytan musallat etmişti.

Afyon cinlerin pisliliydi. Buna rağmen Müslümanlar bu pis şeyi ağızlarına alıp çiğnemekten, dumanını içlerine çekmekten çekinmiyorlardı. Bu yaptıkları onlar, gelecek kuşaklar ve tüm İslam dünyası için büyük bir felakete neden olacaktı. Komşuları onu karşı çıkmadan dinleseler de olabildiğince fazla miktarda afyon satmaya devam ediyorlardı. Zira afyon ticareti benzerleri arasında en kârlısıydı. Meseleyi kendi aralarında da tartıştıkları oluyordu. Herhangi bir kişi bıçakla kendi boğazını kesebilir diye tezgâhlarda bıçak satmaktan vazgeçmek akıllıca bir iş miydi? Halil'in ticaretten anlamadığı çok açıktı. Elde ettiği küçük kârla mutlu oluyor ve asla daha fazlasını istemiyordu.

Birdenbire beş bin kuruşa sahip olan Halil, ne yapacağını şaşırmıştı. Gerçekten arzuladığı şey, erişemeyeceği kadar uzaktaydı. Gönlünde yatan arzu; donanma filolarını, savaş düzenindeki şanlı orduları yönetmekti. Şehirler ve kaleler inşa etmek; bir emriyle yükselttiği paşaları bir diğeriyle indirmek istiyordu. İçinde her şeye hakim olma arzusu vardı. Ne yazık ki sahip olduğu beş bin kuruş, bu hayallerin gerçekleşebilmesi için yeterli değildi. Bir açıdan bakıldığında çok fazla gözüken bu para, hayallerinin büyüklüğü karşısında çok küçük kalıyordu. Sonuç olarak elindeki parayla ne yapacağını hâlâ bilemiyordu.

Dükkânı, pazarın nispeten daha تنها bir bölümüne bakıyordu. Bu boş alan, pazarın esnaflara ait dükkân ve tezgâhların bulunduğu bölümünden yüksek demir korkuluklarla ayrılmıştı. Burası, kölelerin en aşağı sınıfının alınıp satıldığı bir köle pazarıydı. Halil dükkânından burada yaşananları izlerdi. Her gün yirmiye yakın insan, tezgâhtaki mallar gibi sergilenir ve satışa sunulurdu. Artık alışmıştı bu manzaraya.

Köle pazarında, şair ve romancıların anlatmaktan çok hoşlandığı dokunaklı manzaralardan eser yoktu. Lafın gelişi burada Derbend'in zengin tüccarının en yüksek teklifi verenlere sunduğu şehvet dolu mucizevi güzelliklere rastlayamazdınız. Erkeklerin sert bakışlarını üzerlerinde fark ettiklerinde yanakları kızaran ve yeni efendilerinin kendilerini çağıran sesleriyle gözleri dolan Çerkez ve Gürcü bakireler hani neredeydi? Bu civarda böyle şeyler yoktu. Burası yıllarca kullanıldıktan sonra bir kenara atılan işe yaramaz esirlerle doluydu. Derileri buruş buruş olmuş yaşlı zenci kadınlar, artık hiçbir işe yaramayan, içleri kinle dolu eski beslemeler... Bu insanlar emirlerini yerine getirecekleri yeni sahiplerinin kim olacağı konusunda tam bir kayıtsızlık içerisindeydiler. Ne kadar kaliteli olduklarını ballandıra ballandıra anlatan mezatçının konuşmalarını da aynı kayıtsızlık içerisinde dinliyorlardı. İstekli alıcılar işlerine yarayıp yaramayacaklarını anlamak için dişlerini, kollarını ve bacaklarını inceledikleri sırada sanki orada değillermiş gibi davranıyorlardı.

Halil her zaman olduğu gibi, pazardaki dükkânının önünde oturuyordu. Bu sırada çığırtnan, köle pazarının ortasında beliriverdi. Peçeli bir cariyenin elini tutuyordu. Bağırarak anlatmaya başladı:

“Merhametli Müslümanlar! Hele bir bakın. Sizlere haşmetli Sultanımızın hareminden bir odalık getirdim. Kendisi bizzat Padişahımızın emriyle açık artırmaya çıkarılmıştır. Bu odalığın ismi Gülbeyaz'dır. On yedi yaşındadır. Dişleri tamam, sağlığı yerindedir. Cildi temiz, saçları gürdür. Dans edip şarkı söyleyebilir. Elin-den, kadınlara özgü her iş gelir. En yüksek ücreti veren ona sahip olacak, satış geliri ise dervişler arasında pay edilecektir. Şimdiden onun için iki bin kuruş verenler

vardır. Gelin ve inceleyin onu. Kim daha fazlasını verirse ona sahip olacak.”

“Aman Allah korusun!” dedi akıllı bir tüccar. “Böyle bir kıza sahip olmanın bir sürü para verip Padişah’ın gazabını satın almaktan ne farkı var?” Esnaflar, aklın yolu birdir deyip tezgâhlarının gerisine doğru çekildiler. Sultan’ın hareminden çıkarılan bir odalığı almaya kalkan bir adamın başına nelerin gelebileceğini çok iyi biliyorlardı. Bu cüreti gösteren bir kişiden, evinin duvarlarına intikam meleklerinin adını yazmasını ya da muskasını ayaklarının altına alıp çiğnemesini de bekleyebilirdiniz. Sultan’ın attığı bir çiçeği yerden kaldırıp koklamak, akıllı bir adamın yapacağı iş değildi.

Çığırktan, yanında köle kıza birlikte pazarın ortasında kalakalmıştı. Esnaflar, dükkânlarına girmekle kalmamışlar; kapılarını koruyan demir parmaklıklarını da indirmişlerdi. Sanki bu hareketleriyle “Çok teşekkür ederiz ama biz böyle bir hediyeyi kabul edemeyiz,” demeye çalışıyorlardı.

Hâlâ dükkânının önünde duran tek bir adam kalmıştı: Patrona Halil. Sadece o, köle kıızı dikkatli bir şekilde inceleyecek cesarete sahipti.

Belki de acımıştı köle kıza. Zavallı kız kim bilir nasıl tir tir titriyordu şimdi. Topuklarına kadar uzanan örtü, kızın ne halde olduğunu tam olarak anlamasına izin vermiyordu. Sadece gözleri görünebiliyordu kızın, gözleri yaşlıydı.

“Gel bakalım. Onu dükkânıma getir,” dedi Halil çığırktana. “Ortalık yerde durmasın, bütün gözler onun üstünde.”

“İmkânsız,” diye yanıtladı çığırktan. “Bana verilen emirleri yerine getirmezssem kelim gider. Örtüsünü sıradan kölelerin satışa sunulduğu açık artırma alanında

açmam emredildi. Onun için ne kadar ödeme yapıldığını da herkesin duyabileceği bir şekilde buradan ilan etmem gerekiyor.”

“Bu kızın günahı nedir? Neden böyle rezilce davranıyorsunuz ona?”

“Patrona Halil!” diye yanıtladı çığırtkan. “Sen bu soruyu hiç sormamış ol. İkimiz için de en iyisi bu. Ben bana ne denildiyse onu yapıyorum. Kızı tanıtmak, elinden ne işlerin geldiğini anlatmak benim vazifem. Eksik de söylemem fazla da. Hiç kimseye ne almasını ne de almamasını tavsiye ederim. Allah hepimizin alınına ne yazdıysa başımıza gelecek olan da odur.” Lafı biter bitmez, kızın başındaki örtüyü çekip çıkardı.

Aman yarabbi! Ne güzel kızdı gerçekten. Ne gözler ama. Konuşuyorlar sanki. Bir adam bu gözlere yeterince uzun süre bakarsa ne çok şey öğrenebilirdi. Kim bilir belki Kur’an’ın tümünde yazılardan daha fazlasını. Ne de güzel dudaklardı! Sadece bu dudakları izlemek için sonsuza dek sarayın kapısının önünde beklenebilirdi. O nasıl bir beyazlıktı öyle. Gerçekten de Gülbeyaz adını hak ediyordu. Yanakları beyaz güller gibiydi. Ve yanaklarından akan gözyaşları, güllerin üzerindeki çiğ tanelerini andırıyordu. Güldüğünde nasıl olurdu bu gözler? Kim bilir hafifçe kızardığında nasıl da tatlı bir hal alırdı? Konuştuğunda ya da arzuyla ürperdiğinde kim bilir ne güzeldi bu mükemmel ağız...

“Uzaklaştırma onu” dedi çığırtkana. “Kimseye gösterme ki hiç kimse onu almaya cüret etmesin. Ben sana onun için hiç kimsenin vermeyi düşünemeyeceği bir para ödeyeceğim, tam beş bin kuruş.”

“Öyle olsun,” dedi çığırtkan. Tekrar örttü kızını. “Nasıl da kızını gördün. Parayı getir kızını al.”

Halil, içeri girip keseyi aldı. Çığırtkana teslim etti.

Kesedeki paraya hiç dokunulmamıştı. Odalığın elinden tuttu. Artık kızla yan yanaydılar.

Halil, bir dakika bile kaybetmeden dükkânının kapısını kilitledi. Elinden tuttuğu odalığını yalnız ve yoksul evine götürdü.

Yol boyunca kız tek bir kelime bile etmedi.

Halil, eve vardıklarında kızı ocağın yanına oturttu. Yumuşak bir tonda konuşmaya başladı:

“Burası benim evim. İçeride gördüğün ne varsa bundan sonra ikimizindir. Gerçi çok bir şeyimiz yok, burada süslü eşyalar da bulamayacaksın. Fakat istediğin gibi girip çıkmakta serbestsin, kimseden izin alma- na gerek yok. Burada iki kuruş var. Bununla bize bir akşam yemeği hazırla.”

Halil, kızı evde yalnız başına bırakıp pazara geri döndü. Akşam saatlerine kadar da geri dönmedi.

Bu sırada Gülbeyaz iki kuruşla alabildiği malzemelerle akşam yemeğini hazırlamıştı. Halil akşam eve döndüğünde Gülbeyaz, onun tabağını önüne koyup yanından uzaklaşarak kapının eşiğine oturdu.

“Oraya değil, gel de yanıma otur,” dedi Halil. Odalığın titreyen elini sıkıca tutarak onu yanı başındaki mindere oturttu. Kızın tabağına pilav koydu ve onu güzel sözlerle cesaretlendirerek yemeğe davet etti. Odalık, kendisine söyleneni yaptı. O ana kadar tek bir kelime bile etmemişti. Yemeğini bitirdiğinde Halil’e döndü ve kısık bir sesle konuşmaya başladı:

“Altı gündür hiçbir şey yememişim.”

“Ne?” şaşkınlıkla çığlık attı Halil. “Altı gün! Korkunç! Kim yaptı bu zulmü sana?”

“Kendim! Ölmek istedim çünkü.”

Hafifçe başını salladı Halil.

“Bu kadar gençsin ve ölmek istedin ha? Peki, söyle bakalım hâlâ ölmek istiyor musun?”

“Gördüğün gibi artık istemiyorum.”

Halil, kıza karşı büyük bir yakınlık hissetmeye başlamıştı. Daha önce hiç kimseye âşık olmamıştı. Fakat şimdi; kara kirpiklerinin gölgesi solgun yanaklarına düşen kızın donuk çehresindeki hüznü izlerken, bir peri kızının karşısında olduğunu hayal ediyordu. Bu sıradışı cazibenin etkisiyle içinde yepyeni bir insanın ortaya çıkmakta olduğunu fark etmişti.

Halil, böyle bir coşkuyu en son ne zaman hissettiğini hatırlayamıyordu. Şu an ise bu güzel hizmetçinin karşısında otururken kalbi göğsünden fırlayacak gibiydi. Şairin sözleri ne kadar da doğruydı: “Gerçekte iki dünya vardır: Biri güneşin altında, diğeri de bir genç kızın yüreğinde.”

Bir süre, kendinden geçmiş bir biçimde, güzel cariyeyi izledi. Kızın hoş yüzü, şehvet uyandıran sinesi ve her bakımdan bir huriyi andıran görüntüsüne hayran kalmıştı... Nasıl bir güzellikti bu böyle, ne kutsal bir güzellik. Sonra, bu güzelliğin kendisine ait olduğunu hatırladı. O bir cariyeydi. Ona sahip olan kişi onunla birlikte olma hakkına da sahipti. Bu düşünce heyecanlandırdı Halil’i. Kız onu yumuşacık kadife kolları ve simsiyah dalgalı bukleleri ile saracaktı. Ah bu kırmızı dudaklar ne de tatlıydı. Bu kar beyazı göğüsler ne kadar da dolgun ve ateşliydi. Bu düşüncelerin dolaştığı zihni büyük bir neşeye doldu.

Hâlâ ona nasıl seslenmesi gerektiğine karar verememişti. Daha önce hiç cariyesi olmamıştı. Cafcaflı kibar laflara bir türlü dilini döndüremezdi zaten. Bir kadını etkilemek için ona neler söylenmesi gerektiğini de bilmiyordu.

“Gülbeyaz,” diye mırıldandı boğuk bir sesle.

“Emrinize amadeyim efendim.”

“Benim adım Halil. Sen de bundan sonra bana Halil de.”

“Emrine amadeyim Halil.”

“Bırak şimdi emirleri. Gel yanımda otur. Hadi, yaklaş biraz.”

Kız yanına oturdu. Şimdi iyice yaklaşılmıştı Halil’e.

İşin en kötü yanı, Halil’in kıza ne söylemesi gerektiğine dair en ufak bir fikri olmamasıydı.

Kız ise üzgün ve ilgisizdi. Köle kızlardan beklenildiği gibi ağlayıp zırlamıyordu. Halil kızın kendisine başından geçenleri, neden böyle hüznü olduğunu anlatmasını çok isterdi. Böylelikle konuşmak onun için de kolaylaşmış olacaktı. Hem bu sayede kıızı teselli edebilirdi. Tabii ki tesellinin arkasından aşk gelecekti.

“Anlat bakalım Gülbeyaz,” dedi. “Nasıl oldu da Sultan seni pazarda satışa çıkardı?” Kız büyük siyah gözleriyle baktı Halil’e. Uzun kara kirpiklerini kaldırdığında sanki iki siyah güneş çıkmıştı ortaya. Hareketsiz ve hüznü bir şekilde bakmaya devam etti. “Yakında öğrenirsin,” diye mırıldandı Gülbeyaz.

Halil, ateş parçasına yaklaştıkça arzularının gidecek daha fazla şiddetlendiğini hissediyordu. Bu güzelliğe tanık olan gözleri ıslı ıslıldı. Kızın elini tuttu ve dudaklarına götürdü. O da nesi? Nasıl bu kadar soğuk olabilirdi bu eller! Alın size bir sebep daha. Bu elleri öpmesi, sinesinde ısıtması lazımdı. Ne var ki bütün çabasına rağmen bu küçük elleri ısıtmakta başarısız kaldı. Kızın elleri bir ceset kadar soğuktu.

Herhalde bu dolgun göğüsler, bu kışkırtıcı dudaklar o kadar soğuk olamazdı. Tutkuyla kendini kaybeden Halil kıızı kucakladı. Kıızı göğsüne doğru çekip bastırdığı sırada, kendi kendine mırıldandı kız; sesi yürekten bir yakarışı andırıyordu: “Kutsal Meryem.”

Kızın uzun siyah saçları yüzüne döküldü. Halil, kucaklamasının kızın yüzüne biraz olsun renk getirip getirmediğini görmek için saçlarını düzeltti. Hayret! Kızın yüzü her zaman olduğundan daha beyaz görünüyordu. Bütün canlılık izleri kaybolmuştu. Gözleri devrilmişti, dudakları kapalıydı ve iyiden iyiye morarmıştı. Yoksa? Yoksa yanı başında bir cenazeyle mi beraberdi Halil?

İnanmak istemedi. Kızın ölü taklidi yapıyor olabileceğini düşündü. Elini kızın güzel göğsünün üzerine koydu. Kalp atışlarını hissedemedi. Kız, tüm yaşam belirtilerini kaybetmişti. Onunla ne yapacaktı şimdi? Göğsünün üstünde bir ölü yatıyordu.

Halil'in kalbini, tüm şehvetini söndüren buz gibi bir korku kapladı. Kızı ürkekçe uzaklaştırdı kendinden ve geri bıraktıktan sonra korkuyla fısıldadı:

“Uyan hadi. Sana zarar vermeyeceğim. Sana zarar vermeyeceğim.”

Kızın parlak kaftanı göğsünün altına doğru kaymıştı. Eliyle düzeltti. Ve dehşet içerisinde bu güzel cesedi izlemeye devam etti.

Kısa bir süre sonra kızın dudakları aralandı, Gül-beyaz yeniden nefes alıyordu. Çok geçmeden büyük kara gözlerini açtı. Dudakları yeniden eski koyu kırmızı rengindeydi. Gözlerinin büyüleyici parlaklığı, yüzünün beyaz gülleri andıran kırılğan tazeliği yeniden eski halini almıştı. Göğsü yükselip alçalıyordu.

Halil'in onu yatırdığı halıdan doğruldu. Etrafta dağınık duran bulaşıkları toplamaya başladı. Birkaç dakika geçtikten sonra ise şaşkınlığını frenleyemeyen Halil'e fısıldadı:

“Artık Padişah'ın neden adi bir köle gibi pazarda satılmamı emrettiğini biliyorsun. Herhangi bir adam

beni kucakladığı anda bir ölüden farksız hale geliyorum. Ancak beni bıraktıktan kısa bir süre sonra eski haline dönüyor bedenim. Beni öpmeye kalktıklarında dudaklarım buz kesiyor. Bana sarıldıklarında hissettiğim kalp atışları midemi bulandırıyor. Benim asıl adım Gülbeyaz değil, ölü beyaz!”

3. Bölüm

*Sultan
Ahmet*

Sarayın pencerelerine güneş vurmuştu. Padişah için dua etmekle görevli iki ulema geri çekilmişti. Kapı Ağası ve Anahtar Oğlanı, aceleyle Padişah'ın soyunma odasına giden yoldaki kapıları açmaya çalışıyorlardı. Onu orada, sarayın en mümtaz şahsiyetleri beklemekteydiler. Giysilerin efendisi Has Odabaşı, Sultan'ın kıyafetlerini giymesine yardımcı olan Çobodar, kuşağını belinin etrafına dolayan Dülbendar, Sultan'ı tıraş etmekle görevli Berberbaşı, Sultan'ın ellerini yıkayan İbriktar Ağa, Sultan'ın ellerini kurulayan Peşkircibaşı, Sultan'a nefis içecekler hazırlamakla görevli Şerbetçibaşı ve dikkatli bir şekilde tırnaklarını kesen Tırnakçı. Tüm bu asil kişiler, Sultan'ı fark ettiklerinde yerlere

kadar eğilerek selamladılar. Üzerinde ihtişamlı oyma kapıların bulunduğu yoldan soyunma odasına doğru ilerlemesi için Sultan'ın önünü açtılar.

Burası basit, altıgen bir odaydı. Altın işlemeli afili pencereleri vardı. Duvarlara mor kuvars taşlarıyla süslemeler yapılmıştı. Topaz ve süsenle yapılan parlak çiçek kabartmalarının arasında belirgin bir biçimde göze çarpan sümbül rengi arka plan, odanın güzelliğinin asıl kaynağıydı. Sultan değerli taşlara çok düşkündü. Giysileri pırıl pırıl parlayan görkemli elmaslar, yakutlar ve incilerle süslüydü. Bütün parmaklarında, ısıldayan yüzükler vardı. Şatafatın onun hayatında çok önemli bir yeri vardı. Çehresi de aynı ölçüde ihtişamlıydı. Zarif, kibar ve ışık saçan bir yüzdü bu. Bir baba şefkati vardı yüzünde. Yüz yüze geldiği herkesi sevecen bakışlarla izlerdi. Düz ve hassas alnında hemen hemen hiçbir kırışıklık yoktu. Sahibi hiçbir zaman öfkelenmeyeceğinden, belki de hiç kırsımayacaktı. Bakımlı, siyah saçlarında tek bir beyaz bile yoktu. Sanki gamın, kederin ne olduğunu hiç duymamıştı. Her daim mutlulukla doluydu.

Gerçekten de onun neşesini kaçırmak mümkün değildi. Yirmi yedi yıl boyunca tahtta kalmıştı. Bu yirmi yedi sene içerisinde hiç sevindirici olmayan pek çok gelişme yaşanmıştı. Neyse ki Allah onu, bu olaylar karşısında kayıtsız kalabilmesini mümkün kılan huy- larla donatmıştı. Aslına bakılırsa kendi canını bile fazla düşünmüyordu. Gerçek bir filozof olarak her koşulda kendini mutlu edecek bir şeyler bulabiliyordu. Güzel kadınları ve güzel çiçekleri seviyordu. Ve her ikisine de fazlasıyla sahipti. Bahçesi, Kanuni Sultan Süleyman'ın- kinden bile daha olağanüstüydü. Sahip olduğu otuz bir çocuk, haremde de hiç canının sıkılmadığının en güzel deliliydi.

O gün, Sultan'ın keyfi fazlasıyla yerindeydi. Gece alışılmadık hoş rüyalar görmüş olabilirdi. Gözde eşi güzel Adsalis'in onu anlattığı sıradışı hikâyelerle eğlendirmiş olması da mümkündü. Belki de yeni bir lalenin açmasına tanıklık etmişti. Herkese el öptürdüğü sırada, arkasındaki minderi düzeltmekle uğraşan sadık hizmetkârı Berberbaşı'nın kırmızı tombul yanaklarını hafifçe tokatladı. Berberbaşı, henüz Zara kasabasında bir berber çırağıyken bile tombul yanaklıydı. Yine de bu yanakların şimdiki hallerini almaları Berberbaşı'nın yüksek makamlara gelmesinden sonra mümkün olabilmişti.

"Allah razı olsun Berberbaşı, ellerin dert görmesin. Anlat bakalım, şehirde yeni haberler var mı?"

İstanbul'da da berberler dedikoduları büyük bir ilgi ile takip ederlerdi. Berberbaşılık makamına bile gelmiş olsalar, bu durum değişmezdi. Bu sayede en ilginç dedikoduları anlatarak tıraş ettikleri müşterilerini rahatlatırlar, sıkılmalarına engel olurlardı.

"Eğer değersiz kölenizin her şeyi duyan zavallı kulakları ile işittiği değersiz sözleri dinleme lütfunda bulunursanız, size İstanbul'da yaşanan ilginç bir olayı anlatabilirim."

Sultan bir parmağından çıkarıp diğerine taktığı yüzüğüyle oynamaya devam ederken, "Bana emir buyurmuştunuz kudretli Padişahım" dedi Berberbaşı. Sultan'ın başındaki inci nakışlı kavuğu çıkardıktan sonra devam etti: "Bana haremde kovulduktan sonra Gülbeyaz'ın başına ne geldiğini öğrenmemi emir buyurmuştunuz. Akşamdan sabaha, sabahtan akşama; ev ev dolaştım. Dikkatli bir şekilde araştırma yaptım. Onlardan biri gibi giyinerek pazar esnafının arasına karıştım. Konuşturup ağızlarını aramaya uğraştım.

Sonunda olan biteni öğrenebildim. Duyduğuma göre uzun süre kimse kızı almaya cesaret edememiş. Öyle ya, dünyanın en büyük hükümdarının fırlatıp attığını yerden kaldırmaya kim cüret edebilir? Hünkârımızın nargilesinden dökülen küllerin bile üzerine kimse ayak basmamalıdır. Buna rağmen kızın cazibesine kapılıp eceline susayan akılsız bir adam çıkmış. Beş bin kuruş verip kızı çığırtkandan satın almış. Bu beş bin kuruş da zaten sahip olduğu yegâne paraymış. Evinde ağırladığı yabancı bir tüccar vermiş ona.”

“Adı neymiş bu adamın?”

“Patrona Halil.”

“Peki, sonra ne olmuş?”

“Adam, güzelliğı herkesin başını döndüren bu kızı alıp evine götürmüş. Kızın başına gelenlerden habersizmiş. Sadrazam Damat İbrahim’in köşkünde yaşananları, Beyaz Şehzade’nin, haremde tanık olduğu şeyleri bilmiyormuş. Kızı sadece seyretmenin bile nasıl bir zevk olduğu malum. Bu güzelliğın karşısında insanın aklını kaybetmesi işten bile değil. Hele hele onun asla koparılmaması gereken bir çiçek olduğunu bilmeyenlerin vay haline. Cennetteki hurileri bile utandırabilecek olan bu güzellik, bir adamın kollarındayken kaskatı kesilip bir ceset halini alıyor. Ne Padişahımızın güneş yüzünün sıcaklığı ne de Sadrazam’ın gazabı... Ne Haseki Sultan’ın kırbaç darbeleri ne de Beyaz Şehzade’nin yalvarışları... Hiçbiri kızı bu ölümü andıran baygınlık halinden kurtarmak için yeterli olmadı.”

“Peki, sonra ne olmuş kıza, öğrenebildin mi?”

“Evet. Ağzınızdan çıkan her söz benim için emirdir Padişahım. Kızın peşinden gittim. Bu esnaf, kızla birlikte kendi evine gitmiş. Elinde avcunda ne varsa onunla paylaşacağını düşünerek mutlu oluyormuş.

Kızı yanı başına oturtmuş. Tadına bakmak istemiş. Kızı kucaklamaya kalkmış. Onu göğsüne bastırdığında, kız birdenbire bir ölü gibi yığılıvermiş kollarına. Kendisine herhangi bir erkek dokunduğu zaman yaptığı gibi bir takım büyümlü sözler söylemiş. Şeytan işi şeyler. Allah Müslümanları böyle şeylerden korusun. Gâvurların üzerine resminin çizili olduğu semboller taşıdıkları, Müslümanlara saldırırken ismini haykırdıkları o kut-sal kadının adını söylemiş.”

“Adam öfkelenip kızı evden atmış mı?”

“Aksine böyle bir şeye tanık olduğu için halinden memnunmuş. Daha da dokunmamış kıza. Onun perili olduğunu, aklının yerinde olmadığını düşünerek kıza yumuşak davranıyormuş. Kız evin içinde istediği gibi gezip dolaşmakta özgürmüş. Halil, kıza ağır işler yaptırmıyor; aksine her işini kendi görüyormuş. Tüm arkadaşları bu olaya bir mucize gözüyle bakıyorlarmış. Halil’in sabrı da dillere destan olmuş. ‘Halil kendine bir cariyeye aldı, ama nasıl olduysa kızın kölesi olup çıktı,’ diyorlarmış.”

“Gerçekten tuhaf bir olay,” dedi Padişah. “Bundan sonra da nelerin olup bittiğini öğrenmeye çalış. Tezke-recibaşı da senin anlattıklarını kayıt altına alsın ki bu yaşananlar sonsuza kadar hatırlansın.”

Bu konuşma sırasında Berberbaşı, Padişah’ın resmi tıraşını ustaca hareketlerle tamamladı. Sonra İbrikdar Ağa’nın yıkadığı ellerini Peşkircibaşı, dikkatli bir biçimde kuruladı. Tırnakçibaşı tırnaklarını kesti. Dülben-dar, kavuğunu başına yerleştirip uzun doğu kuşağını belinin etrafına sardı. Çobadar, Sultan’ın dış ceketini ve turkuaz binişini giymesine yardımcı oldu. Silahtar, püsküllerle süslenmiş kılıcını taktı. Odada efendileriyle birlikte baş başa kalan Has Odabaşı ve Kapı Ağası

haricindeki herkes, geleneksel selamlarını verdikten sonra geri çekildi.

Has Odabaşı, Sultan'ın iki aciz kulunun kapıda olduklarını duyurdu. Dışarıda Şeyhülislam Abdullah ve Sadrazam Damat İbrahim, içeri buyur edilmek üzere beklemekteydiler. İmparatorluğun onur ve güvenliğini ilgilendiren yeni bir gelişme hakkında konuşmak istiyorlardı.

Sultan henüz cevap vermemişti ki hareme açılan kapıda Kızlar Ağası görüldü. O, harem ağalarının başıydı. Kalın dudaklarıyla ve kara teniyle saygıdeğer bir beyefendiydi. Hareme günün her saatinde girebilmenin hüznü ayrıcalığına sahipti. Şüphesiz ki bu durum karşısında herhangi bir haz duymuyordu.

Harem Ağası'nı "Kızlar Ağası, benim sadık kulum. Ne istiyorsun söyle bakalım?" diyerek karşıladı Sultan Ahmet. Onunla dengiymiş gibi konuşmuştu.

"Merhametli Padişahım!" diye haykırdı. "Çiçekler güneş olmadan hayatta kalamazlar. Ve çiçeklerin en güzeli, en mis kokulusu Haseki Sultanımız, sizin çehrenizdeki güneşten nasiplenmek için yanıp tutuşurlar."

Bu sözler Sultan Ahmet'in içini daha da yumuşatmış, yüzüne daha sıcak bir gülümseme yerleştirmişti.

Padişah, Has Odabaşı ve Kapı Ağası'na başka bir odaya çekilmelerini emretti. Kızlar Ağası'ndan ise Haseki Sultan'ı getirmesini istedi.

İnsanların Adsalis adını verdiği Haseki Sultan, olağanüstü sayılabilecek güzellikte bir Şam kızıydı. Doğal bir çekiciliği vardı. Teni fildişinden daha beyaz ve kadifeden daha yumuşaktı. Onun siyah perçemleri ile karşılaştırıldığında en karanlık gece bile soluk bir gölge gibi kalırdı. Güleç yüzünün rengi gün doğumunu ve yeni gonca vermiş bir gülü bile kıskandırabilirdi.

İçinde cennete ait hazların tomurcuklandığı gözleriyle Sultan Ahmet'e baktığında, Padişah, yüreğinde şimşeklerin çıktığını hissederdi. Adsalis şehvetle büyüleyen dudaklarıyla bir şey istediğinde, onu kim reddedilirdi ki? Sultan Ahmet onu kesinlikle reddedemezdi. Reddetmesi ne mümkün! "Yeter ki iste, ülkemin yarısı senindir," derdi. Bu sözler, ona yağdırdığı iltifatların en basiti olarak görülebilirdi. Eğer ona sarılabiliyorsa, onun alev alev yanan gözlerini ve gülümsemesini tekrar tekrar görebilecekse, geri kalan her şey boştu. Başkent İstanbul'u, ülkeyi, savaşı ve yabancı elçileri tamamen unutulabilir ve ömrünün kalan kısmını böyle bir güzelliği yarattığı için Allah'a şükretmekle geçirebilirdi.

Gözde Sultan, yüzünde büyüleyici gülümsemesiyle Ahmet'in yanına yaklaştı. Sultan, bu gülümsemeye tanıştığı günden beri hiç karşı koyamamıştı. Sultanın dudaklarından dökülen hiçbir isteği bugüne kadar reddedememişti. Bu kez ne istiyordu acaba? Zaten henüz günün yeni ağardığı bu erken saatlerde neden yalnız bırakmıştı ki onu. Kim bilir ne hayaller kuruyor, yüreğinden neleri geçiriyordu.

Padişah, eşini elinden tutarak tahtının yanına getirdi ve ayaklarının dibine oturttu. Sultan, ellerini Padişah'ın dizlerine koydu. Gözlerini yüzüne dikerek konuşmaya başladı:

"Küçük kızınız Emine'nin yanından geliyorum. Beni kendi yerine ayaklarınıza kapanıp yalvarmam için size gönderdi. Sizi nasıl görüyorsam onu da aynı şekilde görüyorum Hünkârım. Ona her baktığımda sanki karşımda siz oluyorsunuz. O da sizi parlak bir yıldız, göz alıcı bir güneş gibi görüyor. Ömrünün üç yılını daha geride bıraktı, dördüncü yazına giriyor.

Ne var ki halen kendisine bir talip çıkmadı. Bu sabah siz yanımdan ayrıldıktan sonra bir düş gördüm. Aynı düşü daha önce de görmüştüm. Kızlarınız Ayşe, Hatice ve Emine, Açık Meydan'da olağanüstü güzellikteki çadırların altında oturmaktaydılar. Orada yan yan duran üç çadır vardı. Biri beyazdı, biri menekşe renginde. Bir diğeri ise parlak yeşil. Söylediğim gibi çadırlarda kızlarınız oturuyorlardı. Sırlı kumaştan kapanijaklar giymişlerdi. Başlarında yuvarlak selmikler vardı. Kadın cinsine şans getiren yedi şanslı çemberle süslenmişlerdi. Ah Padişahım, bu çemberlerin ne olduğunu bilir misiniz? Hükümdarlık tacı, gerdanlık, küpe, yüzük, korse, bilezik ve elbise tokası... Bunlar damatların gelinlere, mutluluklarının bir işareti olarak verdikleri hediyelerdir. Üstelik bu üç çadırın yanında, sayılamayacak sayıda başka çadırlar vardı. Çadırlar yeşilin ve mavinin farklı tonlarındaydılar. İçlerinde emir defterdarlar, reis efendiler, müderrisler ve şeyhler vardı. Çok kalabalıktilar. Sarayın önüne üç yüksek palmiye ağacı dikilmişti. Ağaçlar buraya kadar filler tarafından çekilen büyük tekerlekli arabalarla taşınmışlardı. Burada üç bahçe bulunuyordu. Bahçedeki çiçekler şekerden yapılmıştı. Sonra baş vezirler ayağa kalktılar ve düğün başladı. El öpme merasiminden sonra evlenme faslına geçildi. Kâhya damadın, Kızlar Ağası gelinin şahidi oldu. Herkese hediyeler dağıtıldı. Derken hediyeler eşliğinde düğün alayı geldi. Ardı sıra çiçek ve meyvelerle dolu yüz deve altın, değerli taşlar ve yalnızca periler diyarında görülebilecek türden tüller taşıyan bir fil... İki harem ağası zümrüt işlemeli aynalar getirdi. Miri akhorok görkemli bir şekilde donatılmış savaş atlarının dizginlerini elinde tutuyordu. Sonra Sadrazam'ın adamları geldi. Yaptıkları atıcılık gösterisini izleyenle-

rin şaşkın bakışlarından çok hoşnut kalmışlardı. Sonra, şarap tulumları içerisindeki şarap taşıyıcıları ve gerçek bir insan başlı atla gösteri yapan adamlar için kurulmuş bir çadır ortaya çıktı. Ayrıca Mısırlı kılıç ve çember dansçıları ile Hintli cambazlar ve yılan oynatıcıları da oradaydı. Derken Şeyhülislam geldi. Sizin yüzünüze karşı, Kur'an'dan bir bölüm okudu. Okudukları hakkında kısa bir açıklama yaptı. Cephanelikten gelen iri yarı becerikli adamlar silindirler üzerinde yelkenleri açık büyük kalyonları çekiyorlardı. Arkalarından gelen topçular ise yine silindirlerin üzerinde, bir kale dolusu topu sürüklemekteydiler. Topları arka arkaya ateşleyerek kalabalığı şaşkına çeviriyorlardı. Derken Mısırlı esrarkeşlerin dansı başladı. Gerçekten de en ilgi çekici gösteri buydu. Onlardan sonra ayı ve maymun oynatıcıları sahne aldı, hepimizi çok eğlendirdi. Çok geçmeden sıra, loncaların geçidine geldi ve yenileri için verilen ziyafet başladı. Böylece Palmiye Merasimi tamamlanmış oluyordu. Palmiyeler, daha önce size bahsettiğim şekerden yapılmış bahçelerle birlikte saray kapılarından içeri alınmıştı. Sonra Lamba Merasimi başladı. Çiçek açmış yirmi bin lalenin arasında on bin lamba pırıl pırıl parlıyordu. O kadar iç içeydiler ki uzaktan bakan birisi, lambalar çiçek açarken lalelerin parladığını bile düşünebilirdi. Bir yandan Anadolu ve Rumeli Hisarı'nın bütün topları gümbür gümbür patlarken boğaz, aydınlatılmış gemiler ve havai fişeklerin ışıkları sayesinde adeta bir ateş denizine dönüşmüştü. İşte bu, kullarınızın en âcizinin; Osmanoğulları için uğurlu bir gün olan Cemaziyülahır ayının on ikinci günü, sabahın erken saatlerinde gördüğü rüyadır."

Böylesine başı sonu belirsiz ve uzun bir hayali dinlemek son derece sıkıcı bir durum olabilirdi. Ama

Ahmet iyi bir dinleyiciydi. Ayrıca böyle şeylerden hoşlanıyordu. Hiçbir şey onu büyük merasimler kadar mutlu edemezdi. Onun takdirini kazanmanın en kesin yolu seçkin, gösterişli ve ataları tarafından bilinmeyen özgün kutlamalar düzenlemektir. Adsalis, her yıl düzenlenen Lale ve Lamba Merasimlerini icat ederek Sultan'ın gönlünü fethetmişti. Palmiye Merasimi ve şekerden bahçe kurulması da şimdi ortaya attığı yeni fikirleriydi. Ahmet, büyük bir coşkuyla gözde sultanını göğsüne bastırdı. Hayalini gerçekleştireceğine dair kararlı bir biçimde söz verdi ve Adsalis'i hareme geri yolladı.

Kızlar Ağası, sonunda dışarıda bekleyen iki yüksek rütbeliyi içeriye buyur etti. Önce Şeyhülislam girdi içeri ve arkasından Sadrazam Damat İbrahim. Uzun ve dalgalı sakalları bembeyazdı. Çehrelerinde saygıdeğer ve ağırbaşlı bir ifade vardı.

Sultan'ı yerlere kadar eğilerek selamladılar. Kıyafetinin eteklerini öptüler. Kalkmalarını emredene kadar Sultan'ın önünde secdede kaldılar.

"Sizi saraya getiren nedir, muhterem kullarım?" diye sordu Sultan.

Âdet olduğu üzere önce Şeyhülislam konuştu:

"Merhametli ve kudretli efendimiz. Eğer sözlerimizle huzurunuzu kaçırarak olursak bizi affedin. Su uyur, düşman uyumaz demişler. Gelecek tehlikelere karşı uyanık olmayan kişi, kendi evini soyan adam gibidir. Her zaman uyanık olmakta fayda vardır. Bildiğiniz üzere yüce Padişahım, birkaç yıl önce hikmetinden sual olunmayan Allah, Fars isyancı Eşref'e adil hükümdarı Tamasıp'ı başkentinden çıkarmayı nasip etti. Bunun üzerine prens, kaçak hayatı yaşamaya başladı. Annesi üzerinde yırtık pırtık bez parçalarıyla İsfahana

han sokaklarında ayak işleri yapan düşkün birisi olup çıktı. Şanlı Osmanlı orduları, bir hırsızın çaldığı tahtta daha fazla oturmasına göz yumamazdı. Vezir İbrahim ve ünlü Numan Köprülü'nün soyundan gelen Adil Köprülü'nün yönettiği muzaffer savaşların sonucunda Kirmanşah, isyancı Eşref Han'ın yönettiği Farsların elinden alındı ve sizin sancağınızın altına girdi. Daha sonra da beklenmedik gelişmeler yaşanmaya devam etti. Mahvolduğu sanılan Şah Tamasıp, başında bulunduğu bir avuç kahraman askeriyle ortaya çıktı ve Damakhar, Derekhan ve İsfahan'da verilen üç büyük meydan muharebesinin sonucunda gaddar Eşref Han'ı bozguna uğrattı. Eşref Han'ı ele geçirdikten sonra onu atlarına çığnetti. Şimdi de yeniden kurulan hükümdarlık Osmanlı'dan, kaybettiği topraklarını geri almak istiyor. Fars asıllı Sadrazam Safikuli Han, Köprülü'nün oğluna karşı büyük bir ordu hazırlamakta. Yaşanacak olan bir yenilgi, Osmanlı ordularının gücüne gölge düşürecektir. Kudretli Padişahım! Sizin böyle bir felaketin gerçekleşebileceğini düşünerek dertlenmenize gerek yok. Sadrazamınız ve ben, ordunuzu boğaz kıyılarında topladık. Gemilere binmek için hazır vaziyette bekliyorlar. Para ve erzak. heybetli Numan Köprülü'ye 1500 devenin sırtında önceden yollandı. Her şey sizin bir emrinize bakıyor. Emir buyurun, imparatorluklarında taş üstünde taş bırakmayalım. Onlara darbe üstüne darbe vuralım. Sizin bir işaretinizle düşman orduları yeryüzünden silinecek. 400 yıl önce ülkeleri için şehit olan Osmanlı kahramanları bile peygamberin sancağını korumak için mezarlarından çıkmaya hazır. Fakat bunun için sancağı sizin kaldırıp bizim aciz ellerimize teslim etmeniz gerekiyor, yüce Padişahım. Yalnızca sizin mevcudiyetiniz bize zaferi getirebilir. Kalkın ve

şanlı atanız Muhammed'in kılıcını kuşanın. Sizin yüzünüzü görmeyi güneşin doğuşunu bekler gibi arzulayan ordularınızın başına geçin! Karanlık geceye bir son verin!"

Ahmet, dalgın gözlerle izliyordu muhatabını. Şeyhülislam'ın kendisine yönelen tutkulu söylevi onu hiç etkilememişe benziyordu.

“Sadık kullarım,” dedi gülümseyerek. “Bugün çok mutlu bir günümdeyim. Haseki Sultan bu sabah gerçekleştirilmeye layık bir düş görmüş. İstanbul’un sokaklarında kutlanacak büyüleyici bir merasim. Bütün şehir ışıklar içinde. Çiçek bahçeleri ve su kenarlarındaki köşklerin avluları lalelerin ve lambaların ışıltısıyla aydınlanmış. Sokaklar dalgalanan palmyeler ve şekerden yapılmış çiçeklerle kaplanmış. Kalyonlar, tekerleklerin üzerine yüklenmiş, meydanda dolaşıyor. Bu rüya, rüya olarak kalmak için fazla güzel. Mutlaka gerçeğe dönüştürmeliyiz bunu.”

Şeyhülislam, elini göğsüne koyup önünde eğilerek Sultan'ı selamladı:

“Allahu ekber. Allah kerimdir. Allah büyüktür. Nasıl emir buyurduysanız öyle olacak. Siz dilerseniz güneş bile batıdan yükselir, Padişahım.” Şeyhülislam kenara çekildi.

Yaşlı Sadrazam Damat İbrahim öne çıktı. Yaşlı gözlerini kaftanına sildikten sonra, hüznü bir şekilde Pa-dışahın karşısına geçti. Ve şunları söyledi:

“Ah efendim. Allah kimi günleri bayram, kimi günleri ise matem için yaratmıştır. Bunları birbirine karıştırmak doğru değildir. Şu anda kutlanacak neredeyse hiçbir şey yok. Ama matem yapmamızı gerektiren pek çok şey var. İmparatorluğun her tarafından, yaklaşan fırtınayı işaret eden kötü haberler geliyor. Büyük yangınlar, salgın hastalıklar, depremler, su baskınları, fir-

tınalar... İnsanlar bunlar yüzünden paniğe kapılıp kar-
gaşaya sürükleniyorlar. En son bu hafta İstanbul'un en
güzel yeri, Çayırbaşı, yanıp kül oldu. Birkaç hafta önce
aynı felaket, Eyüp'ün sahil kesiminin başına geldi. Üs-
telik bu olay yaşandığı sırada, şehrin kalan kısımları
Sultan Murat'ın doğum günü şerefine boydan boya
ışıklandırılmıştı. Gelibolu'da cephaneliğe yıldırım düş-
tü. Beş yüz işçi orada can verdi. Bir gece Kâğıthane de-
resi bütün dere yataklarını dolduracak kadar kabardı.
Civarda bulunan büyük toplar selle birlikte sürüklen-
di. Ah Padişahım, bildiğiniz üzere bir başka gün Santo-
rino adasının yanında yeni bir ada yükseldi. İzleyen üç
ay içerisinde bu yeni ada giderek büyüdü. O büyürken
İstanbul'da yer sarsıntıları yaşandı. Bunlar hiç de hay-
ra alamet değil Padişahım. Ah benim efendim! Eğer bu
aciz kulunuzun sözlerine kulak verirseniz İstanbul'un
başında dolaşan kara bulutları dağıtmak için bir oruç
ve tövbe günü ilan etmelisiniz. Şimdi ihtiyacımız olan
merasim yapmak değildir. Düşmanların sesi tüm sı-
nırlarımızdan duyulabiliyor. Tuna kıyılarından, Prut
suyunun yanı başından, Erivan dağlarının arasından,
Ege Adaları'nın ötesinden... Müslümanlar savaşıma az-
mini korudukları müddetçe imparatorluğu korumak
için gereken güce hâlâ sahibiz demektir. Küstahlığımı
yaşlılığıma verin Padişahım. Şehir merasimler için her
ışıklandırıldığında, gözümün önüne alevler içinde bir
İstanbul geliyor; dehşete kapılıyorum. Bizi bu kader-
den koruması için önce Allah'a, sonra size yalvarıyo-
rum. Allah yardımcımız olsun."

Sultan Ahmet'in yüzündeki ifadede yine en ufak
bir değişiklik olmamıştı. Merhamet dolu gülümsemesi
yerinde duruyordu.

"Muhterem İbrahim," dedi sonunda. "Senin Os-
man adında bir oğlun vardı, değil mi? Dört yaşına yeni

basmış olacak. Benim de üç yaşını dolduran bir kızım var, Emine. Bak şimdi. Ben bu çocukları evlendirene kadar ne peygamberin kılıcını kuşanırım ne de onun sancağını kaldırıyorum. Birlikte olmak onların kaderinde var. Bil ki bu evliliğe onay vermen halinde, gözümdeki değerin çok daha artacak. Haseki Sultan'a bunun için söz verdim. Bir ateşperest kâfir gibi sözümünden dönecek halim yok. Ateşperestler verdikleri sözleri tutmazlar. Onların verdikleri sözler hep yalandır. Bu yüzden sözlerinin hiçbir kıymeti yoktur. Müslümanlar, onlar gibi sözlerini tutmamazlık edemezler. Ben bu merasimin yapılacağına dair söz verdim. Ve onun çok görkemli bir merasim olmasını emrediyorum."

Sadrazam Damat İbrahim içini çekti. Mutsuz bir yüz ifadesiyle, kendisine karşı gösterdiği lütuf için Sultan'a teşekkür etti. Her şeye rağmen üç yaşındaki gelin ve dört yaşındaki damadın evlilik törenlerini bir biçimde ertelettirebileceğini umuyordu.

"Allah kerimdir. Allah gölgenizi hiçbir zaman üstümüzden eksik etmesin yüce Padişahım," dedi Damat İbrahim. Yüce Hünkârının elini öptü. O ve Şeyhülislam odadan çıktılar.

Şeyhülislam sarayın kapısında Sadrazamla konuşurken içi hüznü doluydu.

"Keşke bugünleri hiç görmemiş olsaydık!" dedi.

Bostancı'yı da yanına alan Sultan Ahmet, bu sırada laleleri ile uğraşmak üzere çoktan bahçesinin yolunu tutmuştu.

4. Bölüm

Cariyenin Kölesi

Patrona Halil'in başına gelenler herkesin dilindeydi. Pazarda ona "cariyenin kölesi" adını takmışlardı. Bu durum Halil'e zarar vermedi. Aksine şimdi her zamankinden daha fazla müşterisi vardı. İnsanlar, el süremeyeceği bir cariyeyi satın alan bu adamla tanışmak istiyorlardı. Üstelik bütün ev işlerini de kendisi yapmaya başlamıştı. Sanki Halil cariyeyi değil, cariye Halil'i satın almıştı.

Patrona'nın semtinde geçimini terlik dikerek karşılayan, Musli adında eski bir yeniçeri yaşıyordu. Kimi geceler Halil'in, çatıda uyuyan Gülbeyaz'ın başında beklediğini görürdü. Halil kızın birkaç adım uzağına oturur, saatlerce başucunda beklerdi. Genellikle gece

yarısına kadar hiçbir şey yapmadan öylece dururdu. Bazı zamanlarda ise orada sabahlardı. Çenesini avcunun içine alıp Gülbeyaz'ın büyüleyici çehresini izlerdi, solgun ama güzel çehresini... Zaman zaman neredeyse dudaklarını yüzüne değdirecek kadar yaklaştığı olurdu Gülbeyaz'a. Sonra aniden geri çekilirdi. Kız uyana-cak gibi olduğunda ise onu sakinleştirerek uyumaya devam etmesini sağlardı. Kimse ona zarar veremezdi, Halil yanında olduğu sürece güvendeydi.

Halil, hakkında dolaşan dedikoduları hiç umursamamıştı. Gerçi nedendir bilinmez yüzü eskiden olduğundan daha solgun gözükiyordu. Yine de gücü kuvveti yerindeydi. Hatta bu meseleyle ilgili Halil'le dalga geçme cüretini gösterenler onun hiçbir biçimde güçten düşmediğini bizzat kendi deneyimleri ile öğreniyorlardı.

Bir gün yine her zamanki gibi dükkânının kapısında oturmuş bekliyordu. Gelip geçenlere karşı ilgisizdi. Dalgın dalgın etrafına bakınıyordu. Bu sırada yavaşça birisi yaklaştı yanına. Gelişini fark ettirmemek istemişti. Şefkatli bir ses tonuyla selamladı Halil'i:

"Eee, benim sevgili aşçım. Nasılsın bakalım?"

Patrona sesin geldiği yöne baktı. Gizemli misafiri Yunanlı Janaki'ydi bu.

"Ooo, sen miydin misafir? Ayrıldıktan sonra iki koca gün boyunca seni aradım. Bana hediye ederek ne kadar aptal olduğumu gösterdiğin beş bin kuruşu sana geri verecektim. Seni bulamayınca aramaktan vazgeçtim. Sonunda da paranın hepsini harcadım."

"Bunu duyduğuma çok sevindim Halil. İnşallah paranın sana bir hayrı dokunmuştur. Peki, söyle bakalım beni bir kez daha evine misafir olarak kabul eder misin?"

“Zevkle. Ama önce bana iki konuda söz vermelisin. Birincisi benim karşılık beklemeden yaptığım şeyler için bana ödeme yapmaya kalkmayacaksın. Bu amaçla türlü dolaplar çevirmeyeceksin. İkinci olarak gece benim evimde kalamazsın. Çadırını komşum Musli’nin evinin önüne kurarsın. O bekardır. Terlik tamiri yaparak geçinir. Son derece muhterem bir insandır.”

“Neden senin evinde uyuyamıyorum?”

“Çünkü artık evimde yalnız değilim. Bir cariyem var.”

“İyi de bu sorun değil ki Halil. Ben çatıda uyurum. Sen de cariyenle birlikte evde kalırsın.”

“Maalesef bu olmaz Janaki.”

“Neden olmaz?”

“Çünkü ben aslında bir kaplanın ininde uyuyorum. Benim uyuduğum yer aslında bir fil yuvasıdır. Ben timsahların bekçilik ettiği bir kanonun üzerinde yatıyorum her gece. Ben gecelerimi akrepler ve çıyanlarla dolu bir kilerde geçiriyorum. Ya da cinlerin zapt ettiği Surem Kulesi’nde. Bu yerde cariyemle birlikte uyuyacağım, hiç olur mu?”

“Nasıl yani? Ne demek istiyorsun Halil? İyice meraklandırdın beni. Bütün Pera’nın kendisinden bahsettiği şu meşhur Müslüman sen olamazsın değil mi? Hani satın aldığı cariyeye köle olan adam?”

“O söylediğin kişi benim işte. Ama bu mesele hakkında hiç konuşmamak en güzeli. Bütün bunlara senin bana verdiğin beş bin kuruş sebep oldu. Beni büsbütün yoldan çıkardı bu para. Galiba aklım başımdan gidiyor. Dükkânıma alışveriş yapmaya gelen insanların sorularına, onları güldüren yanıtlar vermeye başladım. Neyse konuyu değiştirelim. Biraz da senin durumundan bahsedelim. Kızını bulabildin mi?”

Şimdi dertlenme sırası Janaki'deydi:

"Her yerde aradım onu ama hiçbir yerde bulamadım."

"Nasıl kaybetmiştin kızını?"

"Bir cumartesi günü, o ve arkadaşları bir yelkenliyle Marmara Denizi'ne açıldılar. Eğlence amaçlı bir geziydi bu. Gemiden gelen müzik sesleri ve dans eden kızlar bir Türk korsan gemisinin dikkatini çekti. Ve bu korsanlar huzur dolu bir imparatorluğun orta yerinde, gemideki bütün kızları kaçırdılar. Kızlar büyük bir gizlilik içerisinde köle olarak satıldılar. Şimdiye kadar hiçbir ize rastlayamamamın nedeni de bu. Sonunda Sultan'ın sarayına satılmış olabileceklerini düşünmeye başladım."

"Onu oradan asla çıkartamazsın."

Derinden bir iç çekti Janaki.

"Yani eğer oradaysa kızıma bir daha asla kavuşamayacağımı söylüyorsun." Hüzünle başını salladı.

"Yeniçeriler, cebeciler ya da bostancılar kafa kafa verip Sultan'ı tahttan indirmedikleri müddetçe olmaz."

"Böyle bir şeyi düşünmeye dahi kim cüret edebilir Halil?"

"Eğer benim kızım kendisi ve benim isteğimin dışında Harem'de alıkonuluyor olsaydı ben düşünürdüm. Ama bu senin harcın değil Janaki. Sen hayatın boyunca hiç kan dökmemişsin, koyun ve öküzlerinki hariç. Ama şunu söylememe izin ver: Eğer senin kadar zengin bir adam olsaydım kızımı saraydan kurtarmanın bir yolunu bulurdum. Çünkü para, kahramanlıktan daha güçlü bir silahtır."

"Yalvarırım yavaş konuş. Komşunun biri duyacak. Ondan sonra önüne gelen benim parama el uzatmaya

kalkacak. Her zaman paramı çaldırmaktan korkmuşumdur. Neyse gelelim asıl meseleye. Pazarın önünde bir katırla birlikte bir köle beni bekliyor. Katırın sırtına kuru hurmayla dolu iki kavanoz asılı. Kavanozlar yarısına kadar altınla yüklü. Kuru hurmalar sadece kavanozların üst kısmında bulunuyor. Bunları senin evinde saklamak istiyorum. Cariyen bunları kurcalamaz herhalde, değil mi?"

"Onları gönül rahatlığıyla bana bırakabilirsin. Cariyem üstüne vazife olmayan işlere karışmaz."

Bu sırada Patrona dükkânı kapattı ve misafiri ile birlikte eve doğru yola çıktı. Mahalleye vardıklarında, Halil'in terlik tamirâtı yaparak geçinen iyi huylu yeniçeri komşusunu ziyaret ettiler. Musli, Halil'in misafiri ni evinde konuk etmek için son derece istekliydi. Buna karşılık Halil, komşusunu akşam yemeğine davet etti. Yemekte güzel bir mevsimlik pilav ve birkaç kadeh de içki vardı. Yeniçeri daveti hevesle kabul etti.

Birlikte Halil'in evine gittiler.

Misafirler içeri girdikleri sırada, Gülbeyaz ocağın yanında oturmuş, akşam yemeğini hazırlamaktaydı. Ayak seslerini duyduğunda, kimin geldiğini anlamak için arkasını döndü.

O anda, Yunanlı yolcu bir çığlık attı. Uzun şapkasını havaya fırlattı ve cariyeye doğru koştu. Dizlerinin üstüne çöktü. Defalarca ellerini ve kollarını öptü kızın. En sonunda da solgun yüzünü. Kız başını omuzlarına koyup boynuna sarıldı. Her ikisi birden ağlamaya başladılar. Hıçkırıklarının arasında zaman zaman sadece "Babam!" ve "Kızım!" sözcükleri işitilebiliyordu.

Halil olanları hayretler içerisinde izliyordu.

Janaki ellerini göğe doğru kaldırıp kendisini oraya getirdiği için Tanrı'ya şükretti.

“Allahu ekber. Allah’a şükürler olsun,” dedi Patrona karşılık olarak ve yanlarına yaklaştı. “Sonunda aradığını benim evimde buldun. Allah’ın işi bu. Onu benden sağ salim geri aldığın için Allah’a şükretmelisin. Madem öyle, al götür onu.”

“Yanlış konuşuyorsun Halil,” dedi baba. Yüzü neşeyle aydınlanmıştı. “Onu geri almak ne demek? O, sonsuza kadar seninle kalmalı. Her seferinde farklı yönlerle giderek dünyayı üç kez dolaşmış olsaydım bile senin gibi bir adamla karşılaşamazdım. Söyle bana onu azat etmenin bedeli nedir? Eğer onu azat edersen kızım hür olacak ve hür bir kadın olarak seninle evlenebilecek.”

Halil, Janaki’nin bedel ile neyi kast ettiğini tam olarak anlayamamıştı. Olan biteni kafasında yerli yerine oturtmaya çalışıyordu. Gözü Gülbeyaz’ın gülümseyen dudaklarına takıldı. İsteddiği tek bedel, bir kez olsun bu dudakları öpebilmektir.

Janaki, kızının elini tuttu ve Halil’in eliyle birleştirdi. Ve sonunda Halil’in iri pençelerinin içinde sıcak, pürüzsüz bir el vardı. Huzur verici dokunuşunu hissetti. Kızın gülümsemesini ve karşılık vermek için bekleyen dudaklarını gördü. Gözlerine inanamıyordu. Onu öpmeye kalktığında önceden olanlardan dolayı tedirgindi. Kızcağız kollarında yitip gitmişti, vücudu bembeyaz ve soğuk bir hal almıştı. Ancak dudakları kızın yanan dudaklarına değdiği ve göğüs göğüse geldikleri an, gerçekten öpüşüklerini hissetti. Kızın kalbi heyecanla atıyordu. Sonunda, yaşadığı mutluluğun gerçek olduğuna inandı. Uzun, çok uzun bir süre boyunca kızı göğsüne bastırdı. Tekrar tekrar öptü dudaklarından. O an cennet ahalisinden bile daha mutluydu.

Bütün bunlardan sonra kızı ortalarına oturtular. Bir yanında babası, diğer yanında kocası. Her ikisi de

ellerini tutmuş kıza, büyük bir şefkat gösteriyorlardı. Zavallı kız mutluluktan kendinden geçmişti. Bir yandan sağ elini, bir yandan sol elini öpüp okşuyorlardı. Yüzü artık solgun değildi. Üzerine Afrodit'in kanı düştüğünde renk değiştiren gülün alev kırmızısı rengine bürünmüştü. Kocasına ve babasına, tanık olduğu şeyleri anlatacağına dair söz verdi. Acayip, hiç duymadıkları ve hayal bile edemeyecekleri şeylerdi bunlar.

Bu sırada pencereleri kaplayan demir perdenin arkasında gizlenmiş olan Berberbaşı, olan biteni meraklı gözlerle izlemekteydi.

Halil'in komşusu Musli kafasını kapıdan içeri uzattığı sırada, içeridekiler mutluluk sarhoşluğu ile kendilerinden geçmişlerdi. Bu sahneye tanık olunca utanarak geri çekildi. Onu fark eden Halil, bağırarak içeri girmesini söyledi.

“Gel, gel buraya muhterem komşum. Çekinmene gerek yok. Ne kadar mutlu olduğumuzu gel de kendi gözlerinle gör.”

Bunun üzerine parmak uçlarına basarak içeri girdi Musli, hâlâ tedirgindi. Reçineli ellerini kaftanının göğsüne sürerek temizlemeye çalıştı. Yapabildiği kadarıyla ellerini yıkayıp fırçaladı. Reçine yapışıp kalır, kolay temizlenmezdi. Kunduracı iğnesi de hâlâ sarığındaydı, balıkçıl kuşunun tüylerini andırıyordu. Nedendir bilinmez, mesleği başkalarının ayakkabılarını tamir etmek olan bu adam, yırtık pırtık terliklerle dolaşırdı.

Halil'i Gülbeyaz'la kucak kucağa mutluluk içerisinde görünce içine bir merak düştü. “Burada büyük değişiklikler olmuş sanırım,” diye düşündü. Halil, yanlarına oturması için ısrar etti. Bir yandan da kızı öpüyordu. Gülbeyaz'ı öpmeye doyamıyordu Halil. Coşkuyula olan biteni anlatmaya başladı:

“Dinle sevgili komşum. O artık benim karım. Ben de onun kocasıyım. Bundan böyle cariyemin kölesi değilim. Ve bu muhterem insan da benim kayınpederim. Onları tebrik et. Sen de bizimle birlikte yiyip iç, keyfine bak.”

Musli, yanına yaklaştığı Halil’i hafifçe omzuna vurarak selamladı. Sonra Gülbeyaz’a dönüp elini öptürdü. Janaki’nin yanına gelip, odanın ortasına yerleştirilmiş olan minderin üzerine oturdu. Onlarla birlikte keyiflendi, neşelerine ortak oldu.

Janaki, yanında getirdiği kölesini pastacıya yolladı. Musli evine kadar gidip gümüş zilli tefini getirdi. Musli iyi tef çalar, bir yandan da içli sesiyle şarkı söylerdi. Böylece Halil müzik, şarap ve sıcak öpücükler eşliğinde mutlu bir düğün gecesi yaşamış olacaktı.

Tüm bu süre boyunca Berberbaşı, kafesli pencereden içerideki eğlenceyi izlemişti. Gülbeyaz’ın bir erkek tarafından öpülmesine rağmen Harem’deyken yapmayı âdet haline getirdiği üzere cesede dönüşmediğini görünce hayrete kapıldı. İçeri dalmamak için kendini zor tutuyordu. Üstelik Halil kızı kucaklamıştı. O anda Gülbeyaz’ın yüzü solgun olmak şöyle dursun, şafak kızılığını bile gölgede bırakacak kadar canlıydı. En sonunda merakını daha fazla dizginleyemedi. Kapının kolunu çevirip, içeride coşkuyla eğlenmekte olan insanların arasına daldı.

Sıradan bir oduncu gibi giyinmişti. Kaba ve saf ifadeli suratı gerçek kimliğini gizlemesine yardımcı oluyordu. Dünya üzerindeki hiç kimse onun gerçekte başka bir iş yaptığını düşünemezdi. Olabildiğince alçakgönüllü bir ifadeyle kendini tanıttı.

“Selamünaleyküm. Allah bozmasın, pek neşelisiniz. Sebebi nedir acaba? Mezarlığın oradan geçerken

seslerinizi duydum. Eğer rahatsız olmazsanız ben de size katılmak isterim. Tabii sizin izin verdiğiniz kadar. İzin verirseniz ben de bu muhterem Müslümanın müziğini ve cennetten düşmüş benzeyen bu hurinin anlattığı güzel hikâyeleri dinleyebilirim.”

Musli şaraptan sarhoş olmuştu. Gülbeyaz ve Halil ise aşk sarhoşuydular. Hiçbirinin misafirin sözlerine itiraz edecek hali yoktu. Aralarında bir tek Janaki ayıktı. Ne şarap sarhoşuydu ne de aşk... Halil’in kulağına fısıldadı:

“Bu yabancı bir casus ya da hırsız olabilir.”

“Yok, daha neler,” diye yanıtladı Halil fısıldayarak. “Basit bir oduncu olduğunu görmüyor musun?” “Haydi otur muhterem Müslüman,” dedi yabancıya dönerek. “Sen de eğlencemizin bir parçası ol.”

Berberbaşı, kendisine söyleneni yaptı. Üç gün aç kalmış biri gibi yiyip içti. Musli’nin tamburuna bayıldı. Sanki daha önce en az yüz kez dinlememiş gibi anlattığı cimri terlikler hikâyesini dinlerken hayretler içerisinde kaldı. “Şimdi de sen birkaç hikâye anlat, kadınların en güzeli,” dedi Gülbeyaz’a. Gözlerini sildi ve yüzünü kıza döndü. Gülbeyaz kocasını öptü. Kendisine sunulan kadehten sadece dudaklarını nemlendirmeye yetecek kadar içti ve anlatmaya başladı:

“Bir zamanlar zengin bir tüccar varmış. Kim bilir nerede yaşıyormuş. Belki Pera’da belki Galata’da. Belki de Şam’da. İsmi söyleyemem ama zaten isminin hikâyemizle bir alakası yok. Bu tüccarın canından çok sevdiği bir kızı varmış. Babası kızının tüm isteklerini ikiletmeden yerine getirirmiş. Onu her şeyden korur, ona gözü gibi bakarmış. Kızının kılına bile zarar gelmesine izin vermezmiş.”

“Peki kızın adının ne olduğunu biliyor musun?” diye sordu Berberbaşı.

“Ona İrene derlermiş. Yunanlıymış kız.”

Janaki duydukları karşısında tedirgin olmuştu. Besbelli ki kız kendi öyküsünü anlatıyordu. İrene, Gülbeyaz’ın vaftiz ismiydi. Kendisini bir yabancıнын karşısında bu şekilde ifşa etmesinin büyük bir düşüncesizlik olduğunu düşündü.

“Bir gün,” diye devam etti Gülbeyaz. “Kız, arkadaşlarıyla bir deniz yolculuğuna çıkmış. Hava çok güzel, deniz pürüzsüzmüş. Şarkı söylenip eğleniyorlarmış. Birden, okyanusun ortasında bir korsan gemisi belirmiş. Kızların içinde bulunduğu teknenin üzerine doğru ilerlemeye başlamış. Kıyıya varamadan korsanlar, kızlara yetişmişler. Hepsini yakalayıp esir almışlar.”

“Zavallı İrene. Babasına veda edebilecek kadar bile zamanı olmamış. Korsan gemisi onlarla birlikte hızla uzaklaşırken akli babasındaymış. Yaşadığı şehrin gide-rek kendisinden uzaklaştığını fark etmiş. Yazık! Babası onu bekliyormuş ve umutsuzca beklemeye devam edecekmiş. Babası şimdi kapının önünde durmuş, gelene geçene kızını görüp görmediklerini soruyor olmalıydı. O akşam evde kendisi için bir ziyafet hazırlanmıştı. Bütün davetliler gelmiş olmasına rağmen kendisi evine dönemeyecekti. Babasının sahile gelip nasıl telaşla onu aradığını ve denizcileri ‘Kızım nerede, ne oldu kızıma?’ diye sorguladığını hayalinde canlandırabiliyormuş.”

Baba ve koca, kendilerini tutamayarak ağlamaya başladılar.

“Neden ağlıyorsunuz? Saçmalamayın. Sadece bir hikâye bu. Şimdi dinleyin, bakalım sonra neler olmuş. Hırsız kaçırdığı kızı İstanbul’a getirmiş. Onu Padişah’ın haremi için cariye satın almakla görevli olan Kızlar Ağası’na götürmüş. Pazarlık kısa sürmüş. Kızlar Ağası, köle tacirinin istediği parayı peşin ödemiş.

Vakit kaybetmeden İrene'yi getirip saraydaki cariyelere teslim etmiş. Cariyeler kızı yıkayıp güzel kokularla süslemiş. Yüzü, vücut yapısı ve cazibesi onları fazlasıyla heyecanlandırmış. Kızın güzelliğine övgüler düzmüş. Bu övgüler İrene'yi mutlu etmiyor, aksine korkutuyormuş. Neredeyse kalbi duracakmış. Herhalde Tanrı ona böylesi bir güzelliği kurban edilmesi için bağışlamamıştı? O anda kambur, şaşsı ve kara kuru bir kız olarak doğmuş olmayı tercih edermiş. Keşke yüzü yara bere içerisinde olsaymış. Keşke vücudu, hastalık izleri ile kaplı olsaymış. Böylece onu görenler tiksintiyle kendisinden uzaklaşırlarmış. Böyle olması, başına gelmesinden korktuğu şeylere göre çok daha iyiymiş...

"Derken, kıza parlak bir giysi giydirmiş. Kulaklarına elmas küpeler takmış. Beline güzel bir şal sarmış. El ve ayak bileklerini altın bileziklerle süslemiş. Sonra onu Padişah'a ait kızların birlikte bulunduğu sarayın gizli bir bölümüne götürmüş. Tabii ki bu çok, çok uzun zaman önceymiş. Kim bilir hangi Sultan'ın zamanında, bilmeye imkan yokmuş.

"Büyük salon çok şatafatlıymış, tüller ve çiçeklerle süslenmiş. Tavana kıymetli taşlarla işlemeler yapılmıştı. Zemin baştanbaşa sedefle kaplıymış. Burada yürümek gökkuşağının üzerinde yürümek gibiymiş. Üstelik işinin eri sanatkârlar sedef zeminin üzerine çiçekler, kuşlar ve çeşit çeşit olağanüstü figürler işlemişler. Bunları izlemek büyük bir zevkmış. Bu yüzden zemin, değerli halılarla kaplanmamış. Kızların ayakları taş zeminde, üşümesin diye de küçük sandaletler her zaman burada hazır bulundurulurmuş. Böylece kızlar, odanın bir ucundan diğer ucuna kadar ayaklarını üşütmeden yürüyebilirlermiş. Bu sandaletlere Kobkob denilirdi."

"Aman aman!" dedi endişeli Janaki. "Sarayın içini öyle iyi anlatıyorsun ki korkuya kapıldım. İnsan bu

hikâyeyi dinlerken Sultan'ın haremmini gözetlediğini düşünerek suçluluk duygusuna kapılıyor. Bunu yapmaktansa ölmek daha iyidir.”

“Bunun sadece bir hikâye olduğunu söylemedim mi size? Gerçekte böyle bir oda yok, hayal ürünü sadece. Neyse... Odanın ortasında suyla birlikte altın topların fışkırdığı büyük bir fiskiye varmış. Buradan odaya gül suyu kokusu yayılmış. Duvarlarda boydan boya büyük Venedik aynaları dururmuş. Bu aynalarda kendilerini izleyen güzel odalıklar, vücutlarına hayran kalırlarmış. Odayı destekleyen sütunların üzerinde, rengârenk ışıklar saçan yüzlerce lamba parlıyordu. Bunlar büyük odaya peri saraylarına özgü büyümlü renkleri taşırlarmış. Orta yerde şeffaf, mavi bir bulut dalgalanıyormuş. Bu duman, kızların uzun nargilelerinden üfledikleri amber ve baharat tütüsülerinden çıkıyormuş. İrene'yi tüm bu ihtişamdan daha fazla etkileyense yeni tanıştırıldığı Haseki Sultan'ın muazzam görüntüsüymüş. Haseki Sultan, uzun boylu, yapılı bir kadıymış. Odanın sonunda bulunan divanda oturuyormuş.

“İnce belliymiş. Geniş ve yuvarlak omuzları varmış. Kar beyazı kolları ve boynu, gerçek inci ve elmas kopçalarla süslenmiş. Mücevherlerle bezenmiş sarığında dalgalanan balıkçıl tüyü ona daha da mağrur bir hava katıyormuş. Büyük kara gözlerindeki edadan, hükmetmeye alışık olduğu kolaylıkla anlaşılabilirdi.”

“Evet evet!” diye haykırdı Janaki. “Çok canlı anlatıyorsun. Burada oturup seni dinlemek korkutuyor beni. Onunla ilgili her şeyi bu kadar açık seçik anlatmamalısın.”

“Ama unutma ki bunlar çok, çok uzun zaman önce oldu. Bunların hangi Sultan'ın döneminde yaşandığını kim bilebilir? Derken, cariyeyi Sultan'ın karşısına çıkar-

mışlar. Bir cüceyle oynayan Sultan'ın etrafında iki yüz cariyeye varmış. Dans edip şarkı söylüyorlar, tutsüler yakıyorlarmış. Başının üstünde, tamamen şekerden yapılmış büyük bir meyve ağacı duruyormuş. Ağaç; şekerden yapılmış, renk renk, çeşit çeşit meyvelerle kaplıymış. Sultan, zaman zaman bunlardan bir tanesini koparıp küçük bir parçasını tadıyor; kalanını ise her şeyi büyük bir hırsıyla yiyen cücesiyle paylaşıyormuş. İrene'yi siyah bir harem ağası tutuyormuş. Korkutucu, çiçek bozuğu bir adammış. Üst dudağının sağ tarafı parçalanmış olduğundan bütün dişleri gözükiyormuş."

"Bugünkü Kızlar Ağası gibi!" diye bağırdı Musli. "Onun yüzü gözümün önünde canlandı birden."

"Kızlar Ağası, İrene'ye Sultan'ın önünde eğilmesini emretmiş. İrene, kendisine söyleneni yapmış. Sultan'ın karşısında alnı yere değdiği sırada, kendi kendine mırıldanmış: 'Kutsal annemiz! Bakirelerin koruyucusu. Bu yerde beni tek başıma bırakma. Adını her andığımda beni sen koru.' Bu sırada, Sultan cariyelerine İrene'nin buklelerini kaldırmalarını emretmiş; çünkü kızın saçları topuklarına kadar uzamış. Çok fazla solgun gözüken yüzünü, kırmızıya ve kirpiklerini kahverengiye boyamalarını istemiş. Saçlarını da güzel kokulu merhemlerle rahatlatmalarını emretmiş. Boynuna ve kollarına, gerçek incilerden yapılmış mücevherler asmaları gerekiymiş. İrene, bu olup bitenlerin ne anlama geldiğini bilmiyormuş. En azından, Kızlar Ağası yanına gelip güven verici bir tonda bu sözleri söyleyene kadar: 'Sevin bakalım şanslı kız. Büyük bir mutluluk seni bekliyor. Haftaya bayram. Gözde Sultan, Padişahımıza hediye edilmek üzere bütün odalıkların içerisinde seni seçti. Haydi, sevin sevin.'" Oysa bu sözleri duyan İrene, ölmek istemiş. Bu sırada Sultan, eline tavus kuşu tüy-

lerinden yapılma bir yelpaze almış. Küçük cücesi kucağındaymış. İrene'den yanına oturmasını istemiş. İrene, ilerleyen zamanlarda bunun nasıl büyük bir lütuf olduğunu öğrenecekmış. Sonraki altı gün boyunca kız, büyük bir dehşetle yüzleşmek zorunda kalmış. Diğer cariyeler onu kıskanmışlar. Haremdeki kızlar, birbirlerini sevmek şöyle dursun birbirlerinden nefret ederlermiş. Her gün Padişah'la yüz yüze geliyormuş. Yüzü insanda gayri ihtiyari bir şekilde saygı uyandırır da onu sevme düşüncesi bile İrene'nin içini korku ile doldurmaya yetiyormuş. Padişah, zamanının büyük bölümünü gözde eşiyle birlikte geçiriyormuş. Bazı zamanlarda ise şu veya bu odalıkla beraber olmayı istiyormuş. Bu durum, beraber olmak istediği kız için büyük bir şans sayılırmış. Ya da kimi durumlarda bir felaket... Yüce Hükümdar, haremdeki kızlar arasında en çok sarışın bir İtalyan güzelinden hoşlanıyor gibiymiş. Kızcağız bir keresinde Sultan'la göz göze geldikleri sırada başını öne eğmeyi ihmal edivermiş. Sonraki gün İrene, bu kızı hiçbir yerde görememiş. Merak edip soruşturduğunda ise arkadaşları kulağına, kızın boğazlanarak öldürüldüğünü fısıldamışlar. Bazı gecelerde ölüm sessizliği, sarayın gizli zindanlarından gelen çığlıklarla bozulmuş. Arkasından ise bir şeyin suya yuvarlandığını çağrıştıran sesler duyarlarmış. Böyle olayları izleyen günlerde genellikle saraydan tanıdık bir yüz daha kaybolurmuş. Kurbanların ortak özelliği, kendilerine fazla güvenen cariyeler olmalarıymış. Sultan'ın ihsanlarından duydukları mutluluğu gizlemeyi becerememişler ve bu yüzden de suyun dibini boylamışlar. Kimse onların başına ne geldiğini sorgulamazmış."

Janaki tepeden tırnağa titredi.

Sadece "Neyse ki tüm bunlar sadece bir hikâye," diyebilirdi.

Gülbeyaz, durmaksızın hikâyesini anlatmaya devam ediyordu:

“Sonunda bayram gelip çatmış. Gün boyu, boğazda toplar patlatılmış. Akşam Padişah saraya gelmiş. Yorgunmuş. Rahatlatılmak için istekliymiş. Haseki Sultan, İrene’yi elinden tutup Padişah’ın yanına götürmüştü. Kızı altın işlemeli kıyafetler, meyveler ve zevk vermesi amacıyla hazırlanmış diğer hediyelerle birlikte Padişah’a sunmuş. Yüce Hükümdar, kızla nazikçe ilgilenmiş. Kız, aslanların kafesine konulmuş küçük bir çocuk gibi titriyormuş. Padişah, kızın elinden tutup onu kendine doğru çektiği sırada, İrene hafifçe iç geçirmiş: ‘Meryem Ana’. O da nesi! Bu sözleri söyler söylemez yüzü bembeyaz kesilmiş. Gözleri kapanmış. Bedeni cansız bir ceset gibi yere yuvarlanıvermiş. Daha önce de haremde bu tarz garipliklerin görüldüğü olmuş. Oraya getirilen hemen hemen bütün kızlar baygınlık geçirirlermiş. Cariyeler hemen yardımlarına yetişir, bedenlerini güzel kokulu merhemlerle ovalarlarmış. Yüzlerine keskin kokulu bitki özleri sürerler, göğüslerini buz gibi soğuk suyla ıslatırlarmış. Bu defa bunların hiçbirisi işe yaramamış. Kız uyanmamış ve ertesi sabaha kadar bir ceset gibi yattığı yerde yığılı kalmış. Aslına bakılırsa bu süre içerisinde, bir milim dahi hareket etmemiş. Ertesi gün Padişah, onu yine huzuruna çağırılmış. Kızla olabildiğince sevecen bir şekilde konuşuyormuş. Ona her türden güzel hediyeler vermiş; parlak elbiseler, gerdanlıklar, bilezikler ve elmas tuğlar... Cariyeler ise onu uyuşturucu kokularla tütsülemişler. Amber ve Hint sümbülü ile hazırlanmış sıcak banyolarda yıkamışlar. Şehvet uyandıran içecekler içirmişler. Ne yaptılarsa boşa gitmiş. Kutsal bakirenin adını her söylediğinde kalbine kan gitmemeye başlayan kız, yere yığılıyormuş. Onu canlandırmak için yapılan

her şey başarısız kalıyormuş. Üçüncü gün de aynı şey olmuş. Bundan sonra ise Haseki Sultan'ın gazabı, kızın üstüne yönelmiş. Ona göre bu durum kendi kendine olmuyormuş. Kızın kendisini bir ölüye dönüştürmesini sağlayan şeytani bir yeteneği olmalıymış. Derhal kıza işkence yapılmasını emretmiş. Önce onu çıırılçıp-lak bir halde soğuk mermere yatırdılar. Hiçbir hayat işareti yokmuş. Kılı bile kıpırdamamış. Sonra kızı hafif alevli bir ızgaranın üzerine yerleştirmişler. Tek bir kası bile hareket etmemiş. Sonra gidip bahçedeki puspanğ ağaçlarının arasında kırmızı karıncaları aramışlar. Topladıkları kırmızı karıncaları kızın vücudunun üzerine yerleştirdiler. Zehirli böcekler bedenini soktukları sırada, kız bir kez dahi sarsılmamış. Son olarak tırnaklarının içlerine sivri iğneler batırmışlar. Kız halen kıpırdamıyormuş. Öfkeyle dolan Sultan, eline geçirdiği bir kamçıyla kıza vurmaya başlamış. Devam edemeyecek kadar yorulana dek de durmak bilmemiş. Ne yaparsa yapsın, ölü bir bedenin içine gizlenmiş bu ruhu incitmesi mümkün değildi."

"Allah'ın işi işte!" dedi Halil yumruğunu masaya vurarak. "Bu Sultan bir çuvalın içinde boğaza atılmayı hak ediyor."

"Neden? Alt tarafı bir hikâye bu," dedi Gülbeyaz. Hafif bir alaycılıkla Halil'in çenesine dokundu ve öyküsünü anlatmaya devam etti. Padişah, İrene'nin saraydan atılmasını emretmiş. Yanı başında daha fazla canlı cenaze görmek istemiyormuş. Bunun üzerine Sultan, onu Padişah'ın yeğenine hediye etmiş."

"Şehzade, kadınların birlikte olmaya can atacakları türden akça pakça, yakışıklı bir delikanlıymış. Sarayın uzak bir kısmında yetiştirilmiş. Yaşamı zevkle doluy-muş. Çevresi zenginlik, ihtişam ve cariye kızlarla çevriliymiş. Buna karşılık, saraydan çıkmasına izin veril-

miyordu. İrene'yi Şehzade'ye, Sultan'ın kendisi teslim etmiş. Kızın büyüçülüğüne karşı en etkili tılsımın, yakışıklı delikanlının güzel gözleri olacağına inanıyormuş. Beyaz Şehzade, kızın görüntüsünden çok etkilenmiş. Kıza güzel sözler söyleyip iltifatlar etmiş. Onu kucaklayıp öptüğünde bir ölüye dönüşmemesi için yalvarmış kıza. Ne mümkün. Kız daha ilk dokunuşta kendisinden geçmiş. Kızın dudaklarını öptüğünde, adeta bir ölüye dokunmuş. Şehzade diz çöküp, kendine gelmesi için kıza yalvarmış. Kız ne bir şey duymuş ne de cevap verebilmiş. Şehzade'nin bu yakarış ve gözyaşları, Sultan'ın içine dokunmuş. Onun bu halini gördükçe içi paralanıyormuş. Şehzade'ye doğru eğilip kucaklamış onu. Delikanlıyı kendisi rahatlatacaktı. Şehzade de gönüllü olunca birbirlerini mutlu etmişler. Tabii ki etrafta olan biteni görebilecek kimse yokmuş. Yerde baygın yatan kızın ise zaten bir cesetten farkı yokmuş."

"Hımm..." Kendi kendine mırıldandı Berberbaşı. "Bunu akılda tutmak lazım."

"Sonraki gün Beyaz Şehzade, İrene'yi Sadrazam'a hediye etmiş. Sadrazam kızı gördüğünde büyük bir coşkuya kapılmış. Onu kilerine götürmüş; içi altın ve değerli taşlarla dolu üç büyük fıçıyı kıza göstermiş. Bunların hepsi onun olabilirmiş. Bunun için tek gereken, İrene'nin gönlünü kendisine teslim etmesiymiş. Sonra konağının zemininde gizlediği çeşitli süs eşyalarını tanıtmış İrene'ye. Bunlar da onun olabilirmiş. Her bir öpücük için Sadrazam, su kenarlarına kurulmuş konaklarından birini İrene'ye verecektmiş. Evet, her öpücük için bir konak."

"O konakların hepsini yakıp kül edeceğim," dedi Halil öfkeyle.

"Hayır, evladım, sakın ol," dedi Janaki. Tüm bun-

ların basit bir hikâyeden çok daha fazlası olduğunu sezebiliyordu.

Berberbaşı ise Sadrazam'ın hazinelerinden söz açıldığında bir anda kulaklarını dört açıp dikkat kesilmişti. "Hazineler," diye devam etti kız. "İrene'nin üzerinde hiçbir etki yapmamış. Eline her erkek eli değdiğinde Meryem Ana'yı yardıma çağırmış. Ve her seferinde Meryem Ana, onun için bir mucize yaratmış."

"Bana göre," dedi Halil, "bunların hiçbiri mucize değil. Kız tüm bu işkencelere dayanmasını sağlayan çok güçlü bir iradeye sahip olmalı."

"Sonunda kız hakkında kesin bir karara varabilmişler. Pazarın orta yerinde en yüksek teklifi veren alıcıya adi bir köle gibi satılacaktı. Açık artırma bittiğinde İrene, elinde avcunda ne varsa ona veren yoksul bir satıcının olmuş. Neredeyse bir ay boyunca bu adam kıza elini bile sürememiş. Sonunda olan olmuş. İşkenceyle, tatlı sözlerle, hazinelerle ve kendisi için yanıp tutuşanların ateşli arzularıyla ikna edilemeyen kız, yoksul seyyar satıcıya aşık oldu. Onun ateşli dudakları yüzüne değdiğinde bedeni kaskatı kesiliyormuş artık."

Bunu söyledikten sonra Gülbeyaz, kocasına sarılıp onu tekrar tekrar öpmeye başladı. Sıcacık gözlerle bakıyordu ona.

"Çok güzel bir hikâye," dedi Musli dudaklarını şapırdatarak. "Keşke daha da devam etseydi."

"Üzülme muhterem Müslüman, hikâye burada bitmiyor," diyerek yerinden kalktı Berberbaşı. "Hele bir devamını dinleyin. Kız pazarda açık arttırmayla satıldıktan sonra Padişah, sadık Berberbaşı Ali Kermeşi'yi yanına çağırmış. Satıştan sonra kızın başına nelerin geldiğini araştırmasını emretmiş. Berberbaşı, kızın sadece baygınlık numarası yaptığını öğrenince kocasıyla bir gece bile geçirmesine izin vermeden onu alıp sara-

ya geri götürmüş. Ben Berberbaşı'yım. Sen de Gülbeyaz, hikâyede İrene adıyla geçen numaracı kız sensin."

Janaki hariç herkes donup kalmıştı. O ise Berberbaşı'nın dizlerine kapanmış, kızın anlattıklarını duymazdan gelmesi için yalvarıyordu. "Oyuna geldik," diye fısıldadı Gülbeyaz, rengi solmuştu. Mutluluk ve şarap sarhoşluğundan bir anda ayılivermişti. Giderek olan bitenin farkına daha fazla varıyordu.

Janaki yalvarırken Musli'nin ağzından küfürler, beddualar dökülüyordu. Halil ise tek bir kelime bile etmemişti. Karısını kollarının arasında sımsıkı tutuyordu. Kolunu da koparsalar karısını bırakmayacaktı. Janaki, Ali Kermeşi'ye para ve yüklü hazineler teklif etti. Dilini tutup kimseye olanlardan bahsetmez ve kızının kocasıyla kalmasına izin verirse hepsini ona verecekti.

Ne var ki Berberbaşı kararlıydı. "Hayır," dedi. "Kızı alacağım. Belki hazinelerini de alabilirim. Siz zaten şimdiden ölü sayılırsınız. Kızın az önce anlattığı sırları duymuş olmak herhangi bir kişinin üç kez üst üste öldürülmesi için yeter de artar bile. İrene, sana emrediyorum. Peçeni tak ve onun benimle gel. Diğerleri de buradan bir yere ayrılmasın. Daha sonra cebeciler gelip sizi de alacak."

Bu sözleri söyledikten sonra Janaki'yi kendisinden uzaklaştırdı. Kıza yaklaştı ve elini tuttu. Halil, kollarını bir milim dahi gevşetmemişti.

"Benimle gel."

"Meryem Ana, Meryem Ana." diye inledi kız.

"Koruyucu meleklerin artık sana yardım edemez, ne de olsa bir kere erkek eli değdi sana. Benimle gel!"

Halil konuşmaya başladı. Sesi derinden geliyordu, kararlı ve sertti. Sanki Halil değil de bir başkası konuşuyordu.

"Bırak karımı, Ali Kermeşi!" diye bağırırdı.

“Sessiz ol köpek! Zamanı gelince seni de kendi kapının önünde asacağız.”

“Ali Kermeşi. Bir daha söylüyorum. Rahat bırak karımı.”

Berberbaşı cevap vermedi. Bir eliyle Halil’i tutarken öbürüyle de kızı kocasının göğsünden ayırmaya çalıştı. Derken Halil, Berberbaşı’nın kafasına çok sert bir yumruk indiriverdi. Adam hiçbir şey söyleyemeden yere yığıldı.

“Sen ne yaptın?” dedi Janaki dehşet içerisinde. “Sultan’ın baş berberini öldürdün.”

“Evet ne yaptığının farkındayım.” diye yanıtladı Halil. Sakindi.

Musli aceleyle perişan haldeki Ali Kermeşi’nin yanına koştu. Adamı dikkatle inceledi. Diğerlerinin yanında oturdıkları ocağa doğru döndü.

“Ölmüş. Şüphe yok. Hiçbir canlılık işareti yok. Val-la Halil, o nasıl bir vuruştur öyle? Allah’ın işine bak. Şimdiye kadar kimse öyle vuruş görmemiştir. Hem de çıplak elle vurdun adama. Çıplak elle bir insan öldürmek! Top mermisi çarpsaydı böyle olmazdı adamın hali.”

“Peki şimdi ne yapacağız?” diye bağırdı Janaki. Heyecan ve dehşetle etrafına bakınıyordu. “Sultan Berberbaşı’nın kaybı hakkında mutlaka soruşturma yapacaktır. Kılık değiştirerek buraya geldiği biliniyor. Bu olayın uzun süre gizli kalmasına imkân yok.”

“Korkmana gerek yok” dedi Musli rahatlatıcı bir ses tonuyla. “Yapılacak iş belli. Kolaylıkla bu işten sıyrılmanın bir tek yolu var. İş ortaya çıkmadan önce Et Meydanı’na gidip yeniçerilere katılacağız. Cesaretleri varsa gelip oradan alsınlar bizi. Orada tamamen güvende oluruz. Daha geçen yıl Padişah’ın yakaladığı is-

yancı Eşref Han yeniçerilere sığınmadı mı? Onların sayesinde İstanbul'un orta yerinde can korkusu olmadan yaşadı. Rodos Adaları'na bile kaçsa bu kadar güvende olmazdı. Haydi biz de gidip yeniçeri olalım. Sen, ben ve hatta Janaki."

Janaki bu öneriyi şiddetle reddetti. "Siz ikiniz gidip yeniçerilere katılabilirsiniz. Ama ben ve kızım, kurtuluşumuzu Tenedos Adası'nda arayacağız. Orada sizden haber gelmesini bekleriz. Hurmayla dolu kavanozlardan birini biz yanımıza alırız. Diğerini de siz yeniçerilere dağıtmak için alın. Bu onların sizi kabul etmesine ve daha dostane bir biçimde karşılamalarına yardımcı olacaktır."

Halil karısını kucaklayıp öptü. Gözyaşlarını tutamıyordu. Veda etmek için çok az zamanı olmuştu. Berberbaşı'ya eşlik eden cebeciler, efendilerinin uzayan yokluğu nedeniyle sabırsızlanmaya başlamışlardı. Kapının çevresinde dolaştıkları duyulabiliyordu.

"Acele edin. İleride sarılıp öpüşecek bol bol zamanınız olur," diye fısıldadı Musli ve kavanozlardan birini omuzladı.

Halil son bir kez daha Gülbeyaz'ı titreyen yanağından öptü. "Allah'a emanet ol," dedi. "Çok geçmeden tekrar görüşeceğiz." Ve böylece yolları birbirinden ayrıldı, farklı yönlerle doğru gitmeye başladılar.

Musli, Janaki'yi bir mahzenden geçirerek evden uzaklaştırdı. Halil evlerin çatılarından atlayarak kaçmayı denedi. On beş dakika sonra Musli ve Halil, Et Meydanı'nda buluştular.

5. Bölüm

Kamp

İstanbul'un sokaklarında kıyamet kopuyor. Büyük bir kalabalık Altın Boynuz'a akan bir nehir gibi dalgalanmakta. Genç yaşlı herkes büyük bir coşku ve heyecan içerisinde. Küçük kalabalıklar sokak köşelerinde durmuş, yaşadıkları büyük olay hakkında sohbet ediyorlar. Et Meydanı'nda, sarayın önü ve cami kapıları tıka basa insan dolu. İnsanlar, sancağıyla sokakları dolaşan Dölbendar'ı takip ediyorlar. Dölbendar, borazan sesleri eşliğinde Sultan III. Ahmet'in, Fars Şahı Tamasıp'a savaş ilan ettiğini duyuruyor.

Bütün yüzlerde sıcak bir coşku var. Her köşeden savaş nidaları yükseliyor.

Zaman zaman yeniçeri alayları ya da atlı Arnavut birlikleri sokaklardan geçiyor. Tekerlekli arabalarda

ağır silahlar taşıyan mandalar da onlara eşlik ediyor. Binlerce insan, kampın kurulduğu Üsküdar'a giden yolda onların peşi sıra gitmekte. Nasıl olduysa Padişah sonunda merasimlerden ve şehri ışıklandırmaktan sıkılmış. Peygamberin sancağını kaldırmayı türlü anlamsız bahanelerle önce safer ayının 18. gününden (2 Eylül) Rebiyülevvel ayının ilk gününe, sonra da peygamberin doğum gününden on gün sonrasına ertelemiş olsa da nihayet beklenen gün gelip çatmış. Ordu, Üsküdar'daki surlarının gerisinde toplanmaya başlamış. Askerler, Sultan'ın gelip önceden hazırlanan gemiye binmesini ve kahraman Köprülüzade'nin yardımına koşmasını bekliyorlar.

Devasa bayrak direklerinin ve denize açılan yelkenlilerin doldurduğu boğaz, yaşayan bir ormanı andırıyor. Binlerce bayrak, sabah rüzgârında dalgalanıyor. Savaş gemileri, büyük bir sıra halinde ilerliyor. Üçlü güverteleri ve uzun kürek dizileri ile yüzlerce kolu, yüzlerce gözü olan deniz canavarlarından farksızlar. Patlayan silahların gümbürtüsü, boğaza bakan konakların geniş ön cephelerine çarparak tekrar tekrar yankılanıyor.

Sahil boyunca her yerde eli silahlı insan grupları var. Binlerce kılıç ve mızrak pırıl pırıl parlıyor. Civar-daki çimenli düzlüklere renk renk çadırlar kurulmuş. Beyaz çadırlar din adamlarının. Açık yeşil çadırlarda ise vezirler kalıyor. Kızıl çadırlar kâhyalar, koyu mavi çadırlar büyük devlet memurları (emirler; Mekke, Medine ve İstanbul kadıları; defterdarlar, nişancılar), ef-latun çadırlar ulema, açık mavi çadırlar müderrisler ve gök mavisi çadırlar Çavuş Ağaları için. Koyu yeşil, kutsal sancağı taşıyan Emir Alem'in çadırının rengi. Hepsinin üzerinde bulunan bir tepecikte ise Padişah'ın

büyük çadırı var. Padişah'ın çadırı, altın ve eflatun rengi kumaşlarla kaplanmış. Çadırın girişine birkaç zemberek otu ekilmiş.

Önceki gün, gün batımı sırasında bu devasa kamp henüz kurulmamıştı. Çadır kent bir gece içerisinde inşa edildi. Şafak söktüğünde ise her şeyiyle hazır olarak yerinde duruyordu. Sanki kamp sihirli bir el tarafından inşa edilmişti. Düzlükte sipahiler bulunuyordu. Bunlar ordunun sahip olduğu en nitelikli atlı birliklerdi. Sahil şeridine sayısız top dizisi ile birlikte topçular yerleştirilmişti. Bu savaşçıların diğer müfrezeleri ise çeşitli tepelere dağıtılmıştı. Ordunun kanatlarında Arnavut süvariler, Tatarlar ve Horan Dürzüleri vardı. Merkezde ise imparatorluk ordusunun çekirdeğini oluşturan mağrur yeniçeriler yer alıyordu. Yeniçeriler, ordunun kaymak tabakasını oluşturduklarının farkındaydılar. Bu yüzden ordudaki diğer gruplardan herhangi biriyle değil kaynaşmaya, yan yana durmaya bile razı değildiler. Bu durumun tek istisnası, saflarında çılgınca bir coşkuyla dolaşmalarına göz yumdukları delilerdi.

Tüm ordu savaş coşkusu ile doluydu. Zaman zaman şu veya bu müfrezeden vahşi çılgınlıkların yükselmesi, savaş ilanını kutladıklarının işaretiydi. Savaş gemileri ise karardan duydukları memnuniyetleri top atışları ile gösteriyorlardı.

Bu sırada Sultan Ahmet sabah namazını kılıyordu. İbadetini her sabah tam saatinde yerine getirirdi. Önceki gece haremde vakit geçirememişti. Vezirleri ve danışmanları ile birlikte altın çatılı gizli divan odasına kapanmışlardı. Çok önemli meseleler görüşülmüştü. Ne var ki vezirler dışında hiç kimse, orada hangi kararların alındığını bilmiyordu. Padişah, ibadet odasından çıktığı sırada Kızlar Ağası da onu bekliyordu. Sultan'a elindeki mühür yüzüğünü uzattı:

“Yüce Padişahım. Kadınların en tatlısı bu yüzüğü size gönderdi. Kapağının altında ne olduğunu biliyorsunuz. İçinde eskiden ölümcül bir zehir gizliydi. Ne var ki zehir şu anda orada bulunmuyor. Haseki Sultan size selamlarını ve zafer dileklerini iletiyor. ‘Yolun açık olsun!’ diyor. ‘Tüm adımlarını koruyucu melekler izlesin.’ Bu arada Haseki Sultan kendisini özel daireye kapattı. Siz saraydan çıktığınız zaman zehri içip can verecek.”

Aniden ciddileşti Padişah:

“Neden bu laflarla bana işkence ediyorsun!” diye bağırdı.

“Elçiye zeval olmaz yüce Padişahım. Sizin savaş sanatından anlamadığınızı ve bir daha asla geri dönmeyeceğinizi söylüyor. Kendisi de sizden sonra gelip tahta oturan hükümdarın cariyesi olmak istemiyor.”

“Neden bu sözlerle üzüyorsun beni?” diye tekrarladı Sultan.

“Bu sözleri söyleyen ağzım dilim kurusun. Lakin bunlar Sultanımızın aktarmamı istedikleridir.”

“Ona dön ve buraya gelmesini söyle.”

“Aman efendim, ben bunu ona nasıl söylerim? Ölene kadar o odadan çıkmamaya kararlı.”

Sultan biraz düşündükten sonra dokunaklı bir ses tonuyla sordu:

“Sen ne dersin? Eğer sevdiğin içindeyken evin yanıyor olsaydı, önce yangını söndürmeyi mi düşünürdün yoksa sevdiğini oradan kurtarmayı mı?”

“Doğrusunu isterseniz yangını söndürmek ilk işim olmazdı. Önce sevgili kurtarılmalı.”

“Demek öyle diyorsun. Bu top sesleri de neyin nesi?”

“Ordu top atışları ile savaş ilanını kutluyor.”

“Saraydan duyulabiliyor demek.”

“Evet. Şarkı söyleyen kızların seslerini bile bastırıyor.”

“Beni Adsalis’e götür. O ölmemeli. Güneşsiz bir gökyüzü ne işe yarar? Sevdiğini kaybettikten sonra hiçbir şeyin anlamı yok. Önden git ve ona geleceğimi söyle.”

Kızlar Ağası geri çekildi. Kendi kendine mırıldandı Sultan Ahmet:

“Yeterince uzun bir ayrılık öpücüğü için biraz daha zaman... Bir saat, yalnızca bir gece. Nefis rüyalarla dolu bir gece daha. Soğuk savaş meydanı biraz daha beklebilir.” Ve aceleyle hareme doğru yöneldi.

Sultan, dağınık saçları ve paramparça giysileri ile bir köşede oturuyordu. Süslenmemiştii. Üzerinde gösterişsiz, kırmızı bir matem elbisesi vardı. Önündeki masada tirşe bir sıvıyla dolu olan küçük bir kadeh duruyordu. Bunun zehir olduğuna şüphe yoktu. Cariyeler perişan bir halde etrafına uzanmışlardı. Hıçkırarak ağlıyor, yüzlerini ve bembeyaz göğüslerini tırmalıyorlardı.

Padişah, Haseki Sultan’a doğru yaklaştı ve onu nazikçe kollarına aldı.

“Neden ölecekmişsin bakalım sen; hayatım, güneşim benim?”

Haseki Sultan elleriyle yüzünü kapattı:

“Hiçbir gül kışın açar mı? Sonbahar geldi mi artık onun için ayrılık vaktidir.”

“Seni solduracak kış çok ama çok uzakta.”

“Ah Ahmet! Ne zaman gökyüzünden bir yıldız kaysa ‘Bir insan daha öldü’ derler. Arkasından sorarlar. Genç miydi? Güzel miydi? Yaşadığı hayattan memnun muydu? Maşallah! İşte bir yıldız daha kayıyor. Benim

yıldızım senin yüzünde parlıyor ve eğer sen benden yüz çevirirsen ölüp giderim ben.”

“Senden yüz çevirdiğimi de nereden çıkarıyorsun?”

“Ah Ahmet! Rüzgâr soğuk olduğunu söylemez ki? Onun soğukluğunu biz hissederiz. Yanı başımdayken bile kalbin benden çok uzakta. Ama sen benden çok uzakta da olsan benim kalbim her zaman seninle. Yanımda oturduğun sırada bile aslında ruhun benimle birlikte değil. Benimle konuşan Ahmet değil, sadece Ahmet’in bedeni. Ahmet’in ruhu başka bir yerlerde dolaşiyor. Soğuk çelik parçalarının birbirleriyle çarpıştığı kanlı savaş meydanlarında Ahmet’in ruhu. Hayalinde sancaklar, silahlar ve patlayan toplar var. Sanki bunlar, onu unutulup bir kenara atılmış zavallı Adsalis’ten daha çok seviyor.”

Top atışları sarayın önünden duyulabiliyordu.

“Dinle bak, seni çağırıyorlar. Onların sözleri Adsalis’inkilerden daha ikna edici. Git öyleyse, onların çağrılarına uy. Sana gösterdikleri yöne git. Adsalis’in sesi onlarla boy ölçüşemez. Benim sesim de neymiş. Nazik, zayıf bir ses. Git! Ben nasıl olsa orada da seninle olacağım. Savaş meydanında sancaklarına bağlı atkuyrukları senin önünde giderken, Adsalis’in dalgalanan buklelerini gördüğünü düşün. O sırada ruhum seni takip edebilmek için bedenimden ayrılmış olacak.”

“Böyle konuşma, konuşma böyle!” diye kekeleydi merhametli Sultan. Kırılgan sevgilisini göğsüne bastırıp dudaklarını onunkilerle birleştirdi. Sanki ruhu bedeninden ayrılmak üzereyken onu yakalayıp engel olmuştu.

Varsın, boğaz kıyısındaki toplar biraz daha patlasınlardı. İmparatorluk çavuşları borazanlarıyla orduyu

kollar halinde toplayabilirler; Üsküdar düzlüklerinde toplananlar, Padişahlarının harekete geçmesini beklemeye devam edebilirdi. Ne olursa olsun Sultan Ahmet, Adsalis'in kollarındayken çok mutluydu. O an peygamberin sancağını eline alıp kana susamış ordularını komuta etmek aklının ucundan bile geçmiyordu.

Bu sırada, Birinci Yeniçeri Alayı'na ait kazanın etrafında bir curcuna kopuyordu. Bu ocaklar, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihinde önemli bir rol oynamıştı. Yeniçeriler, savaş ve yağma ile ilgili bir tartışma ortaya çıktığında, hoşlarına gitmeyen bir paşanın kellesini almayı ya da peygamberin sancağının açılmasını istediklerinde bu kazanın etrafında toplanırlardı. Böyle zamanlarda köşeye sıkıştırılan endişeli vezir ve paşalar, kazanları ya altın parçaları ya da kendi kanlarıyla doldurmak zorunda kalırlardı.

O sırada, bir grup sabırsız yeniçeri kazanın etrafında bekleyiyordu. Kazan demirden yapılmış üç ayaklı bir sehpanın üzerinde duruyordu. Patrona Halil ve Musli de kalabalığın içindeydi. Her ikisi de yeniçeri kıyafetleri giymişlerdi. Yuvarlak sarıklarına siyah balıkçıl tüyü yerleştirilmişti. Sadece yeniçeri subaylarının beyaz tüy takmasına izin verilirdi. Kısa, kabarık pantolonları paçalarını açıkta bırakacak şekilde dizlerine kadar uzanıyordu. Önceki güne kadar işportacılık yapan Halil'in eski görüntüsünden geriye pek az şey kalmıştı. Yapılı ve heybetli duruşu, cesur konuşma tarzı ve Janaki'den aldığı parayı dağıtırken gösterdiği cömertlik onu silah arkadaşları arasında sevilen bir kişi haline getirmişti. Musli ise halen sarhoştur. Umutsuz bir boşvermişlikle bütün gece arkadaşının şerefine içmişti. Eski arkadaşları, aslında cesur bir insan olan Hasan adlı Yeniçeri Ağası'nın çadırının önünde toplanana

kadar da sürekli gürültü yapmıştı. Yeniçeriler, Hasan Ağa'yı cesaretli davranması için kışkırtmaya çalışıyorlardı. Artık çadırından çıkmasının zamanı gelmişti. Ya kendi keyfini düşünmeyi bırakmalı ya da beyaz tüyü düşmana karşı kendilerine liderlik etmesi için Halil'e vermeliydi.

Yeniçeri Ağası, bu bağışmaları son derece net bir biçimde duyabiliyordu. Ne var ki kapının önündeki korumalarının yüksek sesle gülmeleri, seslerin birbirine karışmasına ve anlaşılmaz bir hale gelmesine neden oluyordu.

Bu arada kendisini önceki olaylardan tanıdığımız Halil Pehlivan'ın komutasındaki bir grup atlı çavuş, Birinci Yeniçeri Alayı'na ait ocağa yaklaşıyordu. Allah, Halil Pehlivan'a "Yürü ya kulum!" demiş ve Pehlivan, çavuşluğa terfi etmişti.

İri yapılı Pehlivan, yeniçerilerin arasında durdu ve gürleyen bir sesle sordu:

"Patrona Halil adıyla bilinen yeniçeri hanginiz?"

Patrona ileri çıktı:

"Halil Pehlivan, zannediyorum beni tanımak için fazla uğraşmana gerek yok."

"Arkadaşın Musli nerede?"

"Sen benim adımı ağzına alamazsın, çavuş köpeği!" diye gürledi Musli. "Ben efendi bir adamım. Yeniçeriyken sen de öyleydin. Fakat şimdi sadece bir çavuş köpeğisin. Söyle bakalım, senin Bektaş'ın çiçek bahçesinde ne işin var?"

"Yaban otlarını yolmaya geldim. Siz ikiniz birbirinize sıkıca bağlanmış olarak beni takip edeceksiniz."

"Bak sen," dedi Musli silah arkadaşlarına dönerek. "Bu adam sarhoş. Körkütük sarhoş olmalı. Ayakta zor duruyor. Bu ne cüret be!" Pehlivan'a dönerek devam etti. "Sen nasıl kalkıp da iki yeniçeriye, Bektaş'ın bah-

çesinin iki çiçeğine hem de savaş sancaklarımızın dalgalandığı bir zamanda beni izleyin dersin.”

“Sizi götürmek için Kapı Kahyası’ndan emir aldım.”

“Konuşma! Seni pinti köpek seni. Söyleyecek bir şeyi varsa kendi gelsin buraya. Arkadaşlar, bu Kapı Kahyası’nın şu anda bizlerle birlikte kampta ya da savaş meydanında olması gerekmez mi? Bizim işimiz onun karşısında el pençe divan durmak değil. Haksız mıyım ama? Hadi git getir onu!”

Kalabalıktan yükselen sesler, bu fikrin kabul gördüğünü gösteriyordu.

“Eğer bir yeniçeriyle konuşmak istiyorsa, kalksın buraya gelsin” dediği duyuldu pek çok kişinin.

“Bir yeniçerinin kamp dışına çağırılması nerede görülmüş?”

Halil Pehlivan öfkesini dizginlemek için elinden geleni yapıyordu.

“İkiniz de katilsiniz!” dedi. “Sultan’ın Berberbaşı’nı öldürdünüz.”

Bu sözler, kalabalığın içinde bir kahkaha tufanının patlamasına neden oldu. Bunu zaten herkes biliyordu. Musli, başlarından geçen hikâyeyi yüzlerce defa farklı versiyonlarıyla yeniçerilere anlatmıştı. Halil’in nasıl esaslı bir yumrukla Ali Kermeşi’nin hakkından geldiğini, Halil’in yumruğunun Ali Kermeşi’nin suratında nasıl bir anda patlayıp adamın bir köşeye yığılmasına neden olduğunu bilmeyen kalmamıştı. Tüm bu yaşananlar, yeniçerilere son derece gülünç geliyordu.

Hep bir ağızdan konuşan beş altı yeniçeri, Halil Pehlivan’ı soru yağmuruna tutmaya başladılar:

“Koca İstanbul’da başka berber kalmadı mı? Niye bunun için ortalığı velveleye veriyorsunuz?”

“Bir berber parçası için iki yeniçerinin canını istemek hiç duyulmuş şey mi?”

“Meğer bu mübarekler ne çok severlermiş tıraş olmayı!”

Halil öne çıkıp arkadaşlarından, konuşması için kendisine izin vermelerini istedi. “Beni dinle Pehlivan,” diye söze başladı. “Aramızda eski bir meselenin olduğunu çok iyi biliyorum. Ama şimdi bunun bir önemi yok. Yanlış anlama, bu durumdan kurtulmak için senin gönlünü almaya çalışıyor değilim. İşin aslı; seni, aklına bile gelmeyeceğine emin olduğum hassas bir mesajı iletmen için Kapı Kahyası’na göndermek istiyorum. Evet, ben Ali Kermeşi’yi öldürdüğümü itiraf ediyorum. Çıplak ellerimle öldürdüm onu. Hiç kimseden de yardım almadım. Şu anda burada yeniçerilerle aynı kaderi paylaşıyorum. Allah’ın olmamı istediği yerdeyim. Allah isterse aldığım canın bedelini kendi canımla ödeyebilirim. Ölüme hazırım. Allah’ın dediği olur. Saygıdeğer Kapı Kahyası hazır olsun! Padişahlarına güvenen beyler de kılıç kuşanıp buraya, bizim yanıma gelsinler. Ben ve arkadaşlarım, yeniçeri ordusunun tüm neferleri gibi savaş meydanlarında canımızı vermeye hazırız. Ama hiçbir yeniçeri, celladının karşısında diz çökmeyecektir.”

Bu sözlerin arkasından, alayın tamamında büyük bir alkış tufanı koptu. Musli de Patrona’nın mesajına kendince birkaç kelime eklemek istedi:

“Söyle o efendine, Kapı Kahyası’na,” dedi. “Ak saçlı vezirlerinize, ak sakallı kadırlarınıza da söyle. Eğer Sultan ve peygamberin sancağı bugün buraya gelmezse yarın sabahtan itibaren bir berbere ihtiyaçları kalmayacak. Tabii kellelerinin yokluğunda paçalarının tıraş edilmelerini isterlerse o başka!”

Pehlivan, sürekli Halil'in gözlerine bakıyordu. Gözlerinde küçümseyici bir ifade vardı. Halil, isteksizce kılıcının kabzasını tutuyordu.

"Korkma Patrona," diye bağırdı alaycı bir ifadeyle. "Gülbeyaz bir daha asla saraya alınmayacak. O ve babası kaçmaya çalışırlarken yakalandılar. Yunanlı celep, işlediği suçlara karşılık zindana atıldı. Karım dediğin o kadına gelince... O da Padişahımızın emriyle, inançlı Müslümanları yoldan çıkarmaması için edepsiz kadınların kapatıldığı hapis haneye yerleştirildi. Artık orada birbirinize kavuşursunuz."

Bu sözler üzerine Patrona, kafesinden fırlayan öfkeli bir kaplan gibi arkadaşlarının arasından sıyrıldı. Kılıcı elinde parlıyordu. Pehlivan, şimdi olduğunun iki misli iri olsaydı da Halil'in elinden kurtulamazdı. Fakat çavuşların lideri hiç vakit kaybetmeden atını mahmuzladı. Adamlarıyla birlikte oradan uzaklaşırken kahkahalar atıyordu. Öfkeli Halil'den uzaklaşıp güvenli bir mesafeye vardığında geri döndü. Muhataplarıyla alay ediyordu. Yeniçerilere küfretmeye başladı. Beş altı kişi peşinden gitti.

"Bak sen. Bizimle alay ediyor!" diye bağırdı Musli. Yeniçeriler onu yaya olarak yakalayamayacaklarını anladıklarından, en yakın cephaneliğe doğru koştular. Zorlukla bir havan topu çıkardılar ve uzaklaşmakta olan çavuşun üzerine doğru ateşlediler. On iki havan mermisi başlarının üzerinden geçti ve bir grup Boşnak'ın akşam yemeklerini hazırladığı yere düştü. Dağılan sıcak küller adamların gözlerine kaçtı. Mermi parçaları Bostancıbaşı'nın çadırına doğru sekerek pencerelerden içeri girdi. Mermi parçaları, üç ya da dört kez havaya doğru sekip kendi yerlerinde dinlenmekte olan askerleri korkutarak çeşitli yönlerde doğru yuvar-

landı. Bu parçalar, en sonunda bir dükkâna girip içerideki çömlikleri paramparça etti.

Pehlivan, sonunda aradığını bulmuştu. Kâhya'ya gitti. Yeniçerilerin on iki top mermisi eşliğinde verdikleri mesajı kendisine ilettiler. Ona, mesajlarını böyle küçük hediyelerle süsleyerek vermenin yeniçerilerin eski bir âdeti olduğunu hatırlattı. Pehlivan, Kâhya'nın duyduğu haberler karşısında öfkeden deliye döneceğini düşünmüştü. Yeniçeri birliğine saldırıp köklerini kazıyacaktı. Hâlbuki Kâhya, öfkeli çok korkmuş gibi görünüyordu. Bu mesaj ona cüretkâr bir ayaklanma ilanı gibi gelmişti. Olabildiğince hızlı bir biçimde Sadrazam'a gitti. Yanına aldığı on iki havan mermisini de Sadrazam'a gösterecekti.

İbrahim, kendisine anlatılan şeyin ne olduğunu çok iyi anlamıştı. Top mermisini kadife çizgili bir kutuya yerleştirip saraya götürdü. Saraya vardığında, kutuyu Padişah'a iletmesi için Kızlar Ağası'na verdi. "Ordu," dedi. "Bu hediyeyi yüce Padişahımıza gönderdi. Bizim kontrolümüzde olduğu müddetçe bundan daha değerli bir hazine yoktur. Ne var ki biz başkalarına karşı kullandığımızda kıymetli olan, başkaları bize karşı kullandığında son derece zararlı bir hale gelir. Kudretli Sultanımıza ilet. Eğer bunu küçük görürse ordu daha büyüklerini de yollamaya hazır bir haldedir. Sonrasında ise kurşun adres sormaz."

Kutuyu içinde ne olduğunu bilmeden teslim alan Kızlar Ağası, onu mesajla birlikte Ahmet'e götürdü. Padişah, kutuyu Haseki Sultan'ın yanında açtı. İçinde top mermisi olduğunu görünce İbrahim'in mesajını bütün çıplaklığı ile anladı. Anladığı şey, ruhunun derinliklerinde büyük bir endişenin ortaya çıkmasına neden oldu. Herkese karşı kibar ve iyi davranıyordu.

İnsanlara zarar vermekte elinden geldiğince kaçınmıştı. Yine de insanlar, onu mutsuz etmek için işbirliği yapıyorlardı. Galiba onun mutluluğunu kıskanıyorlardı. Ailesiyle birlikteyken sahip olduğu bir parça huzuru ona çok görmüşlerdi.

Kucakladığı güzel Sultan'ı tekrar tekrar öptü. Gözleri yaşla dolmuştu. Kekelemeye başladı: "Öl öyleyse benim güzel çiçeğim. Solup git sen de... Gözlerimin önünde yok ol. Öl ölebilirsen. Öl ki şu dünyada hiçbir mutluluk kalmasın benim için." Sultan, çaresizlik içinde Padişah'ın ayaklarına kapandı. Dağınık bukleleri oraya buraya saçılmıştı. Ahmet'in dizlerine sarılıp yalvarmaya başladı. Hıçkırarak o gün ne olursa olsun kampa gitmemesini istedi. En azından önceki gece gördüğü korkunç rüyanın etkisi geçene kadar yanında kalmalıydı.

Ama hayır. Ahmet daha fazla geride kalamazdı. Bütün yalvarmaları boşunaydı. Umutsuzdu. Padişah kararını vermişti ve gitmesi gerekiyordu. Kafasından geçen bir düşünce, kısa bir an için tereddüt etmesine neden oldu: Ben ordunun elindeki basit bir araç mıyım? Eğer bana başkaldıranların başını kesmeyeceksem neden bir kılıç taşıyorum ki? Kısa sürede kurtuldu bu düşünceden. Aklından geçenleri gerçekleştirebilecek güçten yoksun olduğunu biliyordu. Böyle davranacak olursa çok fazla insan ölecekti. Belki de herkes için en iyi olan boyun eğmesiydi.

"Senin için ölümden başka seçenek yok güzel çiçeğim," diye fısıldadı Padişah. Haseki Sultan hıçkırarak ağlamaya ve inlemeye başladı. Saray kapısına kadar ona eşlik etti. Padişah, kapıya varınca Adsalis'i bırakıp aceleyle divan odasının yolunu tuttu. Adsalis her nasılsa ölmedi. Gizli bir merdiveni kullanarak Beyaz Şehzade'nin yanına gitti ve teselliyi onda buldu.

“Sultan benim isteklerime boyun eğmiyor,” dedi Beyaz Şehzade’ye. Prens’in bakışları Adsalis’in göğüslerinin üzerindeydi. “Kampa gidiyor. Eğer bir gün daha onu engelleyebilseydim isyan patlak verecekti. Böylece onun hükümdarlığı bitecek ve yerine sen geçecektin.”

“Rahat ol. Zaman kazanmaya çalışalım. Sen Kızlar Ağası’na tembih et. Sultan’a Kur’an deldirmeyi ihmal etmemesini söylesin.”

“Tam zamanında söyledin bunu.” diye yanıtladı Adsalis. Kızlar Ağası’nı aceleyle divan odasına yolladı.

Sadrazam, Kaptan-ı Derya, Kapı Kâhyası, Şeyhülislam, Ayasofya Vaizi İspirizade ve Sultan divanda birlikteydiler. Sultan, Silahtar’a Muhammed’in kılıcını kuşanması için kendisine yardım etmesini emretmişti. “Şerefli Padişahım!” diye bağırdı Kızlar Ağası. Kendini yerden yere vuruyordu. Yüzünü iki elinin arasına almıştı. “Haseki Sultan size hatırlatmamı istedi. Harekete geçmeden önce Kur’an deldirerek Allah’ın bu konudaki takdirini öğrenmek lazım gelir. Tıpkı sizden önceki şanlı atalarınızın barış ve savaş arasında bir seçime zorlandıkları zamanlarda yaptıkları gibi siz de bu geleneği hayata geçirmelisiniz.”

“Doğru söyledin!” diye bağırdı Ahmet. Şeyhülislam’a Kur’an getirmesini emretti. Şüpheye düşülen zamanlarda Sultanlar, Kur’an’a danışarlardı. Bunun için Kur’an sayfalarına bir iğne batırılırdı. İğne izinin görüldüğü son sayfa açılır ve izin üzerinde bulunduğu kelime bir işaret olarak kabul edilirdi. Bu işaretin gösterdiği doğrultuda alınan kararlara herkes itaat ederdi.

Divan odasında, her masanın üzerinde bir tane olmak üzere on Kur’an kopyası bulunuyordu. Bu kopyalardan bir tanesinin cildi elmaslarla kaplıydı. Şeyhülislam, bunu ve ilahi seremoninin tamamlanması için gereken iğneyi Sultan’a verdi.

Bu sırada sabırsızlanan İbrahim'in gözü, odada yana yana duran üç görkemli saatteydi. Her üçüne göre de saat 12'ye çeyrek vardı. Zaten geç kalmışlardı. Kur'an delme seremonisi daha da fazla zaman kaybetmelerine neden olacaktı.

Sultan, kitaptan iğneyle delinen son sayfayı açtı. Ve şu sözleri okudu:

"Kılıçtan korkanın düşmanı kılıçtır. Eldeki paslı kılıç, kınında parlayanından daha iyidir."

"La ilahe illallah. Allah birdir," dedi Ahmet. Başını eğip Kur'an'ı öptü. "Savaş atımı hazırlayın. Allah'ın emri böyledir."

Kızlar Ağası, yeni haberlerle Adsalis ve Beyaz Şehzade'nin yanına döndü. Kur'an delmek de işlerine yaramamıştı. "Sultan'a git ve hatırlat," dedi Adsalis. "Zafer duası okunmadan savaşa gidemez." Zafer duası, Padişah savaş meydanına gitmeden önce Şeyhülislam tarafından camide okunurdu. Bu duayla, orduyu zafere ulaştırması için Allah'a yakarılırdı. Şimdi zaman kısıtlı olduğundan duanın Ayasofya Camisi yerine sarayın camisinde okunması gerekiyordu. İspirizade duayı okumaya başladı. Duayı normalde olması gerekenden daha uzun tutmuştu. Görünen o ki o da zaman kazanma çabasındaydı. Saraydaki tüm saatler on ikiyi gösterdiği sırada dua tamamlandı.

İbrahim, Sultan'a kendisini ve Beyaz Şehzade'yi bekleyen gemiye bir an önce binmesi için baskı yapıyordu. Derken Kızlar Ağası, Sultan'ı saray bahçesinden kıyıya kadar götürecek olan atların beklediği yerde Sultan'ın önünü kesti. Atının dizginlerini sıkıca tuttu. Kendini yerden yere vurup bütün gücüyle bağırmaya başladı:

"İsterseniz beni ezip geçin, ama yine de dinleyin efendim. Öğle vakti oldu. Öğleden sonra her iş için

uğursuz bir zamandır. İnançlı müminler bu saatlerde Allah'ın lütfu kesilir korkusuyla hiçbir işe el sürmezler. İsterseniz ezip geçin bedenimi. Benim için önemli olan, sizi bu yolun tehlikeleri hakkında uyarmaktır."

III. Ahmet'in ruhu, her türden fantastik duyarlılıkla doluydu. Başkalarını güçlendiren iman, umut ve aşk gibi duygular onu hurafelere, hovardalığa ve seks düşkünlüğüne sürüklüyordu. Hâlihazırda yarım bir adamdı o. Kızlar Ağası'nın sözleri üzerine, daha önce önünde diz çöken Rikabdarın yardımıyla yerleştirdiği ayağını üzengiden çekti. En sonunda akli başına gelmiş olan bir adamın ses tonuyla konuştu: "Madem öyle, yarın gideceğiz!"

İbrahim, bu sözler karşısında çaresiz kaldı. İsmail Ağa'nın kulağına bir şeyler fısıldadı. Ağa çok kısa bir süre Sultan'ın uzaklaşmasını bekledikten sonra atına atladı. Mümkün olan en kısa sürede Üsküdar'a varmak için aceleyle yola çıktı. Bu sırada Sadrazam ve Şeyhülislam, Sultan'ı Divan'da tutmaya devam ediyorlardı. Kırk beş dakika sonra İsmail Ağa geri dönüp Sultan'ın karşısına çıktı. Kan ter içinde kalmıştı. "Şerefli Hünkârım!" diye bağırdı. "Ordunun yanından geliyorum. Sabahtan beri sizin gelişinizi bekliyorlar. Eğer akşama kadar kampta boy göstermezseniz ordu Üsküdar'da daha fazla durmaz. İstanbul'a yürür." Demek ordu İstanbul'a yürüyecek! İşte bu dehşet dolu bir cümleydi.

III. Ahmet, bunun ne anlama geldiğini çok iyi anlamıştı. Yirmi üç sene evvel ordu, böyle bir mesajı Edirne'deki haremden çıkmayı reddeden atası Sultan Mustafa'ya da göndermişti. İstanbul'a dönmesini istiyorlardı: "Eğer ölmek istemiyorsan birkaç gün içinde İstanbul'a gelmelisin." Sonra olanları da çok iyi ha-

tırılıyordu. Sultan tahttan indirilmiş ve yerine Ahmet geçirilmişti. Şimdi de atasını tahtından eden fırtınaya benzer bir fırtına Ahmet'in iktidarını tehdit ediyordu. "Allah'ın dediği olur!" diye haykırdı Ahmet. Muhammed'in kılıcını öptü. Kırk beş dakika sonra elinde peygamberin sancağı ile geminin kendisini beklediği yere vardı. Saraydaki bütün saatler biri gösterdiği sırada duyulan yirmi dört top atışı, Padişah'ın peygamberin sancağı ile birlikte kampa vardığını ilan ediyordu.

Aslına bakılırsa Kızlar Ağası'nın söylediğinin aksine, Doğu'nun insanları günün her saatinde olduğu gibi öğleden sonraları da Allah'tan ümit kesilmemesi gerektiğini inanırlardı.

6. Bölüm

*Fırtına
Kopuyor*

Boğazda ters bir rüzgâr esiyordu. Sultan, Üsküdar'a ancak akşama doğru varabildi. Sadrazam, Prens, Şeyhülislam ve İspirizade eşliğinde, sahil sarayından karaya çıktı. İlk bakışta her şey yatışmış gibi gözükse de işin aslı öyle değildi. Gece boyunca kamptan bir takım homurdanmalar gelmeye devam etti. Kimse olan bitenin nedenini tam olarak bilemiyordu. Sadrazam, işin aslını öğrensin diye Yeniçeri Ağası'na haberci gönderdi. Hasan da durumu tam olarak anlayamamıştı. Padişah ve kutsal sancağın gelmesine rağmen yeniçerilerin neden hâlâ itaatsiz davrandıklarını bilmiyordu.

Kısa süre sonra İbrahim, gürültü çıkaranların yakalanmasını emretti. Hasan, emirler doğrultusunda,

kolayına gelen birkaç kişiyi tutukladı. Ne var ki çoğunluğun onu dinlediği yoktu. Kargaşa İstanbul'a doğru genişlemeye başlamıştı.

Gece yarısına doğru bir çavuş, Kâhya'nın yanına geldi. Ona bir bilgi getirmişti. Tebriz yönünden gelen bir grup asker, Şah Tamasıp'ın Köprülüzade'nin ordusunu darmadağın ettiğini söylüyordu. Bunlar, katliamdan sağ kurtulmayı başarabilen kişilerdi. Böylece ordudaki sabırsızlık ve homurdanmaların nedeninin de bu haberler olduğu anlaşıldı.

Kâhya, hemen Sadrazam'ın yanına koştu ve ona bu korkunç söylentiği ilettil. "İmkânsız!" diye haykırdı İbrahim. "Köprülüzade kendini ezdirmez. Daha birkaç gün önce ordu yetişene kadar kendini kollamasını sağlayacak takviye kuvvetler göndermiştim."

"Ve eğer bu söylenti doğruysa; Sultan'ın oyalanması yüzünden çok geç kaldıysak, Hamadan ve Kirmanşah elimizden çıktıysa; işte o zaman işimiz Allah'a kalmış demektir. Yapacak bir şey yok, gidip dua edelim. Sonra da uyuyalım."

Aynı saatlerde üç softa, Şeyhülislam'ı ve İspirizade'yi uyandırdı. Bir camide parşömene yazılmış bir mektup bulmuşlardı. Mektup barutla yazılmıştı ve zar zor okunuyordu. Bu, tüm gerçek Müslümanlara din yolunda savaşmaları için yapılan bir çağrıydı. Cephedeki düşmanla savaşmaya gidenler, düşmanların en büyüğünü arkalarında, kendi evlerinde bırakmışlardı. Padişah'ın etrafındaki danışmanlardı bu gerçek düşmanlar. "Bu mektubu yakmak lazım," dedi İspirizade. Mektubu ateşe attı. Sonra huzur içinde uyumaya devam etti.

Ertesi gün. 28 Eylül Salı. Bir yıl önce o gün Sultan'ın on bir yaşındaki oğlu ölmüştü. Bu tarih bir yas günü

olarak kabul edildi. Çalınan borazanlarla, orduya her türlü askeri faaliyetini bir günlüğüne durdurması emrediliyordu. Komutanların büyük bölümü verilen emri yerine getirdi. Yeniçeri Ağası köşküne çekilmişti. Kaptan-ı Derya Çengelköy'deki kır evinin yolunu tuttu. Bir Alman tüccardan çok güzel lale soğanları almıştı. Laleleri ile bizzat kendisi ilgilenmek istiyordu. Reis Efendi yazlık konutuna gitmişti. Ev su kenarındaydı. Fırsattan istifade, odalıklarıyla vedalaşacaktı. Kâhya ise İstanbul'a dönmüştü. Her biri, vakitlerini günün anlam ve önemine uygun bir şekilde geçirmek niyetindeydi. Ne var ki kaderin bu insanlar için büsbütün başka planları vardı.

Sabahın erken saatlerinde, Patrona Halil liderliğindeki bir grup yeniçeri, Beyazıt Camii'nin önünde toplanmaya başladı. Hepsinin ellerinde kılıçları vardı. Ortalarında duran Musli ise hilalli sancağı tutuyordu. İnsanlar camiye girmesi için Patrona Halil'e yol verdi. Borazan sesleri susmaya başladığında, eski işportacının etkileyici sesi Büyük Kalan Meydanı'nın her köşesinde duyulabilir hale gelmişti.

"Müslümanlar!" diye bağırdı. "Size dininizin emrettiği, yerine getirmeniz gereken görevleriniz olduğunu hatırlatmak istiyorum. Hainlerin elinde heba oluyoruz. Kurtulabilenler, Köprülüzade'nin ordusunun perişan olduğunu söylediler. Erzakla yüklü bin ata ve altı yüz deveye Farslar tarafından el konulmuş. Paşa Erivan'a kaçmış. Hamadan ve Kirmanşah bir kez daha düşmanın eline geçmiş. Tüm bunlar olurken kahraman Köprülüzade'nin yardımına gidecek olan orduları hazırlaması gereken Sadrazam ve Şeyhülislam; fener merasimleriyle, palmiyelerle ve İstanbul sokaklarını ışıklandırmakla meşgul. Savaş alanlarına gönderilen

kardeşlerimizin ılıklarını duyabiliyoruz. Sancaklarının yere düşp düşmanın eline geçtiğini görebiliyoruz. Elimizde kılıçlarımız olmasına rağmen onların yardımına koşamıyoruz. İhanet var! Allah'a ve onun peygamberine karşı hainlik ediyorlar. Bu yüzden herkes elindeki işini bıraksın. Tüm esnaflar dükkânlarını kapatsın. Herkes kılıç kuşanıp bizim sancağımızın altında toplansın."

Kalabalık, bu sözlere olan desteğini coşkulu bağrışlarla gösteriyordu. Patrona'yı omuzlarına alıp Bedesten Meydanı'ndaki pasaja götürdüler. Herkes aceleyle dükkânını kapatıyordu. Bütün şehir ayağa kalkmış gibiydi. Sanki bir göl aniden kurumuş ve zemindeki çamurlu yaratıklar ortaya çıkmıştı. Şehrin bütün sokakları ayak takımı tarafından istila edilmişti. Bu insanlar, aslında tüm büyük şehirlerde yaşıyorlardı. Ne var ki şehirlerin kendi halindeki sakinlerinin, çoğu zaman onların varlığından bile haberleri olmazdı. Bu insanlar büyük bir olay yaşanmadığı müddetçe gündüz vakti sokaklara çıkmazlar, kendi köşelerinde yaşamlarını sürdürürlerdi.

Kalabalığın uğultusu ve bağrışları her yerde Halil'e eşlik ediyordu. Sadece Halil arkadaşlarının omuzlarına çıkıp kalabalığı yönlendirmek için konuştuğu sırada susuyor ve Halil'i dinlemeye başlıyorlardı. Bu sırada, Yeniçeri Ağası'nın evinin önünde durdular. "Hasan!" diye bağırdı Halil öfkeli bir sesle. Ona rütbesiyle seslenmeye tenezzül etmemişti. Kapısını yumrukladı. "Hasan sen homurdanıyorlar diye bizim arkadaşlarımızı tutuklattın. İşte şimdi, homurdanmalar yerine gürlememizi işitiyorsun. Onları serbest bırak. Onları serbest bırak diyorum sana Hasan!"

Hasan böyle durumlardan hiç hoşlanmazdı. Üstündeki elbiseleri çıkartıp yırtık pırtık bir şeyler giydi. Bo-

ğaz kıyısına bakan arka kapıdan çıkıp eski bir tekneye atladı. Şimdi kendini güvende hissediyordu. Bu arada yeniçeriler kapıyı kırıp içeri girmişler ve arkadaşlarını kurtarmışlardı. Sonra Halil'i Hasan'ın atına bindirdiler. Büyük zafer için Et Meydanı'na doğru yürümeye başladılar. Kısa süre sonra bütün meydan silahlı insanlarla dolmuştu. Kul Kâhya kazanını koğuşlardan çıkarıp kalabalığın ortasına koydular. Bu hareket, uzun zamandır hasıraltı edilen birikmiş bir öfkenin patlamak üzere olduğunu gösteriyordu. Kazan herkes için tanıdık bir simgeydi. "Şimdi de zindanı açın!" diye gürledi Halil. "Bütün mahkumları salıverin. Kamaları katillere, alevli meşaleleri kundakçılara verin. Yakıp yıkarak, can alarak ilerleyelim. Bugün, ölüm ve matem günüdür!"

Kalabalık, zindana doğru ilerledi. Korkulukları alaşağı ettiler. Demir parmaklıkları ve sürgüleri kırdı. Büyük bir suçlular topluluğu, meydana ve bitişiğindeki sokaklara doğru koşturmaya başladı. Zindandan son çıkan kişi ise Halil'in kayınpederi Janaki'ydi. Girişte durmuş bekliyordu. Korkmuş ya da utanmış gibi görünüyordu. Musli ona doğru atılıp Janaki'yi oradan uzaklaştırdı. "Mahzun durma misafir. Eline bir kılıç al ve benim yanımda yürü. Burada sana kimse zarar veremez. Artık devran döndü."

Bu sırada Halil, Sultan'ın hafif meşrep kadınları bir araya koyduğu hapishanenin yolunu tutmuştu. Kadınlar çok korkmuş, tir tir titremekteydiler. Kapı birden ardına kadar açıldı. Kalabalığın içinden birileri, acele edenlerin özgürlüklerine kavuşabileceklerini haykırdı. Derken büyük bir kadınlar topluluğu kapılara doğru akmaya başladı. Her biri farklı bir yöne kaçıyordu. Çılgınlık çılgılığa uçuşan hayaletleri andırıyorlardı. Yüzlerini boyayıp peçesiz dolaşan bu kadınlar, insanları yoldan

çıkarmamaları için kuduz köpekler gibi dünyadan soyutlanmışlardı. Şimdi ise yeniden özgürdüler. Bazıları zindana kapatıldıkları günden beri epey yaşlanmıştı. Yine de içlerindeki şeytani arzuların hâlâ canlı olduğu gözlerinden anlaşılabiliyordu. Eyvah! Müslümanlar büyük bir ahlaksızlık salgını tehlikesiyle karşı karşıya. Ve sen Halil. Bakalım başlattığın büyük fırtınayı kontrol edebilecek misin?

Halil girişte durdu. Bu basit kadınların ardından temiz kalpli, güzel ve masum Gülbeyaz'ının ortaya çıkmasını bekliyordu. Çok gecikmişti. Geri kalan herkes çıkmış ve yuvalarına dağılmıştı. Gürültüler karşısında şaşkına dönüp kendilerini yarı çıplak ve saç baş dağınık bir halde sokaklara atanlar, çığlık çığlığa fırlayıp gitmişlerdi. Geriye sadece birkaç kişi kalmıştı ve onlar da bir an evvel oradan uzaklaşmak için acele etmekteydiler. Gülbeyaz ise hâlâ ortalarda yoktu.

Endişelenmeye başlayan Halil, çatıdaki birkaç yuvarlak pencerenin hafifçe aydınlatığı koridora girdi. Her yer pislik içindeydi. "Gülbeyaz! Gülbeyaz!" diye seslendi Halil. Zindanın her köşesine bakınıyordu. Uzaktaki bir duvarın dibinde bir şeylerin kımıldadığını fark etti. O noktaya doğru koştu. İki büklüm bir halde yerde kıvrılmış olan bir kadın, elleriyle yüzünü gizlemeye çalışıyordu. Herhalde bir dilenciydi bu. Halil, nazıkçe kadının ellerini yüzünden çekti. Karısıydı. Zavallı şey utancından dışarı çıkamamış, zindanda kalmayı tercih etmişti.

Yaşadığı acılardan dili tutulmuş gibiydi. Halil onu kollarına aldı. Kadın ne tek bir kelime söyledi ne de Halil'in yüzüne bakabildi. Kafasını kocasının göğsüne koydu ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Ağlama," dedi Halil." Sana bu onursuzluğu yapanlar Allah'ın izniyle bir gün senin önünde diz çöke-

cekler. Yemin ediyorum sana. Senin kalbini kıranların kellelerini önüne sereceğim. Sana el kaldıran kendini beğenmiş Sultan, senin ellerini öpmek için yalvaracak. Bu benim, Patrona Halil'in sözüdür. Eğer sözümü tutamazsam tüm Müslümanların bedduası üstüme olsun."

Halil, sıkıca kucakladığı karısını da alarak kalabalığa doğru koştu. Kollarındaki solgun ve perişan bedeni işaret ederek haykırmaya başladı: "İyi bakın Müslümanlar! Bu, düğün gecemizde benden kaçırdıkları karımdır. Onu bu günah yuvasına kapatmışlardı. Sizin eşlerinizin de onurlarına böyle bir leke sürülmüş olsaydı bunu yapanlara minnet mi duyardınız? Söyleyin!"

"Kellelerini alalım" diye haykırdı öfkeli kalabalık. Bendini yıkan bir sel gibi ilerleyen kalabalık, biraz sonra görkemli bir konağın önünde durdu. "Burası kimin?" diye sordu Halil kalabalığa. "Damat İbrahim'in," sesleri geldi kalabalığın içinden. "Kimin konağı burası?" diye sordu Halil, bir kez daha öfkeyle başını sallayarak. Kalabalığın büyük bölümü Halil'in sorusunun ne anlama geldiğini anlamışlardı. Hep bir ağızdan haykırdılar: "Senin! Patrona Halil'in!"

"Senin! Senin! Halil'in!" diye gürledi yağcı kalabalık. Konağa doğru koşmaya başladılar. Kapılar kırıldı. Patrona Halil, kollarında karısı ile birlikte içeri girdi. Sadrazam'ın haremını aradı. İbrahim'in odalıklarına, yeni hanımefendilerini selamlamalarını ve onun her sözünü yerine getirmelerini emretti. Kapının önüne, karısını koruması için bir bekçi yerleştirdi.

Dışarıda büyük bir gürültü vardı. Bir savaştı bu. Patlayan davul ve şiddetli borazan sesleri ortalığı inletiyordu. Bu muazzam ateşi tutuşturansa hasta ve yaralı bir kadının zayıf nefesi olmuştu.

7. Bölüm

*Lale Soğanları ve
İnsan Kelleleri*

Eylül ortasında lalelerin açtığına tanık olmak her zaman başınıza gelebilecek bir şey değildir. Yine de Kaptan-ı Derya, dünyanın en ünlü bahçıvanlarının deneyip de sonuç alamadığı bu işi başarmanın bir yolunu bulmuştu. Bütün mesele, sonbaharın ortasında ilkbahara özgü iklim koşullarını yapay olarak meydana getirebilmek ve eylülde açacak olan lale soğanlarını mayıs ayından temin edebilmektir.

Kaptan-ı Derya, ilk olarak kendi buluşu olan özel bir sera hazırlamaya başladı. Lübnan Dağları'nda oluşan çeşitli doğal kaynakları bir araya getirerek besleyici bir toprak karışımı medyana getirdi. Bu toprak karışımının içerisinde bin yıllık erz ağacı kalıntıları

vardı. Ayrıca karışıma, bitki örtüsünün gelişimini hızlandıran antilop gübresi de eklenmişti. Bu gübre, çölde herhangi bir yere düştüğünde alev alev yanan kum tepelerinin ortasında çiçeklerle dolu yeşil vahalar oluştuyordu. Karışımın bir diğer unsuru ise sadece sönmüş yanardağlarda bulunan siyah mermerdi. Mermer yakıldıktan sonra toz haline getirilerek toprağa eklenmişti. Bu malzemeler uygun bir biçimde birbirine karıştırıldığında yumuşak, gözenekli ve fazlasıyla nemli bir toprak ortaya çıkıyordu. Kaptan-ı Derya, lalelerini bu toprağın içerisinde kendi elleriyle yetiştirdi. Önceki baharın çiçeklerinden kalan soğanları özel olarak seçti. Her biri için şahadet parmağıyla toprağın içinde delikler açtı. Lale soğanlarını büyük bir özenle, ekmek kırınlarını ufalar gibi toprağa yerleştirdi.

Daha sonra Kafkasların doruklarından, yaz boyu erimeyen kar kütleleri getirtti. Bunun için Karadeniz'den gelen gemiler tıka basa karla doldurulmuştu. Lale soğanları bu kar parçaları ile örtüldü. Kar parçaları erirken üzerlerine sürekli taze kar eklendi. Bu şekilde lale soğanları, gerçekten de mevsimin kış olduğuna inandırılmıştı. Ağustos sonuna doğru, karın erimesine izin verildi. Lale soğanları bu kez de baharın geldiğini sanmıştı. Böylece altın yeşili filizlerini sıcak ve nemli yataklarından kaldırmaya başladılar.

Peygamberin doğum günü arifesinde, yaklaşık elli bitki, çiçek açmaya başladı. Her birine, Müslümanlar tarafından kazanılan muharebelerin ya da ele geçirilen kalelerin isimleri verilmişti. Derken Kaptan-ı Derya'ya denize açılıp filoyu yönetmesi emri verildi. Bu yüzden Kaptan-ı Derya, gelişimlerinin en ilginç döneminde sevgili lalelerinden ayrılmak zorunda kalmıştı.

Sultan Üsküdar'a geldiği akşam, Kaptan-ı Derya'nın bahçıvanlarından biri yanına gelip güzel haberler verdi.

Belgrad, Napoli, Mora ve Kirmanşah ertesi sabah çiçek açacaktı. Kaptan-ı Derya sabırsızlıktan deliye dönmüştü. Hepsi çiçek açmak üzereydiler ve o onları göremeyecekti. Ah keşke ters bir rüzgâr ortaya çıksaydı! Bu baha-neyle filo bir ya da birkaç gün daha yola çıkamasaydı.

Rüzgâr değil ama Sultan'ın doğum günü (Daha önce yas günü olduğu söylenmişti.) ona beklediği fırsatı verdi. Tatil günü sabah erkenden sandalla Çengelköy'deki yaz köşküne gitti. Köşkünde onu sonbaharın ilk ayında açmak üzere olan harikulade laleleri beklemekteydiler. Ne manzaraydı ama. Dördü de çiçek açmıştı.

Belgrad, mat sarı bir tondaydı. Üzerinde açık yeşil çizgiler vardı. Yüzeyinin üst noktalarına doğru gül rengine dönüşüyordu. En dip noktada ise koyu leylak rengindeydiler. Napoli, tam bir laleydi. İç içe geçmiş kırmızı yaprakları ve sarı çeperleri belki de adını aldığı şehirde Osmanlı orduları tarafından öldürülen bin beş yüz Venedikliyi simgeliyordu. Mora, içlerinde en renkli olanıydı. Kâsesinin tabanı siyah çikolata rengindeydi. Etrafında yeşil ve gül renkli çizgiler vardı. Yeşil çizgiler kırmızıya, gül rengi olanlar ise bir noktadan sonra kahverengiye dönüşüyorlardı. Her bir çizginin paralelinde açık sarı renkli damarlar vardı. Dış yüzeye yeşil, iç yüzeye ise kırmızı hâkimdi. En sıradışı ve en görkemli olanları ise Kirmanşah'tı. Adeta Dalay Lama'nın bahçesinden çalınmış bir hazineydi. Kar beyazıydı. Başka hiçbir renk karışmamıştı bu çiçeğe. Altı yaprağı aşağı doğru bükülmüş ve tam bir çiçek halini almıştı. Bu ihtişam Kaptan-ı Derya'nın aklını başından almaya yetti.

Laleleri Sultan'a hediye etmeyi düşünüyordu. Şüphesiz ki karşılık olarak kendisine herhangi bir yerin

genel valiliği verilecekti. Belki de Mısır'ın. Kim bilir? Laleleri içine koymak için pahalı Çin vazoları getirilmesini emretmiş ve herhangi bir zarar görmesinler diye toprağı elleriyle kazarak laleleri vazolara bizzat yerleştirmişti. Topraklı elleriyle lalelerin ortasında diz çöktüğü sırada, bir bahçıvanın koşarak ona doğru geldiğini gördü. Nefes nefese kalmıştı. Yanına kadar gelmeyi beklemeden uzaktan bağırdı:

"Efendim çabuk kalkın. İstanbul'da kıyamet kopuyor."

"Dikkat et lalelerimi ezme, seni ahmak. Farkında değil misin? Neredeyse bir tanesinin üzerine basıyordun!"

"Aman efendim. Laleler her yıl çiçek açarlar. Ama bir adamın başı giderse maazallah ondan geri dönüş olmaz. Acele edin. Asiler şimdiden şehrin altını üstüne getirdiler. "

Kaptan-ı Derya, iki eliyle kaldırdığı çiçeği büyük bir dikkat ve nezaketle porselen vazoya yerleştirdi. Taşınırken sabit durması için her yönden toprağı bastırdı.

"Sen neler söylüyorsun evladım?" dedi. Nihayet soru sormaya tenezzül etmişti.

"İstanbul halkı isyan etti."

"İstanbul halkı mı? Kimmiş bu insanlar? Kunduracılar, tablacılar, balıkçılar ve fırıncılar mı yani?"

"Evet efendim. Hepsi ayaklandı."

"Sorun değil. Gidip onlara sakin olmalarını söyleyim ben."

"Aman efendim. Yanan bir şehri bahçıvan kovasıyla söndürmek mümkünmüş gibi konuşuyorsunuz. Ne diyelim. Allah'ın dediği olur."

Kaptan-ı Derya, büyük bir gönül rahatlığıyla, yerlerini değiştirdiği çiçeklerini sulamaya devam etti. İş

bitince çiçekleri dört bahçivana emanet etti. Onları Sultan'ın Üsküdar'daki sarayına taşıyacaktı. Kendisi de atına atlayıp İstanbul'un yolunu tuttu. O sırada kellesini almak isteyenlerin haykırıışlarının yankılandığı İstanbul'a, tek başına gidiyordu.

Yolda Kâhya ile karşılaştı. Kâhya, iki tekerlekli bir arabayla yolculuk ediyordu. Arabanın önünde oturan Rus arabacı, Kâhya'nın fark edilmemesi için elinden geldiğince uğraşıyordu. Kâhya, Kaptan-ı Derya'ya İstanbul'a gitmemesini söyledi. Ölüm tehlikesi vardı. Bu isteği omuzlarını silkerek yanıtladı Kaptan-ı Derya. Olacak iş miydi yani? Fırıncı ve kunduracıardan oluşan bir ordudan mı çekinecekti? Büsbütün saçmalıklı bu. Kâhya'yı kendisiyle birlikte şehre geri dönmesi için ikna etmeye çalıştı. İsyancılara kendilerini göstererek düzeni sağlamalıydılar. Kâhya, cennetin bütün güzelikleri ayağının altına serilse bile geri dönmeyeceğini söyledi. Rus arabacıya, mümkün olan en kısa sürede kendisini Üsküdar'a ulaştırması için yalvarıyordu.

Kaptan-ı Derya, Kâhya'yı fazla bekletmeyeceğine söz verdi. Ne de olsa Kâhya kendini garantiye almak için Üsküdar'a dolambaçlı yollardan gidiyordu. Kaptan-ı Derya ise İstanbul'a normal yolu kullanarak gittiğinden, Üsküdar'a Kâhya'dan önce varması bile mümkün olabilirdi.

"Kısa zamanda görüşeceğiz," diyerek vedalaştı Kaptan-ı Derya.

"Muhtemelen öbür tarafta." diye kendi kendine mırıldandı Kâhya. O kendi yolunda ilerlerken Kaptan-ı Derya da en ufak bir kaygı duymaksızın şehrin yolunu tutmuştu. Uzaktan Reis Efendi'nin konacağını fark etti. Duvarlara çok büyük yazılar yazılmıştı. "Şeyhülislam'a ölüm!" "Sadrazam'a ölüm!" "Kaptan-ı

Derya'ya ölüm!" "Kâhya Bey'e ölüm! "Bak sen," dedi Kaptan-ı Derya kendi kendine. "Bu birkaç softanın işi olmalı. Kunduracılar ya da terziler yazmış olamaz. El yazısı da hiç fena değilmiş. Bunu yazanı tezkerecim yapmalıyım."

Saraya yaklaştığında, çevrede dalgalanmakta olan büyük kalabalığı fark etti. Kalabalığın içerisinde atlı bir borazancı duruyordu. Elinde, bir mil uzaktan duyulabilen Türk savaş borularından birini taşıyordu. İstanbul'da yaşanmış halk ayaklanmalarında genellikle bu savaş boruları kullanılırdı. Çok kışkırtıcı bir sesi vardı. Borazanın sesi, kalabalığı toplanmaya çağırıyordu:

"İstanbul halkı. İnancı Müslümanlar. Liderimiz yeniçeri başı Patrona Halil ve İstanbul Kadısı Hasan Sülali bütün Müslümanların dükkânlarını kapatmalarını emir buyurdular. Herkes elindeki işi bırakıp meydanda toplansın. Fırıncı ve kasap esnafı ise dükkânlarını açık tutsunlar. Bu emre aykırı hareket edenlerin dükkânlarına ganimet olarak el konulacaktır. İstanbul'da yaşayan gâvurlara gelince kimse onlara dokunmayacaktır. Kargaşa çıkarmadıkları sürece kıllarına bile zarar gelmeyecektir. Bunlar, Patrona Halil ve Hasan Sülali'nin buyruklarıdır."

Kaptan-ı Derya, duyuruyu sonuna kadar dinledi ve atını tellalın üzerine doğru sürmeye başladı. Boruyu tellalın elinden kapıp adamın sırtına indiriverdi. Sonra gürleyerek kalabalığa seslendi:

""Evet, değersiz serseriler, adi hırsızlar, kunduracı parçaları, esrarkeşler, üçkâğıtçılar, zavallı işportacılar, sefil sarhoşlar. Ben, Abdi, Kaptan-ı Derya! Keşke sizin seviyenize inebilsem. O zaman yaptığınız bu harekete karşılık, size layığınız olan küfürlerle yanıt verebilir-

dim. Sizi köpekler! Daha ne istiyorsun? Karnınız tok değil mi? Barıştan yorulduğunuz için mi savaş istiyorsunuz? Savaş ha? Gerçekten savaş olsa kaçacak delik ararsınız. Evde kalıp kadınlarla savaşmak daha uygun düşer sizin tabiatınıza. Sizin derdiniz fethedilecek kaleler değil, dükkânlarınız. Defolup gidin evlerinize. Bir saat sonra sokakta kimi görürsem onun kellesini alırım. Bu sözlerimi iyice aklınıza kazıyın.”

Bu sözlerin ardından Kaptan-ı Derya, atını mahmuzlayıp kalabalığın en yoğun olduğu noktaya doğru dörtlüye gitmeye başladı. İnsanlar dehşet içerisinde sağa sola kaçıyorlardı. Kaptan-ı Derya, insanların evlerine kaçıp saklandıklarını görünce gururlandı. Sokaklar ve evlerin çatıları, sanki sihirli bir değnek değmiş gibi bir anda boşalmıştı.

Şehre hiçbir engelle karşılaşmadan girmişti. Her köşe başında ele geçirdiği savaş borusunu çalarak, insanları bir araya topluyor ve etkili bir konuşma yapıyordu. Sözleri etkiliydi, onu dinleyen kalabalıklar kısa süre içinde dağılıyordu.

En sonunda bütün dükkânların kapalı olduğu Bedesten’e vardı. “Dükkânlarınızı açın köpekler,” diye gürledi esnaflara. “Topuklarınız mı kaşınıyor? Canınıza mı susadınız? Hemen açın dükkânlarınızı diyorum size. Bu andan itibaren dükkânını açmayan herkes kendi dükkânının önünde asılacaktır.” Dehşete kapılan dükkân sahipleri hiç vakit kaybetmeden dükkânlarını açtılar.

Şimdi sırada Et Meydanı vardı. Oraya doğru atını dörtlüye koşturmaya başladı.

Yanından geçtiği Balık Pazarı bir uçtan bir uca insan doluydu. Gürültüden hiçbir şey duyulmuyordu. Sütunlara tırmanıp kalabalığa seslenmeye çalışan ha-

tiplerin sözleri bu hengâmenin içerisinde kaybolup gidiyordu. Yine de Kaptan-ı Derya'nın üflediği borudan çıkan ses gürültüyü bastırmaya yetti. Bütün yüzler sesin geldiği noktaya yönelmişti. Ayaklarının üzerine basarak yükseldi. Gümbür gümbür bir ses tonuyla kalabalığa hitap etmeye başladı:

“Evet! Sizi aptallar. Demek başınızdakilere el kaldırmaya cüret ettiniz. Kendi mezarınızı kendiniz kazdınız. Aptallığınız sizi cehennem azabına sürükleyecek. Gök başınıza yıkılacak. Evlerinizin ardına saklanabileceğinizi mi zannettiniz? Havlamaktan başka bir şeye gücü yetmeyen dört ayaklı yaratıklara döneceksiniz. Baş eğin sefil yaratıklar. Gidin ve kerpiç duvarların ardında gizlenin. Sokaklarınızda tek bir çıtırtı bile duyulmayacak. Başınızı kapıdan dışarı çıkarmaya cüret ederseniz, Allah’a ant olsun, İstanbul’u mezbahaya çeviririm. Sizin lanetli ruhlarınızdan ve ifritlerden başka hiç kimse barınamaz burada. Anladınız mı bakalım, sizi köpekler sizi.”

Kimse bu sözlere karşı çıkmaya cesaret edemedi. İnsanlar sessizce kendilerine yapılan hakaretleri dinlediler. Kaptan-ı Derya'nın ve şahlanan atının önünü açtılar. Halil orada değildi. Eğer orada olsaydı Kaptan-ı Derya gereken cevabı çok daha çabuk bir biçimde almış olacaktı.

Abdi, burada da asilerin saflarını dağıtmayı başarmıştı. Son durağı olan Et Meydanı'na doğru ilerlemeye başladı. Bu arada Birinci Yeniçeri Alayı'nın yanı sıra Beşinci Yeniçeri Alayı da kazan kaldırmıştı. Kazanlar ordu demircilerinin elinden zorla alınmıştı. Bir grup yeniçeri, kazanların etrafında beklemekteydiler. Abdi Paşa hiç beklenmedik bir şekilde aralarında beliriverdi. Yeniçeriler paşanın varlığını, ancak onlara bağırdığı zaman fark edebildiler: “Silahlarınızı indirin.”

Hepsi korku ve merak içerisinde Kaptan-ı Derya'ya bakıyordu. Nasıl böyle birdenbire ortaya çıkabilmişti? Hiçbiri kılıcını çekmeye cesaret edemedi. Ama teslim de olmadılar. Ah keşke Patrona Halil orada olsaydı!

İsyancıların sancağı meydanın ortasında dalgalanıyordu. Abdi Paşa, atını ona doğru sürdü. Yeniçeriler oldukları yerde kalakalmışlardı. Gözleri paşanın üzerindeydi. Yeniçerilerin arasından sıyrılan Musli, paşanın önüne geçti ve sancağı eline aldı. "Ver onu bana evladım," dedi Abdi gerçek bir bahriyeli soğukkanlılığıyla.

Musli konuşabilecek durumda değildi. Hâlâ şaşkınlığını üzerinden tam olarak atamamıştı. Yine de kafasını sallayarak bayrağını teslim etmeyeceğini belli etti. "O sancağı bana ver yeniçeri," diye bağırdı Abdi bir kez daha. Sertçe Musli'nin gözlerine baktı. Musli cevap vermek yerine bayrağı direğe dolamaya başladı. "O bayrağı bana ver!" diye gürledi Abdi üçüncü kez. Aynı anda kılıcını çekmişti.

Musli, direği yerden çıkarıp, daha önce toprağa saplı duran çamurlu ucunu havaya kaldırdı. Güçlkle konuşmaya başladı: "Sana saygım var Kaptan-ı Derya. Eğer yoluna gidersen sana zarar vermeyeceğim. Seni gâvurlara karşı savaşırken görmek isteriz. Şerefli bir adın var ve bunu hak ediyorsun. Benden bu sancağı teslim etmemi isteme. Eğer bir adım daha atarsan bu elimdekiyle karnını deşmek zorunda kalacağım."

Bu sözler üzerine kendilerine gelen yeniçeriler, kılıçlarını çekip Musli'nin yanında saf tuttular. "Sizler için çok üzgünüm benim cesur yeniçerilerim," dedi Kaptan-ı Derya hüznle. "Biz de senin için üzgünüz şanlı Kaptan-ı Derya."

Abdi, Et Meydanı'ndan uzaklaştı. Meydan okuduğu kalabalıkların çil yavrusu gibi dağıldıklarına tanık

olmuştı. Diğer taraftan, esnafların o uzaklaşır uzaklaşmaz dükkânlarını yeniden kapattıklarının da farkındaydı. “Bu adamlar ancak kılıç zoruyla yola gelirler,” dedi kendine kendine. Şehirden uzaklaşıyordu ve hiç kimse kılına bile zarar vermemişti.

* * *

Bu sırada büyük savaş konseyi toplanmıştı. Kâhya ve Yeniçeri Ağası, isyanla ilgili karanlık bir tablo çizmişlerdi. Bunun üzerine Sultan komutanlarını, ulemayı, Sadrazam’ı, Şeyhülislam’ı şeyhleri ve koçihanları kıyıdaki sarayda bir araya getirdi. Bir saat kadar önce de aynı yerde halası Bilge Hadiye Sultan’la görüşmüştü.

Divanın şimdi gerçekten önemli görevleri vardı. Sadrazam, Sultan’ın Bursa’da kalmasını ve ordunun Tebriz’e, düşman üstüne yürümesini önerdi. Abdullah Paşa ile birleşmek mümkün olabilirse zafer kazanılabilirdi. Bir süre için İstanbul’un kendi haline bırakılıp asilerin istedikleri gibi davranmalarına göz yumulmasında sakınca yoktu. Nasılsa dış düşman halledildikten sonra onların da hakkından gelinecekti.

Şeyhülislam, o şartlar altında ordunun savaşa götürülebileceğine inanmıyordu. Yine de ordunun isyan havasından etkilenmemesi için İstanbul dışına çıkarılmasında fayda vardı. Kâhya, isyancılarla pazarlık edilmesini ve onların bu yolla etkisizleştirilmelerini önerdi. Sultan, başını sallayarak bu son öneriye onay verdiğini gösterdi. Hadiye Sultan da aynı fikirdeydi.

Bu pazarlıkların yürütülmesi hakkında, Hadiye Sultan ve Kâhya’nın planları arasında bazı küçük farklılıklar vardı. Kâhya’ya göre pazarlıklar devam eder-

ken isyan liderleri sessizce etkisiz hale getirilmeliydiler. Hadiye Sultan ise Padişah'ın, Kâhya'yı ve asilerin kellesini istediği diğer devlet adamlarını isyancılara teslim etmesini öneriyordu. Böylece kalabalığın öfkesi yatıştırılmış olacaktı. Sultan, Kâhya'nın önerilerini daha doğru bulmuştu.

Bu sırada Kaptan Abdi Paşa divan odasına girdi. Bütün gözler şaşkınlıkla ona yöneldi. Kâhya'nın anlatıklarına göre çoktan kellesini kaptırmış olması gerekiyordu. Oysaki içeri girerken son derece rahattı. Tıpkı asi şehri ziyaret ederken olduğu gibi. Kapı görevlilerine laleleri taşıyan adamlarının gelip gelmediklerini sordu. "Hayır," yanıtını alınca "Nerede kaldı bunlar öyleyse?" diye mırıldandı kendi kendine. "Onlardan ayrıldığımdan beri İstanbul'u bir uçtan bir uca dolaştım ben."

Kaptan-ı Derya eğilerek Padişah'ı selamladı. Padişah'ın bir mimik jestiyle selamını almasının ardından diğer vezirler arasındaki yerine geçti. Odada bulunanların hepsi sanki aralarında bir hayalet varmış gibi şaşkınlık içerisindeydi.

"Anladığım kadarıyla İstanbul'daydınız?" dedi Sadrazam sonunda.

"Bir saat öncesine kadar oradaydım."

"Halk ne istiyor?" diye sordu Padişah.

"Bütün dertleri yiyip içmek."

"Öyleyse kan içecekler," diye homurdandı Şeyhülislam sessizce.

"Peki, şikayetleri nedir?"

"Savaşların kendiliğinden kazanılmamasından şikâyet ediyorlar. Topraktan ekmek fışkırmıyor, evlerindeki su yollarından şarap ve kahve akıyor diye dertleniyorlar."

“Konuyu pek ciddiye almadığınızı görüyorum. Bütün bu hengâmeyi nasıl bastırmayı düşünüyorsunuz?”

“Mesele basit. İstanbul’un kunduracıları, işportacıları bizim hedefimiz değil. Onlara zarar vermek istemiyorum. Çoğunun çocuğu çocuğu var. Onları kışkırtanlar kamptaki yeniçerilerdir. Liderleri orada bulunuyor. Halkı kışkırtanların hepsini birden ortadan kaldırmak da merhametsizlik olur. Onun yerine bunları alay alay ayırıp her alaydan on kişinin hakkından geliriz. Bu, durumun yatıştırılmasına yardımcı olacaktır. “

Vezirler, duydukları karşısında korkuya kapılmışlardı: “Böyle bir şeyi yapmaya kim cesaret edebilir?” diye sordular.

“Ben yaparım,” dedi Abdi açıkça. Hâlâ sakinliğini koruyordu.

Kısa süren sessizliği Sultan bozdu:

“Sizin gelişinizden önce biz de Kâhya’nın önerileri doğrultusunda bir karara varmıştık. Peygamberin sancağı ve şehzadelerle birlikte şehre gitmeyi düşündük.”

“Bu da kötü bir fikir değil,” dedi Abdi. “Sizin aziz varlığınız kargaşanın dinmesine yardımcı olacaktır. Saray kapısının önünde peygamberin sancağını kaldırın. Şeyhülislam ve İspirizade, Ayasofya ve Sultan Ahmet Camilerini açsınlar. İmamlar cemaati toplansın. Bu arada Damat İbrahim, ordu ile birlikte dışarıda beklesin. Böylece gerektiğinde gelip isyancıları bastırabilir. Kâhya’ya cebecileri, çavuşları ve sarayı koruyan bostancıları toplamasını emir buyurun. Şehrin sokaklarını temizlesinler. Tüm bunlardan bir sonuç alamazsak gemilerden ateşleyeceğim silahlarımla asilere nasıl itaat etmeleri gerektiğini ben öğreteceğim.”

Sultan Ahmet başını salladı: “Biz başka bir plan yapmıştık,” dedi. “Hiçbiriniz benim yanımdan ayrıl-

mayacaksınız. Sadrazam, Şeyhülislam, Kaptan-ı Derya ve Kâhya benimle birlikte gelmeli." Padişah isimlerini birer birer sayarken hiçbirinin yüzüne bakmamıştı.

Bu dört insanın isimleri, şehrin sokak başlarına yazılıydı. Halk ve Patrona Halil bu dört adamın kellesine talipti. Peki neydi insanları onlara karşı böyle öfkeyle dolduran? Onlar kötü, talihin imparatorluğu sarstığı bir zamanda güç sahibi kişiler olarak en önde boy göstermişlerdi. Daha da önemlisi, Gülbeyaz'a çektiydikleri acılarla Halil'in düşmanlığını kazanmışlardı.

Vezirler başlarıyla selamladılar Sultan'ı. Bu sırada Abdi'nin adamları taşıdıkları lalelerle birlikte saraya ulaşmışlardı. Padişah'ın yanına getirildiler. Padişah, lalelerin güzelliği karşısında adeta büyülenmişti. Çiçeklerin Haseki Sultan'a gönderilmesini emretti. Kısa süre sonra kendisi de onun yanına gidecekti. Ahmet, Abdi'nin omzunu sıvazladı. Tutamadığı gözyaşları ona olan sevgisinin büyüklüğünü gösteriyordu.

Kaptan-ı Derya, Sultan'ın eteklerini öptü. Sonra İbrahim, Abdullah ve Kâhya ile birlikte geriye çekildi.

"Abdullah, benim cesur İbrahim'im ve sen Kâhya," dedi Abdi. Dostane bir gülümsemeyle hitap etti onlara: "Kısa bir süre sonra dördümüzün de kelleleri yerinde olmayacak." Damat İbrahim, hüznle boynunu büktü. Ağlamaklı bir ses tonuyla fısıldadı:

"Zavallı, zavallı Sultan."

Ahmet'e gemisine kadar eşlik ettiler. Her şey ayan beyan ortadaydı. Padişah, önce kendilerini kurban edecek: ardından arkasından da kendisi tahttan düşecekti.

8. Bölüm

Tersine Dönen Dünya

Patrona Halil, İstanbul'un efendisiydi artık.

İsyan liderleri, Merkez Camii'nde toplanmışlardı. Ayaklanmayı buradan yönetmekteydiler.

Altı saat sonra (Hıristiyan hesabına göre akşam saat 10'da) Sultan'ı, şehzadeleri, zengin tüccarları ve kutsal sancağı taşıyan gemi Topkapı sahiline demir attı. Saraydaki hiç kimsenin dışarıda neler olup bittiği hakkında doğru dürüst bir bilgisi yoktu. Şehirde borazan sesleri eşliğinde büyük bir gürültü kopuyordu. Mezarlıktaki çadırların ateşleri, her tarafı aydınlatmıştı.

"Neden üzerlerine denizden birkaç bomba atmıyoruz ki?" diye iç geçirdi Kaptan-ı Derya. "Hemen seslerin kesileceğini garanti ederim."

Kızlar Ağası Elhay Beşir, peygamberin hırkasının saklandığı bekleme odasında yeni gelen nazırlarla karşılaşınca ellerini ovuşturdu. Kızlar Ağası'nın yüzünde anlaşılmaz bir gülümseme vardı. Bu ifade, onun çirkin yüzünü ve yarık dudaklarını daha da ürkütücü hale getiriyordu. Padişah asilerin talebinin ne olduğunu sorduğunda ise ne istediklerini bilmediğini söyledi.

Ellerini ovuşturması ve yüzündeki garip gülümseme, içerideki memurlar için son derece uğursuz işaretlerdi. Birbirine bağladığı her iki elinin de başparmağı, yaptığı bazı hainliklere karşılık eski efendisi tarafından koparılmıştı. Elhay Beşir Ağa, yaklaşık on dört yıldır aynı makamdaydı. Bu süre içerisinde sekiz Sadrazam'ın azledildiğine şahitlik etmişti.

Şimdi mesele, asilerin taleplerinin ne olduğunun öğrenilmesiydi. Damat İbrahim, yapılacak en uygun şeyin eski İstanbul Kadısı Hasan Sülali'yi çağırmak olduğunu söyledi. İsyân çağrısını okuyan tellal, onun ismini Patrona Halil'le birlikte anmıştı.

Sülali'yi yazlık evinde buldular. Çağrılır çağrılmaz saraya geldi. İsyancıların kendi adını kullandıklarını ve taleplerinin ne olduğunu bilmediğini söyledi. “Öyleyse yanına Haseki Ağa'yı ve yirmi bostancıyı al. Halil'i bulup ne istediğini öğren,” diye emir verdi Sultan.

“İleri gelen insanları gereksiz yere sıkıntıya sokmaya gerek yok yüce Hünkârım,” dedi Abdi Paşa içli bir ses tonuyla. “Ben size asilerin ne istediğini söyleyebilirim. Zaten bütün duvarlara taleplerini yazmışlar. Dört büyük devlet görevlisinin azledilmesini istiyorlar. Yani benim, Şeyhülislam'ın, Sadrazam'ın ve Kâhya'nın. En iyisi bizi onlara teslim edin Sultanım. Kellelerimizi gönderseniz de olur. Bizim katlimize ferman buyurursanız onların çeneleri kapanacaktır. Bırakın, açıkları-

nı bizimle gidersinler. Karınları iyice doyduğunda en vahşi canavarlar bile uysallaşır.”

Sultan bu sözleri duymazlıktan geldi. Kaptan-ı Derya konuşurken onunla göz göze gelmemeye çalışıyordu.

“Patrona Halil’i bul,” dedi Haseki Ağa’ya. “Ona Sultan’ın selamlarını götür.”

O da nesi? Patrona Halil’e Sultan’dan selam götürmek de ne oluyor? Nice imparatorluğun hakiminden; prenslerin prensinden, şahların şahından, hanların hanından, Yücel Moğolların önderinden adi bir işportacıya selam taşımak! Üç gün öncesine kadar böyle bir şeyin gerçek olabileceği kimin aklına gelirdi?

“Halil’e benim selamlarımı ilet,” dedi Sultan. “Kuvvetlerini dağıtması halinde tüm taleplerini yerine getireceğimi söyle.”

Haseki Ağa ve Sülali Hasan, sokakları dolduran kalabalık yüzünden Merkez Camii’ne güçlüklerle varabildi. Yolda yanlarında getirdikleri bostancılardan dokuz kadarı, kalabalığın hışmına uğramış ve canından olmuştu. Geri kalan on bir bostancı ise Merkez Camii’ne sağ salim varabilecek kadar şanslıydılar.

Yere serilmiş deve derisinin üzerinde, isyanın lideri Halil oturuyordu. İkinci bir Cengiz Han gibiydi. Kendine tezkereci olarak tayin ettiği softalara emirler yağdırıyordu. Yeniçeri korumaları Sultan’ın adamı Haseki Ağa’nın geldiğini ve kendisiyle konuşmak istediğini söylediğinde, soğuk bir biçimde yanıtladı:

“Beklesin bakalım. Görüşmem gereken ondan daha önemli insanlar var.”

Kimdi bu daha önemli insanlar?

Her şeyden önce, yaşlı kunduracı ustası Süleyman vardı. Saklandığı evinden alıp getirmişlerdi. Halil şim-

di yazılı bir emir hazırlatıyordu. Bu emirle beraber, Süleyman'a Reis Efendi rütbesi verilecekti.

Bu arada Patrona Halil, eski yeniçeri üniformasını giymeye devam ediyordu. Mavi bir yelek, dize kadar gelen ve paçaları açıkta bırakan bir şalvar... Diğer taraftan artık, şapkasına siyah yerine beyaz bir balıkçıl tüyü takılıydı. Ayrıca bir saat kadar önce Galata'daki konağını bastığı Sadrazam'ın kılıcını da beline asmıştı. Kılıcın kabzasında Halil'in kendisine sunulan resmi yazıları onayladığı mühür bulunuyordu.

Süleyman'dan sonra sırada Eğerci Muhammed vardı. Kendisini iki üç sıradan insana karşı tek başına savunabilecek kadar güçlü, iri yapılı bir adamdı. Halil onu Ağa yaptı.

Sonra Orli isimli bir çavuş geldi. Halil onu kadı yaptı. Eski bir medrese müdürü olan ve "Saf" namıyla bilinen İbrahim'i İstanbul'un Baş Kadısı ilan etti. Sülali'nin iç çekişini fark edince ona çavuşların arasından öne çıkmasını işaret etti ve konuştu:

"Sen de Anadolu'nun genel komutanı olacaksın."

Sülali, Halil'in karşısında yere kapanarak bu lütfu memnuniyetle karşıladığını ifade etti.

"Teşekkür ederim Halil. Bana istediğin görevi verebilirsin. Ama önce Padişah'ın mesajını iletmeme izin ver. Zira her ikiniz de şu anda Müslümanların efendisi olduğunuzu iddia ediyorsunuz. Lütfen Sultan'ın yerine getirmesini istediğin taleplerini bana anlat. Bunların kabul edilebilir talepler olması halinde Sultan, onları hayata geçirmeyi taahhüt ediyor. Tabii güçlerini dağıtman şartıyla."

Patrona Halil ayağa kalktı. Sülali'yi sert ve donuk bir yüz ifadesiyle yanıtladı:

"Bizim taleplerimiz bellidir. Daha önce ilan ettik. İmparatorluğa felaket getiren dört hainin bize teslim

edilmesini istiyoruz. Bu hainler Kul Kâhya, Kaptan-ı Derya, Sadrazam ve Şeyhülislam'dan başkası değildir."

Sülali başını salladı:

"Çok şey istiyorsun Halil."

"Demek çok şey istediğimi düşünüyorsun. Öyleyse iyi dinle. Sana yarına kadar mühlet. Benim şartlarımı kabul ederseniz barış olacak. Ama eğer yarın buraya yine eli boş gelerseniz ne yarın ne de başka hiçbir gün barış olacak."

Sülali, Sultan'ın ve nazırların yanına döndü. Merak içerisinde, Halil'in ne mesaj vereceğini beklemekteydiler. Sülali her şeyi bir anda söylemeye cesaret edemedi. Kendisine söylenenleri alıştırma alıştırma anlatacaktı:

"Asilerin taleplerini öğrendim," dedi. "Kâhya Bey'in kendilerine teslim edilmesini talep ediyorlar."

Bir anda Kâhya'nın rengi attı.

"Her zaman sadık bir hizmetkârım olmuştur," diye iç geçirdi Ahmet. "Peki. Teslim edelim bakalım. İnşallah bu onları memnun eder."

Bostancılar Kâhya'yı dışarı çıkardılar. Kâhya, sendeleyerek yürüyebiliyordu.

"Dahası da var," dedi Sülali.

"Ne? Daha ne istiyorlar?"

"Kaptan-ı Derya'yı istiyorlar."

"En cesur denizcimdi," diye bağırdı Ahmet kederli bir sesle.

"Maşallah!" dedi Kaptan alaycılıkla. "Beni de alsınlar bakalım." Cesaretle ileri atıldı ve bostancıların yanına gitti. "Benim için üzölmeyin Padişahım. Cesur bir adam hayatını feda etmeye her zaman hazır olmalıdır. Ben sizin uğrunuzda can vermeye baştan razı olmuşum. Götürün bizi bostancılar. Korkmayın evlatlarım.

İçinizde düğüm atmayı en iyi kim bilir? Korkmayın gelin. Kaytanın nasıl hazırlanacağını ben göstereceğim size. Padişahım çok yaşa!”

Bu sözleri söyledikten sonra odadan çıktı. Sanki bostancılar onu değil, o bostancıları götürüyordu. Kılıcını bile bırakmamıştı.

“Ayrıca Sadrazam ve Şeyhülislam’ı da istiyorlar,” dedi Sülali.

Sultan korku içerisinde yerinden kalktı.

“Yok artık, bu kadarı da fazla. Herhalde söylediklerini yanlış anladın. Bunları söyleyen kişinin aklından zoru olmalı. Nasıl bir öfke bu böyle! Ne yani? Sadrazam ile Şeyhülislam’ı kendi elimle ölüme mi göndereceğim? Onları da kendi yaptığım hatalar yüzünden feda edeceğim demek. Üstelik beni yaptığım bu hatalar konusunda defalarca uyarmışlardı. Öbür tarafta ruhları bunun hesabını benden soracaktır: bu vebalin altına nasıl girerim? Geri dön Sülali. Benim için yalvar ona. Bu iki ihtiyarı affetmesini istiyorum. Aslında masum olmalarına rağmen görevlerinden alınıp imparatorluktan sürgün edilecekler. Bununla yetinsin. Kâhya ve Kaptan-ı Derya için de af dile. Sen dönene kadar onları teslim etmeyeceğiz.”

Sülali, yeniden Halil’in yanına gitti. Kâhya ve Kaptan-ı Derya ilgili hiçbir şey söylemedi. Halil’in karısı gemiyle kaçmak üzereyken onu Kaptan-ı Derya’nın yakaladığını biliyordu. Kâhya ise Halil’in karısını ahlaksız kadınlar için ayrılan zindana kapatmıştı. Hâl böyleyken en doğrusu, sadece Sadrazam ve Şeyhülislam’ın hayatları için yalvarmak olacaktı.

Halil düşünceliydi. Su kenarındaki sarayda yaşanan olaylar geçiyordu aklından. Damat İbrahim’in Gülbeyaz’ı nasıl zorla kucakladığını anımsadı. Kız

kendini kurtarabilmek için ölü taklidi yapmak zorunda kalmıştı. Halil, Sülali'nin İbrahim'in affıyla ilgili söylediklerine kulak asmayacaktı.

"Sadrazam ölmeli," diye yanıtladı Sülali'yi. "Abdullah'a gelince. Onun canını bağışlıyorum. Ama mutlaka sürgüne gönderilmeli." Ne de olsa Abdullah'ın Gülbeyaz'a bir zararı dokunmamıştı.

Sülali saraya döndü. "Halil, Şeyhülislam'ın canını bağışlıyor. Ama diğer üçünün öldürülmesi konusunda ısrarcı," dedi.

Bu sözler üzerine Ahmet, kükreyen bir aslan gibi tahtından fırladı ve kılıcını çekti:

"Cesaretin varsa gel de al öyleyse," diye bağırdı. "Eğer benim hizmetkârlarımın başını istiyorsan gelip onları benim elimden alman gerekecek. Onların bir damla kanını bile akıtmana izin vermeyeceğim. Eğer buraya gelmeye cesaret edersen Muhammed'in kılıcının hâlâ ne kadar keskin olduğunu göreceksin. Saray kapısının önünde peygamberin sancağını açın. Bütün gerçek Müslümanlar benim sancağımın altında toplansınlar. Tüm sokaklara tellallar gönderin. Sarayın tehlike altında olduğu duyurulsun. Allah'ını seven herkes sancağı savunmak için bir araya gelsin. Bostancıları toplayıp sarayın kapılarını savunacağım."

İki ak sakallı Sultan'ın elini öptü. Eğer bu duygu patlaması biraz daha erken meydana gelmiş olsaydı, Sultan Ahmet tarih sayfalarında bambaşka bir kişi olarak anılabilirdi.

Tehlike sancağı sarayın ana kapısına asıldı. Bir sonraki akşama kadar da orada kalmaya devam edecekti.

Şafak vakti tellallar geri döndüklerinde, Ayasofya Camii'nin ötesine geçemediklerini söylediler. İnsanlar çağrılarını taş yağmuru ile yanıtlamışlardı. Yeşil san-

cak sarayın önünde yalnız başına dalgalanmaktaydı. Sancağın altında hiç kimse toplanmamıştı. Zaman zaman rüzgâr bile onu dalgalandırmaya tenezzül etmiyor sancak asılı olduğu direğin üzerinde boynu bükük kalıyordu.

Saray kapısının önünde yeşil sancağın açılması, tarihte çok seyrek rastlanılan bir olaydı. Ancak çok ciddi bir tehlike söz konusu olduğunda bu yola başvurulurdu. Sancağın açılması her gerçek Müslümana evlerini, dükkânlarını, tarlalarını bırakıp silahlanmaları için bir çağrıydı. Böyle bir zamanda padişahın yolunda canını ve malını feda etmekten çekinen her Müslümanın erkeğin lanetleneneğine inanılırdı.

Hâl böyleyken açılan sancağın altında Allah'ın bir kulunun bile bulunmamasının saray ahalisi üzerinde nasıl bir dehşet yarattığını hayal edin. Tellaklar, sancağın altında toplanmaya gönüllü olan her askere otuz kuruş verileceğini vaat etmişlerdi. Bunun yanı sıra her geçen gün için iki kuruş daha ödeme yapılacaktı. Beş altı kişi peşlerinden gelmişti. Ne var ki takipçilerinin çoğu kısa süre içerisinde geldikleri gibi ortadan kayboluyordu. Sonuç olarak öğleden sonra sancağın altında hiç kimse yoktu.

Akşama doğru sancak, yüksek devlet memurlarının kaldıkları barınaklara açılan ikinci kapının önünde açıldı. Bu sırada komutanlar istirahat halindeydiler. Hastalanan Damatzade, Şehzade Murat'ın dairesindeydi. Şeyhülislam ve ulemalar bostancı kulübelerinde kalıyorlardı. Sultan Ahmet uyuyamamıştı. Bir odadan diğerine dolaşıp duruyordu. Aklı dışardan gelecek haberlerdeydi. Yardımına ordudan kimsenin gelip gelmediğini sordu. İnsanlar kutsal yeşil sancağın altında toplanmışlar mıydı? Sorduğu sorulara olumsuz yanıt-

lar aldıkça soğuk soğuk terlemeye başladı. Sarayın çatısında bulunan gözcüler isyancıların çadırlarında yanan ateşlerin bir gece öncesine göre daha yakın olduğunu söylediler. Üsküdar yönünde ise tek bir ışık dahi gözükmiyordu. Bu durum, ordunun kampı dağıttığı ve isyancıların safına geçtiği şüphesini uyandırıyordu.

Ahmet, bu iddiaların doğruluğunu kendi gözleriyle görmek için çatıya çıktı. Sessiz ve kederli bir şekilde odaları dolaşarak Kâhya, Kaptan-ı Derya ve Sadrazam'ın uyuyup uyumadıklarını kontrol etti. Yalnızca Kaptan-ı Derya uyuyabilmişti. Kâhya korkudan tir tir titriyordu. Sadrazam ise kendisi için değil ama Sultan'ın sağlığı için dua etmekteydi. Sultan'ın kendilerini bu kadar önemsiyor oluşu, Kaptan-ı Derya'yı dahi etkilemişti.

"Efendim, neden bu kadar çok canınızı sıkıyorsunuz?" dedi. "Gördüğünüz gibi hâlâ hayattayız. Gidin ve uyuyun hareminizde. Daha fazla kendinizi üzmeyin bizim için. Bırakın gerisini isyancılar düşünsün. Allah kerimdir. Ölüm uyumaktan farksız. Kıyamet meleşî sur'a üflediğinde biz de diğerleri gibi yerimizden kalkacağız!"

Ahmet, Kaptan'ın sözünü dinledi ve sabaha karşı yanlarından ayrıldı. Diğerleri sabah onu aradıkları sırada, hâlâ hareminden çıkmamıştı.

Dört komutan, bu durumun ne anlama geldiğini çok iyi biliyordu.

Sabahın erken saatlerinde Sülali ve İspirizade, Şeyhülislam'ın yanına geldiler. Sabah duasını birlikte yapmak istiyorlardı.

Ulemalar çoktan bir araya toplanmışlardı. Onları karşısında gören Abdullah gözyaşlarına boğuldu. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da konuşmaya çalışıyordu.

“Bakın, size ağarmış sakalımı getirdim. Belki bembeyaz değildir, biraz da dağınıktır, hoşgörün. Alın onu. Kendi kanımda yıkayın. Ömrümün kalan birkaç gününü de bana çok görüyorsanız, öyleyse alın canımı gitsin.”

Bütün ulemalar ayağa kalkıp ellerini havaya kaldırdılar:

“Allah yardımcınız olsun.”

Sonra yere kapanıp ibadet etmeye başladılar. Duaları bittiğinde iç bahçedeki Erivan Köşkü’nde toplandılar. Onları orada Sadrazam bekliyordu. Çok geçmeden Kâhya ve Kaptan-ı Derya da geldi. Son olarak hasta Damatzade, Medine kadısı, Mustafa Efendi ve Sekban Paşa da köşkün kapısında belirttiler.

“Karşınızda ölü bir adam var,” dedi Sadrazam Damat İbrahim yeni gelen rütbelilere. “Ben bittim. Biz dördümüz de kurban ediliyoruz. Şeyhülislam belki hayatını kurtarabilir. Ama diğerlerimiz yarın güneşin doğuşunu göremeyeceğiz. Başka türlü olması mümkün değil. Sultan kurtarılmalı. Bunun tek yolu ise bizim hayatlarımızı feda etmemiz.”

“Ben zaten söylemiştim” dedi Kaptan-ı Derya. “Bizi isyancılara dünden teslim etmeliydiler. Çok geç kalmış olabileceğimizden korkuyorum. Korkarım Sultan’ı da kurtarmak mümkün olamayacak. İstirap sancağı hiç açılmamalıydı. Oraya daha önce gidip canlarımızı feda etmeliydik.”

“Siz üçünüz cellat odasına gidin,” dedi Sadrazam meslektaşlarına. “Beni orada bekleyin. Kızlar Ağası gelip makam mührünü benden isteyecek. Sonra da son resmi görevlerimi yerine getirmeliyim.”

Nazırlar İbrahim’le sarılıp vedalaştılar. Bostancılardan nezaretinde odayı terk ettiler.

Ulemanın arasından yeni bir Şeyhülislam seçmek Sadrazam'ın göreviydi. Ulemalar önce Damatzade'yi seçtiler. Ne var ki Damatzade, hastalığını bahane ederek görevi kabul etmedi. Bunun üzerine onun yerine Medine Kadısı Şeyhülislam seçildi. Yeni Şeyhülislam'a, beyaz cübbe olmadığı için yeşil bir cübbe giydirildi. Sultan'ın Patrona Halil'e Kızlar Ağası tarafından getirilecek gizli mesajını taşımak üzere Seyyit Muhammed ve Damatzade'yi aralarından temsilci olarak seçtiler. Damat İbrahim, gizli mesajın ne olduğunun farkındaydı.

Sadrazam, dolu dolu bir hayat yaşamıştı. Yaşadığı her gün için Allah'a şükretti.

* * *

Bu sırada Sultan, haremde güzel Adsalis'le birlikteydi. Önünde Abdi Paşa'nın önceki gün kendisine hediye ettiği laleler duruyordu. Lalelerin dördü de şimdi tamamen çiçek açmıştı.

Adsalis, kollarını Sultan'ın boynuna doladı. Alnını öpüyordu. Sanki Sultan'ın dinlenmesine, neşesini bulmasına ve meşk etmesine izin vermeyen kötü düşünceleri içinden çekip çıkarmaya çalışıyordu.

Sultan'ın gözü, önündeki lalelerden başka hiçbir şeyi görmüyordu. Onlara da yeteri kadar ilgi gösterdiği söylenemezdi. O sırada Kızlar Ağası, Elhay Beşir'in önünde durduğunu fark etti. Elinde uzun bir parşömen vardı.

"Efendim," dedi Kızlar Ağası. "Lütfen ulemaların Patrona Halil'e gönderdikleri yanıtları okumaya tenezzül buyurun. Eğer siz de uygun görürseniz onaylanması için imzalamanız gerekiyor."

"Bunun içeriği nedir?" dedi Sultan hafifçe geri çekilerek. Bir yandan da kemerindeki küçük bıçağı çıkar-

mış, lalelerin etrafındaki toprağı dağıtarak daha gevşek ve daha yumuşak bir hale getirmeye çalışıyordu.

“İsyancılar yaptıkları şey için gelecekte cezalandırılmayacaklarına dair tam bir güvence talep ediyorlar.”

“yle olsun.”

“Sonraki talepleri ise Kâhya’nın kendilerine teslim edilmesi.”

Sultan bıçağıyla lalelerden birini kesip Kızlar Ağası’na verdi.

“Al bunu dedi.”

Ağa şaşırmıştı. Yine de Sultan’ın ne demek istediğini hemen anladı ve laleyi aldı.

“Sonra Kaptan-ı Derya’yı istiyorlar.”

Sultan lalelerin en güzelini kesti.

“Bunu da al,” dedi.

“Dahası şeyhülislam’ın sürgün edilmesini istiyorlar.”

Sultan nc laleyi topraktan söküp bir kenara attı.

“İşte. Al bakalım” dedi.

“Ve Sadrazam’ı da istiyorlar.”

Ahmet son laleyi saksısıyla birlikte yere fırlattı ve elleriyle yüzünü kapattı.

“Yeter, daha fazla okuma artık! Görüyorsun her şeyi feda ettim.”

Daha sonra, üzerinde isminin yazılı olduğu mühür yüzüğünü ıkarp Ağa’ya verdi. Kızlar Ağası yzkle elindeki belgeyi damgaladı ve yüzüğü Sultan’a teslim etti.

Bu sırada Sadrazam, sarayın bahçesinde volta atıyordu. Bir süre sonra Kızlar Ağası, Halil’in temsilcileri ile birlikte yanına geldi. Halil’in adamları Reis Efendi yaptığı Süleyman, Orli ve Sülali idi. Elhay Beşir,

İbrahim'e yaklaştı ve Sultan'ın onayladığı belgeyi öptükten sonra kendisine teslim etti.

Damat İbrahim, kendisine sunulan belgeyi öpüp alnına koydu. Dikkatli bir biçimde okuduktan sonra Kızlar Ağası'na geri verdi. Parmağından imparatorluk mührünü çıkardı ve Ağa'ya teslim etti.

"Benden sonra gelecek kişi inşallah benden daha bilge ve daha mutlu olur," dedi. "Sultan'a bir kez daha selamlarımı ilet. Size gelince. Damat İbrahim'i cellat odasının eşliğinde gördüğünüzü Halil'e söyleyin."

Sadrazam, etrafına bakınıp kendisine kimin eşlik edeceğini anlamaya çalıştı. O sırada aniden ortaya çıkan bir kayıkçı, Sadrazam'ı cellat odasına kadar götürmek için gönüllü oldu.

Bu denizcinin sakalları tıpkı Sadrazam'ınkiler gibi ağarmıştı.

"Sen beni nereden tanıyorsun?" diye sordu Sadrazam yaşlı adama.

"Belgrad'da birlikte çarpışmıştık efendim. O zamanlar her ikimiz de gençtik."

"Senin adın nedir?"

"Manoli."

"Seni hatırlayamadım."

"Ben sizi çok iyi hatırlıyorum. Çünkü esaretten kurtarmıştınız beni. Yaralandığım zaman benimle yakından ilgilenmişsiniz."

"Ve bu yüzden beni cellatlara sen götürüyorsun. Teşekkür ederim Manoli."

Tüm bunlar bahçenin içinden ölüm odasına uzanan yolda yürüdükleri sırada konuşuldu. Sonra odaya girip gözden kayboldular.

Kızlar Ağası ve asilerin temsilcileri, Manoli geri gelene kadar beklediler. Geri döndüğünde elleriyle

yüzünü kapatmıştı. Şüphesiz ki ağlıyordu. Sadrazam içeride kalmıştı.

“Yarın naaşını göreceksiniz,” dedi Kızlar Ağası yeni Reis Efendi’ye.

“Aslında biz onları canlı teslim almak isterdik,” dedi eski çavuş. Bir anda devletin en üst yöneticilerinden biri olup çıkmıştı.

Aynı akşam Halil, Sülali’yi mesajını iletmesi için geri gönderdi. Şeyhülislam artık şehri terk edebilirdi.

Yaşlı adam, arkadaşlarının yanından gece yarısı ayrılmıştı. Sabaha karşı tekrar yüce hükümdarın huzuruna çağrıldı.

Kızlar Ağası, gece boyu Reis Efendi’nin sözlerini anımsatarak Sultan’a işkence etmişti. “Biz onları canlı teslim almak istiyorduk.”

“Hayır,” dedi Sultan. “Onları canlı teslim etmeyeceğiz. Halkın onlara işkence etmesine göz yumamayız. Böyle olacağına canlarını benim sarayında teslim etmeleri çok daha iyidir. Kolay, ani bir ölüm. Korku ve acı yok. Sonra da arkadaşları arkalarından ağlayıp yaslarını tutacaklar.”

“Öyleyse ölümlerini çabuklaştırın efendim. Korkarım ki yarın sabah onları bizden canlı teslim almak isteyebilirler.”

“Biraz oyalanın. Sabaha kadar bekleyelim. Onları kesinlikle gece öldürmeyeceksiniz. Geceleri cennetin kapıları kapalıdır. Geceleri karanlığın hayaletleri serbest kalır. Hiçbir canlıyı gece öldürmemelisiniz. Günün ışmasını bekleyin.”

Günün ilk ışıkları ufukta belirdiğinde Kızlar Ağası bir kez daha Sultan’ın yanına gitti.

“Efendim, gün doğuyor.”

“Şeyhülislam’ı ve Sülali’yi buraya çağır.”

İkisi de kısa sürede Sultan'ın huzuruna geldi.

"Daha önce verilen infaz kararlarını derhal yerine getirin," dedi Sultan.

Sülali ve Şeyhülislam dizlerinin üstüne çöktüler.

"Bu acele nedendir efendim?" diye sordu yüksek sesle yaşlı Şeyhülislam. Sultan'ın ayaklarını öperken için için ağlıyordu.

"Çünkü asiler onların canlı teslim edilmelerini istemişler."

"Evet, öyle," diyerek onayladı Kızlar Ağası. "Üstelik köşkün önü isyancılarla dolu."

Sultan dehşete kapılmıştı.

"Acele edin. Yoksa canlı canlı bunların ellerine düşecekler."

"Aman efendim," diye yalvardı Sülali. "Önce bana müsaade edin. Ayasofya Vaizi ile birlikte gidip sokakların isyancılarla dolu olup olmadığını kendi gözlerimizle bir görelim. "

Sultan gitmelerini işaret etti.

Sülali, Hasan ve İspirizade aceleyle köşkün önündeki boş alana açılan saray kapısının yolunu tuttular. Fakat ortalıkta hiç kimse yoktu. Hoşnutsuz bir halde etraflarına bakındılar. Herhalde asiler bir başka yönden geliyorlardı. En azından içlerinden geçen buydu.

Bu arada Sultan yerinde duramıyordu. Adamlarının hâlâ ortalarda olmaması sabırsızlığını daha da artırmıştı.

"Şimdiye kadar köşke iki kez gidip gelebilirlerdi," diyerek düşüncesini paylaştı Kızlar Ağası. "Hiç şüphe yok. İsyancıların eline düştüler."

Sultan çaresizlik içindeydi:

"Acele, acele edelim öyleyse," dedi Kızlar Ağası'na. İç odaların olduğu yöne doğru kaçtı.

On dakika sonra Sülali ve Vaiz geri geldiler. Ortalıkta hiç kimseyi görmemişlerdi. Saray için tehdit olabilecek hiç kimsenin izine rastlamamışlardı.

Kızlar Ağası, onlara kapıya kadar eşlik etti. İki öküzün çektiği bir araba onları kapıda bekliyordu. Arabanın üstü, sazlardan örülmüş bir hasırla kaplıydı. Hasır hafifçe kaldırdı. Sabahın zayıf ışıklarının aydınlattığı üç cesetle karşılaştılar: Kâhya, Kaptan ve Sadrazam.

* * *

Gülbeyaz mutluydu. Halil'in kucağına oturmuş, kendini salıvermişti. Dışarıda yankılanan zafer çığlıkları görkemli sarayın pencerelerinden içeri giriyordu. Kalabalıklar Halil'i, İstanbul'un ve tüm Osmanlı İmparatorluğu'nun efendisi olarak selamlamaktaydılar.

Gülbeyaz ürkekçe fısıldadı Halil'in kulağına. Anadolu'da yalnız, küçük bir kulübede yaşamayı bu görkemli konağa tercih ettiğini söyledi.

Halil, karısının alnına düşen perçemlerini düzeltti. Karısından, sarayda başından geçen iğrenç şeyleri bir kez daha anlatmasını istedi. Kaptan-ı Derya'nın evinde ve hayasız kadınların kaldığı zindanda Gülbeyaz'ın başına gelenleri dinledikçe öfkesini ve intikam ateşini neden canlı tutması gerektiğini daha iyi anlıyordu.

Kadın, başından geçenleri yeniden anlattı. Hâlâ yaşadıklarını hatırladığında ürperiyordu. Kocasının ayaklarının dibinde, içleri çiçeklerle dolu üç sepet duruyordu. Halil'in hediyeleriydi bunlar. Çiçeklerin altında ise çok daha değerli hediyeler gizlenmişti.

Halil sepetlerden birini çekti ve üzerindeki çiçekleri kaldırdı. Sepetin dibinde kesik bir insan başı duruyordu.

“Kimin bu?” diye sordu.

Gülbeyaz kekeleyerek “Abdi Paşa,” dedi.

Halil ikinci sepetin üzerindeki çiçekleri kaldırdı. Burada da kesik bir insan başı vardı.

“Peki bu kim?” dedi.

“Bu Kâhya Bey...” Gülbeyaz korkmuştu.

Halil üçüncü sepeti kendine doğru çekti ve üzerindeki taze çiçekleri bir kenara attı. Şimdi ak düşmüş saçları, bembeyaz sakalları ile bir başka insan başı daha Gülbeyaz’ın gözlerinin önüne serilmişti.

“Kimin bu?” diye sordu Halil.

Halil, kızı kanlı insan kafasına bakmaya zorlarken Gülbeyaz, Halil’in kollarında titriyordu. Bir süre baktıktan sonra şaşkınlık içerisinde kafasını salladı:

“Bunu tanımıyorum.”

“Tanımıyor musun? Daha dikkatli bak. Belki öldükten sonra yüz ifadesinde bir değişme meydana gelmiştir. Bu, Sadrazam Damat İbrahim olmalı.”

Gülbeyaz hayretle bakıyordu kocasının suratına. Aceleyle yanıt verdi:

“Gerçekten de Damat İbrahim bu. Tabii ya. Ölüm, yüzünün şeklini değiştirmiş. Zorlukla tanıyabildim.”

“Ben sana senin kalbini kıranların kellelerini önüne sereceğim dememiş miydim? Söyle şimdi, daha fazlasını ister misin?”

“Hayır Halil hayır. Bu bile beni fazlasıyla korkutuyor. Bu kesik başlara bakmak beni dehşete düşürüyor.”

“Öyleyse çiçeklerle kapat üzerlerini. Onları hiç görmemiş olduğunu farzet.”

“Onları yakmama izin ver Halil. Ben seni kaybetmek istemiyorum. Sen de beni kaybetmek istemiyorsun, değil mi Halil? Öyleyse Anadolu’da bizi kimsenin tanımayacağı bir yerlere gidelim.”

“Neler söylüyorsun? Bu kadar kudretliyken; namım bu kadar büyümüş, insanların yüreklerine korku salmışken uzaklara gitmek ha? Tüm bu ihtişamın bir parçası olmak seni hiç heyecanlandırmıyor mu?”

“Ah Halil! Gül ve palmiye birlikte büyür. Ama biri alabildiğine uzarken diğeri küçük kalır. Ben seninle birlikte her şeye hazırım. Senden tek isteğim bana aşkını vermen. Şan, şeref, ihtişam hepsi senin olsun.”

Halil kucaklayıp öptü kadını. Sepetleri bahçedeki biberiye çalılarının altında yakarak kadının isteğini yerine getirdi.

Daha sonra Gülbeyaz’la vedalaşıp yanından ayrıldı. Liderlerini bekleyen halk temsilcilerinin yanına gitti. Halil’in, Süleymaniye Camii’ne kadar kendilerine eşlik etmesini istiyorlardı. Bir yanıt almak için bekleyen Sultan’ın temsilcileri, camideydiler.

Halil, camiye daha çabuk ulaşmak ve kalabalık sokaklarda oylanmamak için deniz yolunu kullanmaya karar verdi. Karşısına çıkan ilk kayığa atladı. Kayıkçıya, kendisini Süleymaniye Camii’ne götürmesini söyledi.

Yolda gözü kayıkçının yüzüne takıldı. Ağarmış sakalları ile yaşlı bir adamdı.

“Senin adın nedir ihtiyar?” diye sordu.

“Benim adım Manoli beyim.”

“Bana beyim deme. Giysimden basit bir yeniçeri olduğumu anlamadın mı?”

“Kim olduğunuzu çok iyi biliyorum. Siz Patrona Halil’siniz.”

“Beni yakinen tanıyormuş gibi konuşuyorsun. Bu arada dikkatimi çekti. Ak sakalların eski Sadrazam Damat İbrahim’inkilere çok benziyor.”

“Hep öyle derler beyim.”

Süleymaniye Camii'ne yaklaştınca, kayıkçı sandalı kıyıya yanaştırdı. Halil, adamın avcuna bir altın dinar bıraktı. Kayıkçı, Halil'in bu lütfuna elini öperek yanıt verdi.

Halil uzunca bir süre adamın suratına baktı.

"Manoli!"

"Buyrun beyim."

"Hiç şuradaki tepelerin ardından güneşin doğuşuna tanık oldun mu?"

"Evet beyim."

"Güneş batmadan önce sen o tepeleri aşmış ol. Bir daha bu şehirde güneşin doğuşunu görmeyeceksin."

Kayıkçı, kollarını göğsünde bağlayıp yere eğildi. Kısa süre içerisinde kayığı ile birlikte gözden kayboldu.

Halil aceleyle caminin yolunu tuttu.

Sultan'ın elçileri onu bekliyorlardı. Şeyh Süleyman öne çıktı.

"Halil," dedi. "Ölülerin bedenleri halka teslim edildi. Kesik başları ise sana yolladık."

"Kimdi onlar?" diye sordu Halil esrarlı bir tonda.

"İlki Kâhya Bey'di. Gövdesi Et Meydanı'na çıkan kavşağa atıldı."

"İkincisi?"

"Kaptan-ı Derya. Onun gövdesi de Horhor çeşmesinin oraya bırakıldı."

"Ya üçüncü?"

"Sadrazam Damat İbrahim. Onun vücudu sarayın önündeki meydana atıldı. Kendi yaptırdığı çeşmenin tam önüne."

Halil, Şeyh'in yüzüne baktı. Sanki bir şeyler arar gibiydi. Soğuk bir sesle yanıtladı:

"Yalan söylüyorsun Şeyh Süleyman. Üçüncü ceset Sadrazam Damat İbrahim'e ait değildi. O Manoli isim-

li bir kayıkçının cesediydi. Damat İbrahim'e çok benziyordu. Kendisini onun uğruna feda etti. Sadrazam kurtuldu. Kim bilir nerededir? Şimdi git ve sizi buraya gönderenlere bu söylediklerimi ilet."

9. Bölüm

Güneşin Doğuşu ve Batışı

Sultan Ahmet, ulemayı kubbeli odaya topladığında kurbanların cesetleri hâlâ sokaklardaydı. Yüzünde karamsar ve üzgün bir ifade vardı.

Divan odasına gelmeden önce tek tek bütün çocuklarını öpmüştü. Sıra on yaşındaki oğlu Beyazıd'a geldiğinde, çocuğun gözlerinin yaşla dolu olduğunu fark etti. Nedenini sordu ve çocuk yanıtladı:

“Baba senin düşmanların sevinirken seni sevenler acı çekiyorlar. Peki, seni en fazla seven bizlerin kaderi ne olacak? Kardeşlerimin, eşlerinin arasında ne kadar da çok matem tutan var. Yalvarırım sana. Ümmetullah'ın yüzüne bak, Sabiha'nın gözlerine. Bak Esma ne halde. Ya dul ya yetim kaldılar... Babalarının ve kocalarının ölüm emrini verense sensin.”

“Seni korumak için yaptım,” diye kekeledi Ahmet. Çocuğunu göğsüne bastırdı.

“Tüm bunlardan sonra bizi koruyamadığını kendi gözlerinle göreceksin,” diye iç geçirdi Beyazıd.

Bu sözler daha uzun süre Ahmet’in kulaklarında yankılanmaya devam edecekti.

Ahmet, tahtına oturdu ve ulemalar da kordofan kaplı divanlarında yerlerini aldılar. Karşısında Baş Vaiz İspirizade oturuyordu. Yanında ise Sülali vardı.

“Evet, istedikleri kurbanları verdik,” dedi kasvetli ve gergin bir sesle. “En sadık adamlarımı kurban ettim. Söyleyin bu asiler daha ne istiyorlar? Neden hâlâ savaş borazanları çalınıyor? Neden hâlâ kamp ateşleri yanıyor? Daha ne istiyor bunlar?”

Küçük oğlunun sözleri kulaklarından çınlıyordu: “Senin düşmanların sevinirken seni sevenler acı çekiyorlar.”

Hiç kimse cevap veremedi.

“Cevap verin diyorum. Bu konu hakkındaki düşünceniz nedir?”

Sessizlik devam etti. Ulemalar birbirlerinin yüzlerine bakıyorlardı. Bir an için konuşacakmış gibi ayağa kalkan Sülali’ye dikkat kesildiler. Ne var ki Sülali hiçbir şey söyleyemeden yerine geri oturdu.

“Konuşun, yalvarıyorum size. Sizi buraya beni ve birbirinizi izlemeniz için çağırmadım. Sizden sorularıma yanıt vermenizi bekliyorum.”

Ulemalar yine sessiz kaldılar. Dillerini yutmuş gibi oturuyorlardı. Sultan’ın karşısında sanki canlı insanlar değil, firavun mezarlarındaki gibi mumyalanmış ölü bedenler vardı.

“Gerçekten şaşılacak şey,” dedi Ahmet. Divan neredeyse on beş dakikadır sessizliğini koruyordu. “He-

piniz donup kaldınız ve bana verecek bir cevabınız yok herhalde!"

En sonunda İspirizade yerinden kalktı.

"Ahmet," dedi, nezaketsiz bir şekilde hitap etmişti Sultan'a. "Ahmet! Patrona Halil senin tahttan indirilmeni ve yerine Sultan Mahmud'un geçirilmesini talep ediyor."

Ahmet, olduğu yerde kalakalmıştı. İspirizade'nin sözlerinden sonra Divan'dan çıt çıkmıyordu. Ortama derin bir sessizlik hakim olmuştu. Ulemalar, tahtın basamaklarında oturan Padişah'ın yüzüne bakmaya cesaret edemiyorlardı. Padişah, kolunu vaize doğru uzattı ve gözlerini ona dikti. Ne var ki bütün çabasına rağmen hiçbir şey söyleyemedi.

Uzunca bir süre bu şekilde tahtta oturmaya devam etti. Dudakları aralanmış ve donuk gözleri vaizin üzerine odaklanmıştı. Bu ana tanık olanlar dehşetle sarsılıyorlardı. İspirizade, bedeninin kaskatı kesildiğini hissetti. Kendisine odaklanmış bu korkunç şekil, giderek daha solgun bir hal alıyordu. Sanki sessiz bir lanetti bu. Ahmet, söylemeye gücü yetmediği şeyleri açığa sermesi için Tanrı'yı ve yok edici meleklerini yardıma çağırıyordu sanki.

Divan üyeleri, Sultan'ın tahtının önünde diz çöktüler. Titriyorlardı. Ayaklarına kapandılar. Gözyaşları Sultan'ın ayaklarını ıslatırken bir yandan da bağıriyorlardı:

"Affedin Efendim! Affedin!"

Bir saat kadar önce, oybirliği ile Ahmet'in tahtı bırakması gerektiğine karar vermişlerdi. Şimdi ise kendilerini affetmesi için ayaklarına kapanıyorlardı. Ama karar çoktan verilmişti.

Sultan, bir şeyler söylemek için elini kaldırdı ve arkasından yavaşça indirdi. Gözleri yarı kapalı, dudakla-

rı sımsıkıydı. Ellerini kuşağının içine soktu. Uzunca bir süre ulemalara baktı. Yavaşça tahtın basamaklarından inmeye başladı. Zemine ayak bastığında, tahtın yanında ayakta durdu. Gergin bir tonda konuştu:

“Tahttan indiriliyorum. Benim yerimi benden daha iyi olan birisi alsın. Tek bir isteğim vardır. Şu anda imparatorluğa hakim olanlar, benim çocuklarıma zulmetmeyeceklerine dair, Kur’an üzerine el basarak yemin etsinler. İçinizden iki kişi gidip Halil’e bu isteğimi bildirsin.”

Ahmet’in sözlerini, yeniden derin bir sessizlik izledi. Ulemalar etraflarına bakıyorlardı. Hiç kimse yerinden kıpırdamamıştı. Kimse bu mesajı Halil’e götürmek için istekli görünmüyordu.

“Belki de evlatlarımin da öldürülmesini istiyorsunuz? Yoksa içinde bu mesajı götürebilecek kadar cesur kimse yok mu?”

Ulemanın içinde çok yaşlı, titrek ve kötürüm olanlar vardı. Sonunda Derviş Muhammed konuşmaya cesaret edebildi:

“Ah benim efendim. Kim öfkeli bir aslanla konuşabilecek kadar cesur olabilir? Kim Semum’un ateşini güzel sözlerle söndürebilecek kadar akıllıdır? Kim fırtınalı bir denizle laf dalaşına girmeye cüret edebilir? Kim?”

Ahmet şüpheyle baktı ulemaya. Yüzünde artık umutsuz bir ifade vardı.

Sülali, Sultan’a acıdı.

“Ben giderim,” dedi rahatlatıcı bir sesle. “Ben dönene kadar burada bekleyin efendim. İsteğinizi kabul ettirene kadar geri dönmeyeceğim.”

İspirizade de Sülali’ye eşlik edeceğini söyledi. İspirizade, Sultan’ın sitemkâr bakışlarına dayanamıyordu.

Bir an evvel oradan uzaklaşmak en iyisiydi. Asilerin yanına gitmek orada kalmaktan çok daha iyiydi. Herkes olan bitenin farkındaydı. Birbirlerini çok iyi anlıyorlardı.

Elçiler, Halil'i Et Meydanı'ndaki çadırının içinde otururken buldular.

Sülali, Halil'in yanına yaklaşıp Sultan'ın mesajını ilettili.

Mesajı aktarırken Ahmet'in dilini kullanmadı. Yalvarıp yakarmadı. Ahmet'in yaptığı gibi mesaja acıklı bir matem havası da katmadı. Cesur ve sert bir tonda konuştu. Aslında Ahmet'in de yapması gerektiği gibi mesajını sözünü sakınmadan ilettili.

"Padişah, kendisinin ve çocuklarının hayatının bir yeminle garanti altına alınmasını istiyor," dedi isyanın liderlerine. "Onlara saygı göstereceğinize dair Kur'an'a el basarak yemin edin. Arkadaşlarınızın başları üzerine yemin edin. Eğer yemin etmezseniz Padişah sarayı içinde yaşayan tüm canlılarla birlikte havaya uçurmayaya karar vermiştir."

Liderler bu mesajdan etkilenmişlerdi. Patrona Halil ise sadece gülümsedi. Ahmet'in bu tehdidi hayata geçirecek kadar cesareti olmadığıнын farkındaydı. Onun nazik ruhu böyle şeyler için uygun değildi. Ellerini göğsünde kavuşturup gülümsedi.

Bunun üzerine Baş Vaiz, Halil'in önünde yere kapandı ve yalvarmaya başladı:

"Arkadaşımın sözlerine kulak asma Halil. Padişah, kendisinin ve çocuklarının hayatını bağışlaman için sana yalvarıyor."

Halil kaşlarını çatı ve öfkeyle bağırmaya başladı:

"Ayağa kalk Ulema. Sultan'ın adını böyle yerlere düşürme. Onu öldürmek, senin onu bu şekilde küçük

düşürmenden çok daha iyidir. Sülali haklı. Sultan'ın, söylediğini yapacak gücü var. Sarayın kilerinin barutla dolu olduğunu biliyorum. Şeyhülislam'ın çiçeklerinin ve peygamberin soyunun helak olmasına izin veremeyeceğim. Kur'an'a el basmaya hazırım. Sultan'ın, oğullarının, kızlarının ve kızlarının kocalarının hiçbir zarar görmeyeceğine yemin ederim. Onlara el kaldıranların başını bizzat ben keseceğim. Haydi, güle güle."

Sülali, Ahmet'in yanına geri döndü. İspirizade ise yeni Sultan'ın taç giyme hazırlıkları için Ayasofya Camii'ne gitti.

Bu sırada Ahmet, kubbeli odada oğullarını toplamıştı. Tahtın son basamağına oturmuş, çocuklarını da dizinin dibine yerleştirmişti. Halil'in mesajının gelmesini bekliyordu. Artık bu bir ölüm kalım meselesiydi.

Sülali, sıcak bir yüz ifadesiyle girdi içeri. Elinde Halil'in ve arkadaşlarının üzerine yemin ettikleri Kur'an nüshası vardı. Nüshayı Sultan'ın önüne bıraktı.

"Padişahım çok yaşa," diye bağırdı. "Kalbiniz, çocuklarınızın saadetiyle huzur bulsun."

Ahmet'in yüzünde şükranla dolu bir ifade vardı. Verdiği tüm nimetler için Allah'a şükretti.

Çocukları gözyaşları içerisinde babalarına sarıldılar. Ahmet, elini Sülali'ye doğru uzattı. Sülali, Padişah'ın elini öpüp alına koydu. Daha sonra Kızlar Ağası'nı, teninin beyazlığı nedeniyle "Beyaz Şehzade" olarak tanınan Sultan Mahmud'un yanına gönderdi. Onu huzuruna bekliyordu.

Yaklaşık yarım saat sonra Elhay Beşir, Şehzade Mahmut'la birlikte Ahmet'in yanına geldi. Mahmut, II. Mustafa'nın oğluydu. II. Mustafa tahttan indirildiğinde Ahmet tahtta çıkarılmıştı. Şimdi de Ahmet'in indirildiği tahta Şehzade Mahmut oturacaktı.

Sultan, yerinden kalkıp şehzadeye doğru gitti. Sarıldı ve alnından öptü.

“Halk senin tahta geçmeni istiyor. Benim senin kardeşlerine olduğum gibi, sen de benim çocuklarıma karşı merhametli ol.”

Sultan Mahmut, başıyla onayladı amcasını. Saygıyla elini öptü.

Ahmet, çocuklarını yanına çağırdı. Hepsi birer birer Mahmut’a yaklaşıp elini öptüler. Etraflarındaki ulemalar, bu süre boyunca yere kapanmış olarak beklemekteydiler.

Ahmet, yeni hükümdarı peygamberin hırkasının bulunduğu odaya götürdü. Tahtın önüne gelince, iktidarın sembolü olan elmas kopçayı çıkarıp kendi elleriyle yeni Sultan’ın sarığına bağladı. Ellerini başının üstüne koyup dua etti.

“Hakim ve muzaffer ol! Senin sevdiklerin senden hoşnut olsunlar. Düşmanların senden korksun. Ömrün boyunca aziz ve güçlü ol. Öldükten sonra bile insanlar senin için dua edip adını hayırla ansınlar.”

Ahmet ve çocukları, Sultan Mahmut’u üç kez eğilerek selamladılar. Ahmet, çocuklarını da yanına alıp sessiz ve ağırbaşlı bir biçimde hükümdarlık odasından dışarı çıktı. Bir daha burayı hiç göremeyecekti. Onun için değerli olan pek çok şeyden vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Ziyaretçi odasında, peygamberin kılıcını Silahtar’a teslim etti. Hareme açılan kapıya vardığında çocuklarını Kızlar Ağası’na bıraktı. Haseki Sultan’a selam söyledi. Kendisini her zaman hatırlamasını ve küçük çocuklarına babalarının kim olduğunu öğretmesini istiyordu.

Bundan böyle bir daha ne keskin kılıcını ne güzel Adsalis’i görebilecekti. Ne de diğer gözdelelerini...

Sevgili evlatlarından da yoksun kalacaktı. Kalan ömrünü zindan duvarlarının ardında, hepsinden uzak geçirmek zorundaydı. Tahttan indirilen bir sultanın kılıçlarla, eşleri ve çocuklarıyla artık ne işi olabilirdi ki? Aynı kaderi II. Mustafa yirmi altı yıl önce yaşamıştı. O da aynı şekilde kılıcından, eşinden ve çocuklarından ayrılmak zorunda kalmıştı. Onun yerine Ahmet tahta geçtiği için olan biteni çok iyi hatırlıyordu. Aynı şey şimdi kendi başına gelmişti. Selefinin başına gelen şey nasıl onun talihi olmuşsa şimdi kendi başına gelenler de halefinin talihiydi.

* * *

İmparatorluğun önde gelenleri, Sultan Mahmut'a baş eğerek ona bağlılıklarını bildirdiler.

Onu selamlamaya gelenlerin oluşturduğu kuyruk sarayın her yerini kaplamış ve gece yarısına kadar dağılmamıştı. Saraydaki herkes, karşısında diz çöküp yere kapanmıştı. En büyük devlet görevlileri, din adamları ve harem ağaları da bu şekilde Sultan'a olan itaatlerini belirttiler. Geriye yalnızca ordu komutanları ve Patrona Halil kalmıştı.

Aceleyle yazılan mektuplar tüm ordu komutanlarına ve isyan liderlerine ulaştırıldı. Sultan Ahmet tahttan indirilip yerine Sultan Mahmut geçirilmişti. Ertesi gün şafak vakti saraya gelip yeni Sultan'a olan bağlılıklarını bildirmeleri gerekiyordu.

İleri gelenler odalarına çekilip Mahmut yalnız kaldığı sırada, sarayın renkli pencerelerine ayın şavkı vurmuştu.

İçeride yalnızca isteklerini yerine getirmek için bekleyen Kızlar Ağası bulunuyordu. Kara suratı ile bir gölgeden farksızdı.

Mahmut gülümseyerek, öpmesi için elini uzattı.

Elhay Beşir onu, zevk ve mutluluk çiçeklerinin açtığı gizli odaların kapısına götürdü. Kapıyı açtı ve yere eğildi. Sultan içeri girdi.

Sarayın güzeller güzeli perilerinden sadece üçü yeni Sultan'ın hizmetine girmek istememişti. Onların kaderi sonsuz bir kölelik olacaktı. Diğerleri ise onu mutlu etmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Sultan içeri girdiği sırada kendisine gülümseyenler içerisinde en mutlu olan, güzel Adsalis'ti. Yüzü ışıltı saçıyordu. Hâlâ Sultan'ın gözde eşiydi. Haseki Sultan, imparatorluğun altını üstüne getiren büyük isyandan sonra bile en çok sevilen eş olarak kalmayı başarabilmişti.

Kendinden geçen Sultan, bir an evvel ona aşkını sunmak için sabırsızlanıyordu. Onun kollarında saltanat düşleri kurmuş, onun öpücükleri ile derin iç sıkıntısını bastırabilmişti.

O an saadet odasında sadece aşk vardı. Mahmut bırakın imparatorluğu düşünmeyi, kendisini bile unutmuştu. Büyüleyici Sultanını göğsüne bastırdı. Bugün hazinelerin en değerlisini elde etmişti. Ne var ki kollarının arasındaki güzel Sultan zaman zaman irkiliyor, o anın büyüünden uzaklaşıyordu. Sanki arkasında iç geçirip ağlayan birisi vardı güzel Adsalis'in. Sıcacık göğüslerine soğuk parmaklarıyla dokunuyor ve bedeninin irkilmesine neden oluyordu.

Belki de hıçkırık ve inlemelerini duyduğu meçhul kişi, zevk odasının metrelerce altında uykusuz bir gece geçirmekte olan yalnız adamdı. O adam, unutuluşun soğuk zindanında kaybettiği imparatorluğu ve yitik cennetini düşünüyordu.

Ertesi gün üst düzey ordu komutanlar, paşalar ve şeyhler Sultan'ı selamlamak için saraya geldiler. Sadece isyan liderleri ortalarda yoktu.

Sülali, sarayın kilerinin barutla dolu olduğunu söyleyerek isyancıları korkutmuştu. O günden beri isyancılar saraya mümkün olduğunca yaklaşmamaya çalışıyorlardı. Tellallar caminin önünde Mahmut'un davetini okudukları sırada, binlerce ağızdan tek bir ses çıkmıştı:

"Biz gelmeyeceğiz."

Hiçbiri sarayın davetine uymayacaktı.

"Bu bir tuzak," diye yorumladı kurnaz Reis Efendi. "Bizi kapana çekip bir darbede temizlemek istiyorlar."

"Kısa yoldan cennete gideriz," dedi Orli alaycı bir havada. Ulema sıfatı taşımasına rağmen, Müslümanların gitmek için can attığı cenneti espri konusu yapmaktan çekinmemişti.

En sonunda Deli İbrahim, diğerlerine birkaç öğüt vermeye başladı:

"Biz de kurnazlık yapacağız öyleyse" dedi. "En güzel iğimizden en az faydalı birkaç kişiyi belirleyelim. Katiller ya da eski sabıkalıları da olabilir. Bunlar kendilerini Halil, Musli ve Süleyman diye tanıtırılar. Bir de bunlara güzelce ağa, bey ve ulema kıyafetleri giydirdik mi tamamdır. Saraya onları göndeririz. Eğer sağ salim geri dönebilirlerse sorun yok. Daha sonra saraya kendimiz gideriz."

Bu çılgın öneri büyük beğeni toplamış ve hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde genel kabul görmüştü.

Bu sırada Patrona Halil, küçümseyici bir edayla diğerlerini izliyordu. Deli İbrahim'in önerisi kabul edildiğinde, ayağa kalkıp konuşmaya başladı:

“Saraya kendim gideceğim,” dedi.

Kimileri şaşkınlıkla Halil’e bakarken kimileri de Halil’in bu sözlerini gülümseyerek karşıladılar. Musli umutsuz bir halde el çırpmaya başladı:

“Tebrikler Halil, sen kendinde misin? Galiba kendini Binbir Gece Masalları’nda canavar ve hortlaklarla çarpışan prens sandın? Neden kendini ateşe atmaya çalışıyorsun?”

“Sizi ilgilendirmez. Ben kendi canım için korkmuyorsam sizin de benim canım için endişelenmenize gerek yok.”

“Allah aşkına bir düşün Halil. Bu yaptığın, yavrusunu emziren dişi bir aslanın inine girmekten çok daha tehlikeli. Balsorah’ın kükürt deliklerine atlamak bundan çok daha akıllıca bir hareket olur. Bir bronz akçeyi çıkarmak için Candia denizinin dibindeki mercanlara inmek, düşmanlarıyla dolu olan saraya gitmekten çok daha az tehlikelidir. Oradaki her şey ve herkes sana düşmandır, senin kanına susamıştır.”

“İsterlerse beni öldürebilirler,” diye bağırdı Halil. Elleriyle göğsünü yumrukladı ve cesaretle ilerledi. “Evet beni öldürebilirler. Ama asla onlardan korktuğumu söyleyemeyecekler. Bedenimi lime lime edebilirler. Ama bir gün gelecek; tarih, İstanbul garibanlarının korkaklığının yanında içlerinden çıkan birisinin ölümüne nasıl büyük bir cesaretle meydan okuyabildiğini de yazacak. “

“Halil dinle! Ben ve benim gibi daha niceleri top- larla burun burun gelmekten çekinmeyiz. Defalarca keskin kılıçların üstüne yürüdüm. Gözümü bile kırp- madan parlayan mızrakların üstüne atladım. Ama altı cehennem olan bir yerde kahramanlık yapmanın ne anlamı olabilir? Bir adamın gözünde parlayandan

daha büyük olmayan bir kıvılcım hepimizin bir anda havaya uçmasına neden olabilir. Kılıçlarımızın ve silahlarımızın bizi korumaktan aciz kalacağı bir yerde cesaretin ne anlamı var?”

“Ben sizi çağırmiyorum. Yalnız gideceğimi söylemedim mi?”

“Gitmene izin veremeyiz. Ne sanıyorsun ki? Eğer seni öldürürlerse biz lidersiz kalırız. Çil yavrusu gibi dağılmaya başlarız. Sen de masalda anlatılan kuş gibi kendi kendini pişirip yediğin için insanlara alay konusu olursun.”

“Bu asla olmayacak,” dedi Halil. Kılıcını çıkartıp Musli’ye verdi. Saraya silahsız gidecekti. “Ben dönene kadar ona iyi bak. Eğer olur da geri dönemezsem ona baktıkça beni hatırlarsın.”

“Gerçekten gitmekte kararlı mısın yani?” diye sordu Musli. “Peki, öyleyse ben de seninle geliyorum.”

Bu sözler üzerine diğerleri de harekete geçtiler. Halil’in ciddi olduğunu gördüklerinde, onunla birlikte saraya gitmeye karar vermişlerdi. Aslına bakılırsa içeri girmediler. Neredeyse kendi başına bir şehir büyüklüğünde olan sarayın etrafını kuşattılar. Halil saray kapısından içeri girdiğinde ise arkadaşlarının oluşturduğu kalabalıktan korkutucu bir nara yükseldi.

Silahsız isyan lideri, sarayın tuhaf odalarında yalnız başına ilerliyordu. Geçtiği kapılardaki silahlı bekçiler ona yol verdikten sonra, ellerindeki parlak mızrakları yeniden birleştiriyorlardı.

Ziyaretçi odasına vardığında iki Kapı Ağası kollarından tuttu ve Sultan Mahmut’un kendisine bağlılıklarını bildirmeye gelenleri karşıladığı kubbeli odaya kadar ona eşlik etti.

Bütün odalara, sadece yeni bir Sultan tahta çıktığında da görülen sıradışı bir ihtişam hakimdi. Sıradan hasır-

larla kaplı olduğu için “Hasır Oda” diye bilinen girişte bile şimdi değerli İran halıları bulunuyordu. Kubbeli Oda’nın zemini, çiçeklerden oluşan bir yatak gibiydi. Haliya altın, gümüş ve ipek kullanılarak farklı tonlarda çiçek işlemleri yapılmış, aralara inciler serpiştirilmişti. Bir gölgeliğin üstünde bulunan sedirin dibinde saf inciden yapılmış bir örtü parlıyordu. Sedirin çevresinde altın işlemeli küçük ve yuvarlık çalışma masaları vardı. Masalardan birinin üzerinde, değerli taşlarla kaplanmış bir evrak çantası ile yakut ve zümrütle parlatılmış yazı araçları duruyordu. Bir diğer masanın üzerinde ise kadife ciltli ve kırmızı pırlantalarla süslenmiş bir Kur’an kopyası vardı. Bir başka Kur’an kopyası ise daha küçük bir masanın üzerindeydi. Bu Kur’an, talik yazısıyla altın, zencefil ve deniz mavisi harfler kullanılarak hazırlanmıştı. İçerideki diğer masaların üzerinde toplam on iki Kur’an bulunuyordu. Ciltleri inci işlemliydi. Altın kopçaları vardı. Şöminenin her iki tarafında oyma sanat eserleri duruyordu. Yıgılı duran tören giysileri de bu vesile ile sergilenmeye başlanmıştı. Duvar boyunca, mermer kaide üstüne yerleştirilmiş dokuz saat vardı. Her biri usta işiydi. Üzerlerinde bulunan çeşitli şekiller her saat başı hareket edip çeşitli sesler çıkarıyordu. Dört büyük Venedik aynası, odanın abartılı görkemini daha da artırıyordu.

Odadaki, divanlarda imparatorluğun en yüksek rütbeli yetkilileri oturuyordu. Vezirler, kâtipler, önem sırasına göre dilekçeleri okuyan takdimciler... Her biri görkemli giysiler giyiyor ve makamlarına göre farklılaşan yuvarlak, kovan veya piramit şeklinde sarıklar takıyorlardı.

Tüm bu ihtişam, yeni Sultan’ın yaydığı ışığın yanında sönük kalıyordu. Sultan, baştanbaşa inci ve

elmaslarla bezeliydi. Elbisesindeki güller, belini saran kuşağı, sarığının kopçası ve üzerindeki silahlar rengârenkti. O, gökkuşağını andırıyor; tüm bu ihtişam ve renklilik ona bakanların gözlerini kamaştırıyordu. Fındık büyüklüğünde yakutların parladığı tahtının ardında koca bir danışmanlar ordusu derin düşüncelere dalmış bir halde bekledi.

Halil'in girdiği oda işte böyle bir yerdi. Kapının eşğine varınca kendisine eşlik eden görevliler kollarını bırakınca cesurca ileri atıldı. Her zamanki gibi kendine güvenli bir şekilde etrafa şöyle bir göz attı.

Üzerinde, her zaman giydiği kıyafetleri vardı. Basit yeniçeri gömleği, gösterişsiz kolsuz bir ceket, dizine kadar gelen kısa bir şalvar ve başında yuvarlak bir kuka...

İçeriği girdiği sırada, tahtın etrafında oturan yüksek rütbelilere şöyle bir baktı. İçlerinde onun bakışlarına karşı koyabilecek bir tek kişi bile yoktu. Başı dik bir şekilde Sultan'a doğru ilerledi. Ayağını tahtın önünde duran iskemlenin üzerine koydu ve kısa bir süre bekledi. Bronz bir heykel gibiydi. Durumu, etrafını saran abartılı gösteriş ve yağdanlıkla açık bir zıtlık içerisindeydi. Elini başına götürüp gür bir sesle Sultan'ı selamladı:

"Selamünaleyküm! Allah'ın selamı üstünüze olsun!"

Kollarını göğsünde birleştirip eğildi. Alnını tahtın basamaklarına değdirdi.

Mahmut, ona doğru eğildi ve eliyle kalkmasını işaret etti.

"Söyle, senin için ne yapabilirim?" diye sordu. Büyük bir lütfkarlık gösterdiğini düşünüyordu.

"Benim taleplerim halihazırda yerine getirildi," dedi Halil. Bundan sonra ağzından çıkan her

kelime vakanüvisler tarafından kayıt altına alındı. “Muhammed’in kılıcının onu taşımaya layık olan ellere geçmesi benim talebimdi. Bu gerçekleşti. Sizi ben tahta çıkardım. Bu hizmetimin karşılığının ne olduğunu ise çok iyi biliyorum. Utanç verici bir ölüm bekliyor beni.”

Mahmut, heyecanla Halil’in sözünü kesti:

“Atalarımın üstüne yemin ederim ki sana hiçbir kötülük gelmeyecek. Dile benden ne dilersen. Daha sözünü bitirmeden dileğin yerine getirilecektir.”

Halil kısa bir an düşündü. Önünde oturmakta olan yüksek rütbelilerin yüzlerine baktı. Hepsini teker teker inceledi. Karşısındakiler Halil’in, yerine geçmek için kendisine bir kurban seçmeye çalıştığını düşünüyorlardı. İsyân lideri yüksek rütbelilerin akıllarından geçeni anlamıştı. Muhataplarını bir kez daha süzdükten sonra konuşmaya başladı:

“Yüce Padişahım. Ödülü hak eden ben değil halkınızdır. Halkınızı ödüllendirmelisiniz. Kullarınızın sırtında çok ağır bir yük var. Bunun adı Malikâne Sistemidir. Paşaların ve yüksek devlet görevlilerinin cebini dolduranlara, bir ömür boyu vergi toplama hakkı veriliyor. Devletin bundan hiçbir çıkarı yoktur. Vergi gelirlerinin kiraya verilmesi usulünü ortadan kaldırdım padişahım. İnsanlarınızın kaderi yalnızca sizin ellerinizde olmalı. Zengin tefecilerin değil!”

Bu sözlerin ardından başını vezirlerin ve ileri gelenlerin oturduğu yöne çevirdi.

Hepsi derin bir sessizliğe gömülmüşlerdi. Sarayın etrafında toplanmış coşkulu kalabalığın haykırırları oraya kadar geliyordu. Bu hengâmenin içerisinde Patrona Halil, onlara her şeye kâdir bir büyücü gibi gözüküyordu.

Sultan, Çavuş Ağa’ya sarayın kapısında borazanlar çalınarak bir duyuru yapılmasını emretti. Patrona

Halil'in isteği üzerine, o günden itibaren Malikâne Sistemi kaldırılacaktı.

Kısa bir süre sonra yükselen haykırışlar, sarayın duvarlarını titretti. Bu durum, yapılan duyurunun ne kadar etkili olduğunu gösteriyordu.

"Şimdi de ordunuzun başına geçin," dedi Halil. "İnsanlarınızın davetini kabul edip Eyüp Camii'ne gidin. Eski geleneklere uygun olarak peygamberin kılıcını kuşanın."

Sultan, bir saate kadar Eyüp Camii'nde olacağını ve peygamberin kılıcını kuşanacağını duyurdu.

Mutluluk nidaları içerisinde yürüyen binlerce insan camiye doğru ilerlemeye başladı. Cami ile saray arasındaki tüm sokaklar ve evlerin çatıları insanlarla doluydu. Boğazın topları, gürleyerek İstanbul'un coşkusunu uzaklara taşıdılar. Yaklaşık bir saat sonra Mahmut, atıyla İstanbul sokaklarında zafer turu atıyordu. Askeri müzik çalınıyordu. İnsanlar evlerinin çatılarından onu selamlıyor ve yollarına çiçekler atıyorlardı. Peşi sıra ise kahraman vezirler ve asilzadeler gelmekteydi. Ve elbette görkemli giysiler içindeki muhterem danışmanlar... Önünde ise yalnızca iki adam vardı: Patrona Halil ve Musli. Her ikisi de basit şeyler giymişti. Çıplak paçaları, küçük, yuvarlak sarıkları ve ellerindeki kılıçları ile yürüyüş kolundaki diğer yeniçerilerden hiçbir farkları yoktu.

Çatılarda oturan insanlar Mahmut'un adını haykırışları kadar şiddetli ve yine onun kadar sık bir şekilde, Halil'in adını da haykırmaktaydılar.

Yapılan son top atışı ile birlikte, Sultan Mahmut'un Eyüp Camii'ne geldiği ilan edildi.

Ayasofya Camii Vaizi İspirizade, Sultan'ın gelişini bekliyordu. Halil'den Sultan için hayır duası etmesi-

ni rica etmiş ve Halil de kendisini kırmamıştı. Saraya tek başına gitme yürekliliğini gösterdiği günden beri herkes ona itaat etmeye başlamıştı. İnsanlar her yerde Sultan'ın, Patrona Halil'in bütün isteklerini yerine getirdiğinden bahsetmekteydiler.

Mahmut ve beraberindekiler kendilerine ayrılan yere oturdukları sırada, İspirizade çoktan minbere çıkmıştı.

Baş Vaiz'in yüzü, zafer coşkusu ile aydınlanmıştı. Ellerini kaldırıp üç kez Allah dedi. Üçüncü kez Allah dedikten sonra bir anda sustu ve bedeni kaskatı kesildi. Aniden minberden aşağı yuvarlandı.

Bu yaşananları görenler, birbirlerinin kulaklarına "Ahmet'in ahı tuttu," diye fısıldadılar.

10. Bölüm

Halvet
Merasimi

Surguyal (üzerinde üç altın halka bulunan sarık) Mahmut'un başında, hükümdarlık kılıcı ise Patrona Halil'in elindeydi. Sevgilisi haline geldiği halk, ona kendi temsilcisi gözüyle bakıyordu. Ordu, karşısında tir tir titriyor nüfuzlu kimseler onun koruması altına girebilmek için her türlü dalkavukluğu yapıyordu.

Osmanlılarda kalıtsal bir soyluluk yoktu. Herkes şansının veya kılıcının yardımıyla en yüksek makamlara ulaşabilirdi. Her Sadrazam'ın veya Kaptan-ı Derya'nın, geldiği yeri hatırlatan bir takma adı bulunurdu. Birinin lakabı oduncuyken, bir diğeri taşçı ya da balıkçı namıyla anılırdı. Bu nedenle bir Müslüman, en düşkün durumdaki din kardeşlerini bile küçük gör-

mezdi. Zira her an dünya tersine dönebilir, bugün en altta olan yarın en üste çıkabilirdi.

Nitekim o sırada imparatorluk, sıradan bir işportacının hâkimiyeti altındaydı. Sultan Mahmut'un ise güzel kadınlarıyla uğraşmaktan başka işi yoktu. Şüphesiz ki onun yerinde kim olsa aynı şeyi yapardı. Yirmi yıl boyunca esaret altında kalan bir adamın imparatorluğu yönetmekle aşk arasında tercihe zorlandığında aşkı seçmemesi, oldukça şaşılacak bir durum olurdu.

Haseki Sultan'ın isteği üzerine Padişah, Halvet Merasimi düzenlenmesini emretti. Halvet Merasimi, kadınlara özeldi. Yıl boyu en fazla iki ya da üç kez düzenlenebilen bu merasim sırasında, sokaklarda sadece kadınlar olurdu.

Sabah Halvet Merasimi yapılacağı, gecedен duyurulmuştu. O gün makamı ne olursa olsun hiçbir erkek sokağa çıkmayacaktı. Ayrıca erkeklerin çatılara çıkmaları ya da pencereden dışarı bakmaları da kesinlikle yasaklanmıştı. Aksi halde, merakları ölümle cezalandırılacaktı. Sokaklarda düzeni sağlayan siyah ve beyaz harem ağaları, merasim sırasında dışarı çıkan erkeklerin başlarını keseceklerdi. Şehir dışındaki sınır direklerine, o gün yapılmaması gerekenleri anlatan uyarılar asılmıştı. Böylece yabancılar da uyarıları okuyup kurallara uygun davranabileceklerdi.

Merasim günü, kadınlar peçelerini çıkardılar. Diğer zamanlarda sokaklarda peçesiz dolaşmaları yasaktı. Haremlerdeki odalıklar diğer odalıkları merasime davet ettiler. Sokaklarda ve pazar yerlerinde rengârenk çadırlar kuruldu. Bu çadırlarda şerbet ve çeşitli içecekler satılmaktaydı. Menekşe, şeker kamışı, gül suyu, üzüm suyu ve kavun suyundan yapılan bu içeceklerin yanı sıra kadınların çok sevdiği tatlılar, ballı kekler ve

daha bir çok lezzetli yiyecek de yine kadınlar tarafından bu çadırlarda satılıyordu.

Ah! Bir erkeğin gözleri için nasıl da muhteşem bir manzaraydı bu. Sokaklarda binlerce büyüleyici beden dolaşıyordu. Zindandan kurtulan bu kadınlar, o an çocuklar gibi kaygısız ve mutluydular. Kanun çalıp şarkı söylüyorlar, sokaklarda özgürce dolaşabiliyorlardı. Bedenlerinin etrafında dalgalanan giysileri, kelebeklerin renkli kanatlarından farksızdı. Gözlerinin içi parlıyordu kadınların. Şehrin her bir köşesinde neşeli şarkılar yankılanıyordu. Bu kadınların salınmalarını gören herhangi bir erkek nasıl da etkilenirdi kim bilir! Ve her birini ayrı ayrı sevemediği için nasıl da hayıflanırdı!

Ve nihayet Sultan'ın haremi büyük bir gururla yürüyüşe dahil oldu. Beş yüz odalık, imparatorluğun her yerinden toplanmış güzeller... Her biri gençlerin aklını başında alabilecek kadar alımlıydı. İnci ve değerli taşlarla süslenmiş parlak giysiler giymişlerdi. Şaha kalkan atlarının sırtında ilerliyorlardı. İçlerinde en güzeli Haseki Sultan'dı. Sarığında, sapı parlak elmaslarla süslenmiş bir balıkçıl tüyü vardı. Muhteşem bedenini dantel bir kıyafet örtüyordu. Balık etli kollarının beyazlığı, dantelin ardına gizlenmişti. Haseki Sultan, mağrur atının kaplan derisi eyerinin üzerinde, bir amazon kadını andırıyordu. Parlak gözlerindeki ifade, onun gerçekte kim olduğunu ilan etmekteydi: O, iki sultanın efendisiydi. "Gerçekte ben kocamın kocasıyım," dese yalan olmazdı hani!

Yürüyüş yolunda, kollarının etrafından omuzlarına çapraz asılmış palalarıyla, yaklaşık dört yüz siyah harem ağası bulunuyordu. Bir yandan kadınlara eşlik ederken bir yandan da meraklı röntgencilerin gizlenmiş olması ihtimaline karşı, çevredeki evlerin pencerelerini kontrol ediyorlardı.

Güzel perilerden oluşan bu topluluk, dans edip şarkı söyleyerek İstanbul'un belli başlı sokaklarını dolaştı. Ara sıra köşe başlarında feryatlar duyuluyordu. Bu çığlıklar, önden ilerleyen harem ağalarının bir ya da birkaç meraklı erkeği yakaladığı anlamına gelirdi. Işıltılı kortej o noktaya ulaştığında ise yerlerde sadece birkaç küçük kan lekesi olur ve güzel kadınlar topluluğu bu lekelerin üzerinden atlayıp yoluna devam ederdi. Çok az insan bu çığlıkları her yeri kuşatan mutluluk nidalarından ayırabiliyordu.

Bu sırada Et Meydanı'nda çok daha teklifsiz bir eğlenti yapılmaktaydı. Düşük kadınlar, meydanda kurulan ve diledikleri kadar şarap satın alabildikleri süslü çadırlarda neşelerini bulmaya çalışıyorlardı. Daha önce Sultan Ahmet tarafından toplanıp zindana kapatılan bu kadınlar, şimdi meydanın ortasına serilen halıların üzerinde dans etmekteydiler. Uzun bir hapis hayatından sonra, ancak halk ayaklanması sonucu zindanın kapıları açıldığında özgürlüklerine kavuşabilmişlerdi. Ellerindeki zillerini başlarının üzerinde dolaştırarak dans ediyorlardı. Ayaklarına bronz bilezikler takılıydı. Dans ederken yaptıkları vahşi ve cüretkâr hareketler uzun buklelerini ve parlak kabarık giysilerini dalgalandırıyordu. Bu kadınların şehvetli hareketlerinin yanında, en ateşli İspanyol balerinlerinin tutkulu dansları bile son derece yavan ve sönük kalırdı.

Dans eden kızlardan birisinin attığı çığlık, arkadaşlarının aniden durmasına neden oldu.

"Bakın bakın!" diye bağırdı. "Gülbeyaz geliyor. Patrona Halil'in karısı!"

Kalabalık, aniden Gülbeyaz'ın adını haykırmaya başladı. Kadınlar, kendileri ile birlikte aynı zindana kapatılan Gülbeyaz'ı tanımışlardı. Etrafını sarıp ellerini

ve giysilerini öpmeye başladılar. Gülbeyaz'ı omuzlarına alıp dolaştırarak, meydanda toplanan bütün kadınlara gösterdiler.

"Bu, Patrona Halil'in karısıdır," diye bağıryorlardı. Söylenti büyük bir hızla şehrin her yerine yayıldı. İnsanların ortasında dans eden bu kadınların her biri, Gülbeyaz hakkında söyleyecek bir söze sahipti. Kimilerinin hastalığında yardımına koşmuştu. Kimilerine ise sıkıntılı zamanlarında destek olmuştu. Hepsine karşı iyi ve nazik davranmıştı. Üstelik onun sayesinde özgürlüklerine kavuşmuşlardı. Zaten Halil'in onları serbest bırakmasının asıl nedeni Gülbeyaz'ı kurtarmak değil miydi?

Etraftaki herkes Gülbeyaz'a doğru koşuyordu. Zavallı kızcağızın, balık etli kadınların şamatacı coşkusundan kurtulabilmesi mümkün değildi. Onu sırayla omuzlarına alıyorlardı. Gülbeyaz'ın evine kadar omuzlarda götürülmesi bir onur meselesi haline gelmişti. Böylece Gülbeyaz'ı taşıyan kalabalık, Halil'in sarayına doğru yola çıktı. Gülbeyaz sürekli olarak kadınlara, kendisini yere indirmeleri için yalvarıyordu. Belki o zaman kalabalığın arasına karışıp ortalıktan kaybolabilirdi. Ne mümkün! Onu sokak sokak taşıdılar. Etraflarını saran coşku sağanağı, yolda karşılarına çıkan herkesin gruba katılmasına sebep oluyordu. En önde giden kadının taşıdıkları kişinin halk lideri Patrona Halil'in karısı olduğunu ilan eden çığlıkları, her yere kendilerinden önce varıyordu. Kalabalık, gittikçe daha büyük ve daha coşkulu bir hale geliyordu. Yolda karşılaştıkları daha küçük grupları da önlerine katarak ilerlemekteydiler. Zaman zaman paşalar ve beylerbeyleri gibi üst düzey devlet görevlilerinin harem halkıyla karşılaştıkları oluyordu. Bu görkemli ve asil hanıme-

fendiler de imparatorluğun en güçlü adamı Patrona Halil'in nazik eşi Gülbeyaz'ın maiyetini takip etmek zorunda kalıyorlardı.

Yedikule Hisarı'nın önündeki büyük meydana varmak üzereyken, aksi yönden gelen başka bir kalabalıkla karşılaştılar. Bu grup, Haseki Sultan'ın maiyetiydi. Bin odalık ve dört yüz harem ağası sokağı doldurmuştu. O anda, başlarını çılgın çengilerin çektiği on bin eli maşalı sarhoş kadınla karşı karşıya kalmışlardı.

"Sultana yol verin," diye bağırdı kalabalığa koşarak yaklaşan harem ağası. "Sultan ve maiyetinin önünü açın."

Bu emrin yerine getirilmesi mümkün değildi. Bütün meydan kadınlarla doluydu. Muazzam bir insan seliydi. Uzaktan bakıldığında, sadece gergin beyaz bedenlerin üzerinde yükselen sayısız insan başı görünebiliyordu.

"Sultana yol verin," diye bağırdı Hatun Kethüda. Kafileyi o yönetiyordu. Cildi siğillerle kaplı olan yaşlı bir kadındı. Yıllarca haremi yönetmiş ve orada yaşlanmıştı.

Bunun üzerine, çengilerin en cüretkârlarından biri ileri atıldı:

"Sen yol ver! Seni gidi püskülü cadı seni!" diye bağırdı. "Sana Patrona Halil'in karısına yol ver diyorum. Sen onun ayağının tozuna kurban ol! Bizimle birlikte gelmeyeceksen bir kenara çekil, bize yol ver."

Bu sözleri söyledikten sonra, Hatun Kethüda'nın burnunun dibinde tefine vurmaya başladı.

Birkaç harem ağasının aklına son derece kötü bir fikir gelmişti. Eli maşalı kadınlara karşı palalarını çektiler.

Palalarının yardımıyla Sultan'ın yolunu açabileceklerini düşünüyorlardı.

Fakat ne mümkün! Göz açıp kapayınca kadar kılıçları ellerinden alınmış ve kendi silahları onları hedef almaya başlamıştı. Kızgın cadılar saldırganları yerden yere vurmuşlar ve sıra, Haseki Sultan'ın odalıklarına gelmişti.

Kızlar Ağası, Sultan'ı hedef alan tehlikenin farkına varmıştı. Meydanı kızgın kadınlar doldurmuştu. Yüzleri öfkeden kıpkırmızı, gözleri çıkmak çıkmaktı. Bu kadınlar, şimdi odalıkların üzerine yürümektedirler. Bulabildikleri bütün harem ağaları birkaç saniye içinde canlarından olmuştur. Onları paramparça etmişler, kanlı insan organlarını oradan oraya fırlatmışlardır. Elhay Beşir, geri dönüp saraya sığınmaları için Haseki Sultan'a yalvarmaya başladı.

Adsalis, ağaya küçümseyici bir bakış attı:

"Senin erkek de kadın da olmadığını her halinden belli oluyor!" diye bağırdı. "Her ikisi de olmadığını için cesaret nedir bilmiyorsun!"

Atını mahmuzladı ve odalıklarla kavga eden en azgın kadınların bulunduğu noktaya doğru sürdü. Bu kadınlar odalıkları atlarından indiriyor ve onların üstünü başını parçalıyorlardı. Sonra da atlarına ters bin-dirip onlarla eğleniyorlardı.

Sultan, aniden aralarında duruverdi. Mağrur görüntüsüyle bir yarı-tanrıçayı andırıyordu.

"Bana yol vermeyen zavallı küstah kimdir?" diye bağırdı keskin ve anlaşılır bir tonda.

Odalıklardan biri Sultan'ın önünde yere kapandı. Bir elini kalçasının üzerinde koyup diğeri ile Gülbeyaz'ı işaret etti.

"Bakın," diye bağırdı. "Size yol vermediği gibi sizin ona yol vermenizi istiyor."

O noktaya kadar kadınların sırtında gelen Gülbeyaz, kendisini affetmesi için Sultan'a yalvarıp yakar-

maya çalışıyordu. Konuşmak mümkün olmadığından, meramını el işaretleri ile anlatmaya çalıştı. Orada bulunmayı kendi istememişti. En büyük dileği, karşısında eğilerek Sultan'a olan saygısını göstermekti. Bütün çabaları boşunaydı, derdini anlatması bir türlü mümkün olmuyordu. Sarhoş kadınların çığlıkları her türlü sesi bastırıyordu. Zaten Adsalis ona doğru dürüst bakmaya bile tenezzül etmemişti.

"Evet sokak süprüntüleri!" diye bağırdı Adsalis hırsla. "Sizi aklınız başınızdan mı gitti? Nasıl olur da Haseki Sultan'dan bu kadına yol vermesini isterseniz?"

"O senden önce gelir," dedi çengi.

"Benden önce mi gelir? Ne münasebetle benden önce gelir?"

"Çünkü o senden daha güzel."

Bu sözün üstüne Adsalis'in yüzü kıpkırmızı olmuştu. Gülbeyaz'ın yüzü ise bir zambak gibi bembeyaz kesilmişti. Sanki Adsalis, Gülbeyaz'ın yüzündeki bütün rengi çekip kendisine almıştı. Bir tarafta öfke varken diğer tarafta utanç vardı. Mağrur bir kadına binlerce insanın önünde, bir başka kadının kendisinden daha güzel olduğu söylenir miydi hiç?

"Ayrıca senden daha güçlü," diye bağırdı öfkeli çengi. Bu, sözler Adsalis'in içindeki öfkeyi iyice arttırmıştı. "Çünkü o Patrona Halil'in karısı."

Adsalis çok öfkelenmişti. Kendisini çaresiz hissediyordu. Sıkılı yumruklarını havaya kaldırdı. Fakat tek bir kelime bile edemedi. Elinden bir şey gelmemesine katlanamıyordu, gözlerinden yaşlar gelmeye başladı. Kekeleyerek konuştu:

"İşte Ahmet'in ahı tutuyor yine."

Sultan'ın gözlerinden yaşlar geldiği fark edildiğinde, ani bir sessizlik oldu. Bu sessizliği, Yedikule

Zindanı'nın en yüksek penceresinden gelen bir erkek sesi bozdu.

"Sultan Adsalis! Sultan Adsalis!"

"Bakın! Bir erkek, bir erkek bu," diye bağırmaya başladı kalabalık. Herkes bir anda sesin geldiği yöne baktı. Derken kalabalıktan yükselen homurtular ürkek fısıltılara dönüştü: "Ahmet bu! Sultan Ahmet!"

Adsalis'in bu ismi telaffuz edecek gücü yoktu. Yukarı baktığında ağzı açık kalmıştı.

Yedikule Zindanı'nın penceresindeki adam Ahmet'ti. Şimdi hükümdarken sahip olduğundan çok daha büyük bir güce sahip olmuştu. Her şeyini kaybetmiş olsa da ahı vardı. Sevmediği bir kişiyi parmağıyla işaret etmesi, o kişinin gençliğinin baharında çürüyüp gitmesi için yeterliydi. Bir nefesiyle istediği kişiyi çöktürüp güçten düşürebilirdi. Onun karşısında hiç kimenin kendini savunma şansı yoktu. Düşmanlarının sadece adını telaffuz etmesi bile korkunç acılarının onları kahretmesi için yeterliydi. Allah'ın yok edici melekleri her an onu izlemekteydiler. Bundan dolayı da gözünün değdiği kişi bir daha ahının etkisinden kurtulamamaktaydı. İspirizade'nin ölümüyle beraber insanlar, Ahmet'ten daha fazla çekinmeye başlamışlardı. Tahttan indirilmeden önce bile bu kadar korkulan bir kişi değildi.

Kalabalığın üstüne derin bir sessizlik çökmüştü. Kimse konuşmaya cesaret edemiyordu.

Ahmet, ellerini Adsalis'e doğru uzattı. Sultan'ın etrafında duranlar büyük bir korku hissettiler. Geri çekilmeye başladılar. Adsalis ise başını kaldırıp Ahmet'e bakmaya cesaret edemiyordu.

"Selam sana kusursuz kadın!" diye bağırdı Ahmet heyecanlı bir sesle. "Patrona Halil'in karısına itaat et.

Ona saygı göstermelisin. Çünkü o, kocasına sadık bir eş ve onun can yoldaşıdır.”

Ahmet bu sözleri söyledikten sonra pencereden geri çekildi. Kalabalık yeniden hareketlenmeye, bağırıp çağırmaya başlamıştı. Sultan Adsalis’in Gülbeyaz’a yol vermesi için daha fazla uğraşmalarına gerek kalmamıştı. Gülbeyaz’a, Patrona Halil’in konağına kadar eşlik ettiler.

Adsalis, öfke ve utanç içerisinde saraya geri döndü. Hıçkırıklar içerisinde feryat figan ederek Sultan’ın ayaklarına kapandı. Ona, başına gelen utanç verici olayları anlattı.

Mahmut kendisine anlatılanları duyduğunda sadece gülümsedi. Bu gülümsemenin ardından nelerin gizli olduğunu o an için kim bilebilirdi ki!

“Yoksa sen beni sevmiyor musun? Ben acı çekerken, karşında ağlarken nasıl gülebiliyorsun?”

Mahmut nazıkçe başını okşadı Adsalis’in ve gülümseye devam etti.

“Ah Adsalis! Unutma ki hiçbir meyve olgunlaşmadan yenmez!”

11. Bölüm

*Geleceğe
Bakmak*

Patrona Halil, Sultan'ın kendisine hediye ettiği köşkün balkonunda oturuyordu. Güneş batmak üzereydi. Günün son ışıkları, altın boynuzun üzerine düşmüştü. Akşam rüzgârında pırıl pırıl bayraklar dalgalanıyor, yelkenliler ağır ağır salınıyorlardı.

Gülbeyaz onun yanında uzanmıştı. Bir divanın üzerindeydiler. Gülbeyaz çok mutluydu. Başını kocasının göğsüne koymuş, gözlerini hafifçe kapatmıştı. Bir kuğunun kanatlarını andıran kollarını, kocasının beline sarmıştı. Arada sırada içi geçse de kocasının nefes alırken sertçe hareket eden göğsü, uyanmasına neden oluyordu. Patrona Halil, süslü talik harfleri ile yazılmış, kalın ciltli güzel bir kitap okuyordu. Gülbeyaz bu

yazıyı bilmiyordu, o yüzden yazıda kullanılan işaretler ona epeyce garip gelmişti. Fakat kitabın üzerine çizilen çiçek ve kuş desenlerinden çok hoşlanmıştı. Başlangıç harflerinin süslenmesi amacıyla yapılan bu rengarenk, kelebeksi harflerin zaman zaman Halil'in yüzüne düşen gölgeleri ne kadar da siyahtı!

"Okuduğun kitap ne hakkında?" diye sordu Gül-beyaz.

"Peri masalları ve sihirli sözler hakkında," diye yanıtladı Patrona.

"Bana her akşam anlattığın ilginç hikâyelerden var mı bu kitabın içinde?"

"Evet var."

"Hadi okuduklarını bana da anlat o zaman."

"Ne zaman uyandın sen bakalım?" dedi Halil. Kollarında yatan kızın güzel yüzüne hayranlıkla dolu bir bakış attı. Kitabın sayfalarını çevirmeye devam etti.

Peki ne vardı bu kitabın içinde? Bu renkli harfler neyi anlatıyordu? Bu kitabın adı neydi?

Kitabın adı *Takvim-i Vekayi* idi. Aman! Sakın ola bir Müslüman erkeğe *Takvim-i Vekayi*'nin ne olduğunu sormayın! Aksi halde onun canını sıkmış olursunuz. Bir Müslüman kadınına da bu soruyu yöneltmeyin. Yoksa gözyaşlarını tutamayıp ağlamaya başlayacaktır. *Takvim-i Vekayi*, "Geleceğin Kitabı"dır. Yüz elli yıl önce Said Ahmed ibn-i Mustafa tarafından yazılmıştır. Ancak az sayıdaki üst düzey devlet görevlisi, Muhammediye Camii'nde koruma altına alınan bu kitabı kendi gözleriyle görme şansına sahip olmuştur. Kitabın parlak çiçeklerle süslenmiş altın harfleriyle, gizemli kehanetler yazılmıştır. Haydi gelin bu sözlere kulak verelim şimdi:

Takvim-i Vekayi- "Gelecekten Sayfalar"

“Rebiyülevvel ayının 28. günü, Hicri 886 yılı (27 Mayıs 1481) Ben, Üsküdar Kaymakamı ve saray kâtibi Said Ahmed ibn-i Mustafa. Abdestimi aldım. Namazımı kıldım. Bütün İstanbul’u görebildiğim Küçük Kule’ye çıktım ve tefekküre başladım.

“O da nesi! Peygamberimiz karşımda belirdi. Gözlerime ve kulaklarıma üfledi. Artık onun dilediğinden başkasını ne görebilir ne de duyabilirim.

“Peygamberimizin bana bildirdiği şeyleri buraya yazıyorum:

“Gâvurlar, Çırağan Meydanı’nda yabancı bir ordunun çadırlarının kurulu olduğunu gördüler. Camilerin minarelerinden hilal indirilmiş, çifte haç takılmış. Hazine yağmalanmış, dürüst insanlar cezalandırılmış. Rumların yaşadığı Fener Mahallesi’nde insanlar bir araya toplanıp birbirlerinin kulaklarına ‘Yarın! Yarın!’ diye fısıldamakta.

“Yine de Allah, Osmanlı Padişahı’nı korumaya devam edecek. Ocakçılar yine korku saçacaklar. Allahu ekber. Allah büyüktür.

“Kadırgaların kaptanları, kürekçiler, topçular ve korsanlar kâfirlere ait hazine ve ganimetleri paylaşmaya devam edecekler.

“Ve Padişah, on üç ulusa hükmedecek.

“Ama o da nesi! Soğuk ve uzak kuzeyden kara bir bulut yükseliyor. Macarlardan, Venediklilerden ve Farslardan daha korkunç ve daha belalı bir düşman ortaya çıkacak. Henüz bir Balkan şahini yavrusu kadar zayıf. Ama yakında, çok yakında kanat çırpmayı öğrenecek. Kalk, kalk Silahtar Ağa, Sultan’ın kılıç taşıyıcısı. Kalk, kalk Rikabdar Ağa, Sultan’ın üzengi ağası. Kalkın ve görevinizi yapın. Ve siz vezirler, orduları bir araya getirin. Çam ve köknarların dallarını göğe uzat-

tığı yerden gelecek olan bu adamlar, sıcak iklimlerin hasretini çekiyorlar. Zeytin, lestiks, sakız ve palmye-lerin göğe doğru uzandığı yerlere ulaşmak istiyorlar. Babalar çocuklarına İstanbul'u işaret ediyor. İstanbul, onları ayağa kaldıracak bir ganimet olacak. Kadınlar bile Osmanlı'ya karşı kılıç kuşanıyorlar. Kahramanca çarpışacaklar. Yine de peygamberin çocuklarının sonu gelmeyecek. Düşmana karşı direnecekler. Ve en zor şartlarda bile teslim olmayacaklar.

"Yıllar geçecek. Gâvurlar intikam almak için yeniden büyük bir ordu toplayacaklar. Osmanlı bu tehdide boyun eğmeyecek. Boğaz girişindeki deniz fenerleri yabancı savaş gemilerinin yaklaştığını haber verecekler.

"Ne var ki bu sefer çok geç kalınmış olacak. On üç ulusu yöneten yirmi üç padişaktan sonra, kâfirlerin orduları İstanbul önünde bir araya gelecek. Bak şu başımıza gelenlere! Osmanlılar Kur'an'ın emirlerine uygun olarak sağlam adımlarla ilerledikleri müddetçe daima yenilmez olacaklar. Ama eski adetlerin unutulduğu günler gelecek. Yeni alışkanlıklar Müslümanların içerisinde yayılacak. İşte o zaman, buz adamlarına karşı iman gücü yeterli olmayacak. Yedi tepeli şehrin yirmi dokuz kapısından içeri girecekler.

"İşte! Bunlar gün batımının başlangıcında, ilkbahar mevsiminde, peygamberin bana ilham ettikleridir.

"Allah, bu dünyayı yönetenleri kendi lütfundan yoksun bırakmasın."

Takvim-i Vekayi'nin mesajı buydu.

Patrona Halil bu yazılanları iyice anladığına emin olana kadar tekrar tekrar okudu. Aklı sürekli okuduklarıyla meşguldü. İçinden sürekli tekrarladığı bu rahatsız edici, uğursuz kehanetler ruhunun dinlenmesine

izin vermiyordu. Keşke bu kehanetin gerçekleşmesini engellemek mümkün olabilseydi! Keşke güçlü elleriyle feleğin çemberini tutup onu başka bir yöne doğru çevirebilseydi! Belki de böylece kader kitabının birkaç sayfası silinebilir ve koruyucu melekler o sayfalara yeni şeyler yazarlardı.

Böyle yanlış düşünceler bir Müslümana göre değildi. Kaderine razı olmuş bir Müslümanın ağzından hiç böyle sözler çıkar mıydı? Gerçek bir Müslüman, alnına yazılanlara asla isyan etmez; her şeye gücü yetenin iradesine karşı çıkmazdı. Hırslı, huzur bozucu düşünceler dolaşıyordu Patrona Halil'in zihninde. Tehlikeli fikirlerdi bunlar. İnsan kendine yeni bir dünya kuruyor, yeryüzünde binalar inşa ediyordu. Sonra bir rüzgar çıkıyor, insanın tüm yarattıklarını yerle bir ediyordu. Tüm bunlardan geriye kalan ise sadece tozdu. Hal böyleyken insanın geleceği değiştirmeye çalışması nasıl da boş bir işti!

Yavaş yavaş gece oluyordu. Gün batımının kızılığı giderek kayboluyor ve adım adım karanlık bastırıyordu. Camilerin minarelerinden, müezzinlerin okuduğu ezan sesleri gelmeye başladı.

"Allah kerim! Allahu ekber! La ilahe illallah! Muhammedün resulallah! Allah yücedir. Allah güçlüdür. Sadece bir Tanrı vardır ve Muhammed onun elçisidir."

Kısa bir duraksamanın ardından ezan devam etti:

"Ey insanlar, Allah'ın huzuruna gelin. Doğruluk makamına gelin. Mutluluk makamına gelin."

Gülbeyaz uyanmıştı. Halil, ellerini ve ayaklarını yıkayıp abdest aldı. Yüzünü kibleye dönüp namaz kılmaya başladı. Kadınların ve erkeklerin birlikte namaz kılması yasak olduğu için Gülbeyaz'ı yanından uzaklaştırdı. Ellerini kaldırıp kamet getirdi. Önce rükûa, sonra

secdeye vardı. Ne var ki tüm bunları boş yere yapmıştı. Kalbinde ibadetine yoğunlaşmasını engelleyen düşünceler vardı. Kışkırtıcı ve ürkütücü düşünceler... Ya kendisine dua ettiği Tanrı artık yoksa? Ya yeryüzündeki krallığı dağılmanın eşiğine geldiği gibi gökteki krallığı da yok olmak üzereyse? Üç kez üst üste yeniden namaza durmak zorunda kalmıştı. Çünkü namaz sırasında üç kez gıcık tutmuş, ibadetini tamamlayamamıştı. Namaz bir kez yarıda kesildiğinde devam etmek doğru değildi. En doğrusu ibadete baştan başlamakti. Bir kez daha karanlık şehre doğru baktı. Hiçbir yerde hilali göremiyor oluşu Halil'i rahatsız etti. Sonra içeri gidip Gülbeyaz'a, Talik kitabından okuduğunu söylediği o güzel hikâyelerden birini daha anlattı.

Ertesi gün Halil gizli odasında, güvendiği kişileri bir araya topladı. Bunların arasında Kırım Hanı'nın akrabası olan Kaplan Giray, Musli, Yaşlı Vuodi, Derviş Muhammed ve Sülali bulunuyordu.

Sülali, Halil'in sözlerini kâğıda dökmeye başladı:

"Müslümanlar! Dün namazdan önce *Takvim-i Vekayi* isimli kitabı okuyordum."

Kederli bir tonda, hep bir ağızdan "Maşallah!" diye bağıldılar.

"Bu kitapta Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü haber veriliyor. Anlatılanlara göre dünya üzerinde Allah'ın adının bir daha anılmayacağı zamanlar çok yakın. Mermer çeşmelerin kalıntılarında koyunlar otlayacak. Cami minarelerinden ezan yerine çan sesleri gelecek. O günler geldiğinde gâvurlar Müslümanların kelleleri ile oyun oynayacaklar. Müslümanların mezarlıklarının üzerinde büyük konaklar inşa edecekler."

"Allah'ın dediği olur," dedi Derviş Muhammed titreyen bir sesle. "Biz o zaman yedi kat göğün üzerin-

deki cennette olacağız. Oradaki toprak, saf nişasta, amber, misk ve safrandan oluşur. Oradaki tüm taşlar, lal ve incidir. Tuba ağacının dalları Müslümanlara gölge olur. Bu ağacın altında dinlenenler bir yandan da onun altın çiçeklerini, gümüş yapraklarını seyrederler. Görkemli gövdesinden gürül gürül akan süt, şarap ve balla tazelik bulurlar. Cennette Muhammed peygamberin ve önceki peygamberlerin evleri vardır. Her biri tarif edilemeyecek kadar güzeldir. Müminlerinin çatılarının üzerinden kutsal ağacın dalları uzanır. Bu ağacın meyveleri asla düşmez. Çürümez, bozulmaz. İşte biz her gerçek müminin kendine ait bir saraya sahip olacağı bu cennette, hep beraber olacağız. Her bir sarayda seksen iki huri efendilerine gülümseyecek. Hiç bozulmayan bir güzelliğe sahip tazecik bakireler... Yüzleri asla kırışmayacak. Dünyadaki kadınlardan yüz kat daha şefkatli ve sevecen olacaklar.”

Halil, Vuodi cennetin güzellikleri ile ilgili bu nutku tamamlamayana kadar büyük bir ciddiyetle bekledi. Ve ardından söze girdi:

“Bu anlattıklarının çok güzel ve doğru olduğuna dair en ufak bir şüphe yok. Fakat biraz da peygamberimizin kimlerin cennete kimlerin cehenneme gideceği ile ilgili söylediklerini düşünelim. Azrail gelip ruhumuzu bedenimizden ayırdığında, bizi başımızda bir mezar taşıyla toprağa gömerler. Taşın üzerinde ‘Ruhuna el Fatiha’ yazar. Sonra iki sorgu meleş, Münker ve Nekir orada belirir. Bize peygamberimizin emirlerini yerine getirip getirmediğimizi sorarlar. Titreyen dudaklarımızla onlara ne cevap vereceğiz? Bizlere gerçek imanı, anavatanımızı inançsızlara karşı savunup savunmadığımızı sorduklarında onlara ne diyeceğiz? Ne mutlu ‘Ben bana emredilen her şeyi yerine

getirdim,’ diyebilenlere. Onların ruhları huzur içinde nihai yargılamanın yapılmasını bekleyecek; kaldıkları yer İsmail’in evi, Zemzem kuyusu olacak. Peki ya ‘Osmanlı’yı bekleyen büyük tehlikeyi gördüm. Yardım etmek için yapabileceğim bir şeyler vardı ama hiçbir şey yapmadım,’ diyenler? Melekler onları demir sopalarla dövecekler. Ruhları nihai karar verilene kadar Morhut Cehenneminde kalacak. Sonra zamanı geldiğinde İsrail sûra üfleyecek. İnsanların alınlıklarına mümin ve kâfir diye yazılacak. Deccal Osmanlıları kökünden kazımak için gelecek. Gog ve Magog’un orduları Hristiyanları yok etmek için ortaya çıkacak. Nehirler kuruyacak. Mehdi’nin gelişinden önce her şey mahvolacak. Sonra dağlar bir kenara fırlatılıp yıldızlar dökülmeye başladığında tüm ölümler birer birer ayağa kalkacaklar. Her biri kristal kadar şeffaf olacak. Böylece kalplerinden geçen her düşünce görülebilecek. Siz o gün ne cevap vereceksiniz? Siz, Muhammed’in hükümdarlığını kurtaracak güce sahip olanlar! Siz, onu korumak için eline kılıç, aklına fikir verilmiş olanlar! Bu soruyu duyduğunuz zaman ne cevap vereceksiniz, soruyorum size: ‘Yaklaşan yıkımı gördünüz, onu durdurmak için ne yaptınız?’ Yaşlı Vuodi ve diğerleri, o gün aldığınız abdestin, gusûlün, taharet temizliğinin, beş vakit kıldığınız namazın, Ramazan’da tuttuğunuz orucun, dağıttığınız zekâtın ve sadakanın, defalarca hacca gitmeniz size ne faydası olacak? Hacer-ül esved taşını defalarca öpmeniz, zemzem suyundan içmeniz, Arafat Dağı’nı yedi kez tavaf etmeniz, Cemre Vadisi’nde şeytan taşlamanızın manası ne? Eğer bu soruya yanıt veremezseniz hepsi boş. Yazıklar olsun bize, yazıklar olsun gelmekte olanı görüp işittiği halde boş hayallerle avunan herkese. Her Müslümanın

cennete giderken aşması gereken Sırat Köprüsü'nden geçerken bu günahın ağırlığı sizi cehenneme doğru çekecek. Hem de Müslümanların günahlarının bedelini ödediği cehennemin ilk katına değil. Yahudilerin ruhlarının temizlendiği Sair Cehennemine de değil. Hristiyanların helak edildiği Sekar Cehennemine ya da putperestlerin evi olan Cahim Cehennemine de gitmeyeceksiniz. Ateşperestlerin ateşe lanet ettiği Hutame Cehennemine ya da önde gelen ateşperestlerin çılgınlıklarının yankılandığı Leza Cehennemine de değil. Sizin yeriniz yedi kat aşağıdaki cehennemdir. Cehennemlerin en lanetlisi: Haviye Cehennemi. Burası Allah'a sözde bağlılık gösterip yürekten inanmayanların yeridir. Bizim gibilerin. Allah'a dua edip ona inandığını söylerken Allah'ın tapınağının lekelenmesine izin verenlerin yeridir burası."

Bu sözler hepsini yürekten etkilemişti. Her bir cümle İslam inancının temellerine dayanıyordu. Halil onların ruhlarını dini inançlarının ve politik düşüncelerinin en temel unsurlarını kullanarak kendine bağlamıştı. Ellerini kalplerinin üzerine koyup onu selamladılar.

"Sen emret. Ne yapılması gerekiyorsa yapacağız."

Halil, okuduğu kehanetten aldığı ilhamla konuşmaya devam etti:

"Eğer tehlikenin hâlâ çok uzakta olduğunu zannediyorsak vah halimize! Eğer Osmanlı İmparatorluğu'nu batıracak günahların henüz işlenmediğini sanıyorsa yazıklar olsun bize! Atalarımızın deri çadırlarda kaldığı devirlerde, dünyanın yarısı bizden korkardı. Ama Osmanlı lüks ve debdebeye boğulduğundan beri düşmanlarımızın maskarası olduk. Önde gelen devlet adamlarımız saray bahçelerinde büyüyorlar. Zamanlarını kadınların kucağında harcıyor, şarap içip müzik

dinliyorlar. Savaş meydanlarından tiksindir olmuşlar. Allah'ın adına saygısızlık yapıyorlar. Bunu yapanlar gâvurların arasından çıksa şaşımam. Ne de olsa onların kafalarına ilahi olmayan düşünceler girmiş. Fakat bir Müslüman nasıl olur da Allah'a karşı çıkabilir? Peygamber ailesinden gelen bir şeyhin Halvet Merasimi'nin arifesinde söylediği sözlere ne demeli peki? Bir zamanlar halk ona sokaklarda rastladığı zaman, önünde saygıyla eğilirdi. Bu şeyh, zil zurna sarhoş bir halde sarayın önde gelen kişilerine aynen şöyle demiş: 'Allah yok. Varsa bile her şeye gücü yetmiyor. Eğer her şeye gücü yetseydi benim 'Allah yok' dememi engellerdi.'

Odadaki Müslümanlardan önce korku dolu bir çıkışlık yükseldi. Kısa bir süre içerisinde ise yerini, ani bir rüzgarı andıran homurdanmalara bıraktı.

"Kimdir bu lanetli adam?" diye bağırdı Derviş Muhammed, yumruğunu tehditkâr bir biçimde sallayarak.

"Uzun Abdi, yeniçeri ağası." diye yanıtladı Halil. "O söyledi bunları. Diğerleri de bu sözlere gülümsemekle yetindiler."

"Allah hepsinin belasını versin."

"Zenginlik Osmanlı'yı mahvediyor," diye devam etti Halil. "İmparatorluğun kaderini ellerinde tutanlar kimler? Haseki Sultan'ın yaratıkları, Kızlar Ağası'nın köleleri, ahlaksızlıkları İstanbul'un Sodom ve Gomore ile aynı felakete uğramasına neden olacak olan iç oğlanları. Bu durumda kendi hakimlerimizi ve hazine-darlarımızı bulmamız gerekiyor. Zaman zaman bunların aralarından kahramanlar çıksa da kısa zamanda diğerlerinden etkilenip bozuluyorlar. Düşen devlet görevlilerinin hazineleri, sarayları ve odalıkları onun yerine gelenlere veriliyor. Ve bu zenginlikler öncekileri

olduğu gibi yeni gelenleri de kısa sürede yoldan çıkarıyor. Bu köşkler su kenarlarını işgal etmeye devam ettiği müddetçe, İstanbul'da duadan çok ah işitilecektir. Eğer İstanbul'u kurtarmak istiyorsak bu köşkleri yıkmalıyız. Allah'ın varlığından nasıl şüphem yoksa bu köşkların İstanbul'u tüketeyeğinden de şüphem yok."

"Bu konuda Sultan'la konuşmamız lazım," dedi Derviş Muhammed.

"Yıkılmaları şart. Hiçbir zengin bu köşklerde kalmamalı. Bu taşlar imparatorluğu, yerle bir edilmeli. Komşusu açken tok uyuyan kişi bir günahkârdır. En alttakileri ayağa kaldırmalıyız. Rüşvetçi voyvodalar, paşalar, hanlar, imparatorluğu parayla alıp para için feda edebilecek olanlar; bırakın artık o makamları. Gerçek savaşıllara, henüz namı duyulmamış gerçek erkeklere yer açın. Sizin yaşam biçiminiz bulaşıcı bir hastalık gibi yayılıyor. Bir süreden beri üzerlerine hayvan ve insan başları işlenmiş altın ve gümüş parçaları elden ele dolaşıyor. Hâlbuki hepimiz biliyoruz ki Müslüman paralarının üzerlerine, yaşayan varlıkların şekillerinin çizilmesi doğru değildir. Bize ne Rusya ne İsviçre ne de Polonya saygı gösterir. Söylediğim gibi bu resimli paralar elden ele dolaşıyor. Baltacı, Kuzey İmparatoru Büyük Peter'e yenildiğinden beri insanlar kurtuluşu savaşıllık ve liderlikte değil altın ve gümüşte görüyorlar. Yeni bir dünya yaratmalıyız. Eski düzene ait hiçbir şeyin devamına izin vermemeliyiz. Uzunca bir liste hazırlayıp bunu Sadrazam'a götürmeliyiz. Eğer kabul etmezse listede onun yerine de bir başka isim yazıp Sultan'a gideriz. Bu saatten sonra ihtiyaç duyduğu insanları içinden çıkartamazsa işte o zaman bu Osmanlı için felaket olur."

Böylece aceleyle bir liste hazırladılar. Listede, imparatorluğun en üst makamları için önerdikleri yeni

isimler yer alıyordu. Hoca Dzhanum yeni Kaptan-ı Derya, Mustafa Bey yeni Dâhiliye Nazırı, Musli yeni Yeniçeri Ağası olarak listeye yazılmıştı. Ayrıca mevcut kadı ve hazinedarlar da görevden alınacaktı. Bunların yerine yenilerinin atanması gerekiyordu. Yurt dışında eğitim gören Maurocordato yerine onun düşmanı, “Cihan” lakaplı Richard Rakovitsa geçecekti. Bu adam aynı zamanda Eflak voyvodasıydı. Ghyka’nın yerine Pera kasabı Janaki’yi Moldovya tahtına oturtacaklardı. Kırım Hanı Mengli Giray’ın yerine o sırada aralarında bulunan Kaplan Giray geçecek ve atalarının tahtına oturacaktı.

Kaplan Giray, kendisine olan güveninden duyduğu memnuniyeti belirtmek için Halil’in elini sıktı. Garip bir şekilde Halil, eli Han’ın eline değdiğinde, küçük bir elektrik akımı hissetmişti. Bunun anlamı ne olabilirdi acaba?

Musli ayağa kalktı:

“Bana müsaade edin, bu yazıyı Sadrazam’a ben götürüyüm. Sen daha önce saraya gittin. Biraz da biz kahramanlık yapalım bakalım. Şu işin şanından bırak biraz da biz nasiplenelim değil mi? Ayrıca mesajlarını saraya kendin götürmemelisin. Gâvur prensleri bile oraya kendileri gitmez, elçilerini gönderirler.”

Patrona Halil, yeniçerinin elini minnetle sıktı. Onun bu sözleri söylerken gerçekten de nam salmak gibi bir derdinin olmadığını çok iyi biliyordu. Musli onun yerine saray gitmek istemişti, zira bu mesajları taşıyan kişi canından olabilirdi.

Musli bir kez daha mesajların teslimi görevinin kendisine verilmesi için Halil’den müsaade istedi. Halil’in kendisini kıramayacağını biliyordu. Halil sonunda listeyi iletmesi için Musti’ye izin verdi.

Musli kurnaz bir adamdı. Bir seferde bu kadar fazla taleple Sadrazam'ın karşısına çıkmanın çok riskli bir iş olduğunu gayet iyi biliyordu. Bu yüzden Sadrazam'ı şaşırtacak bir plan yapmıştı. Sadrazam taleplerini reddedemeyecekti. Eğer onu listenin en başında yer alan talebi kabul etmek için ikna edebilirse diğerlerini de kabul ettirebileceğine inanıyordu.

Yeni Sadrazam, işitme sorunu olduğundan "Kabakulak" namıyla anılıyordu. Bu durum, bağırarak konuşma alışkanlığı olan Musli'nin çok işine gelmişti.

Başlangıçta Kabakulak, Musli'yi doğru düzgün dinlemedi. Sanki tamamen sağır olmuştu. Musli'nin her kelimeyi iki üç kez tekrar etmesi gerekiyordu. Fakat Musli eğer kendisini dinlemezse Sultan'a gidip onunla konuşacağını söyleyince birdenbire dikkat kesildi. Sadrazam, bu tehdit üzerine dostane bir havaya bürünüp Musli'ye onun için ne yapabileceğini sordu.

Musli, Sadrazam'la bağırarak konuşurken cesaretinin giderek arttığını hissediyordu.

"Patrona Halil'in bazı talepleri var" Kabakulağın kulağına doğru bağırdı.

Sadrazam kafasını geri çekti:

"Gel evladım gel," dedi. "Sanki sağırmışım gibi kulağımın dibinde bağırma. Patrona Halil benden ne istiyor, söyle bakalım?"

"Her lafımı ikiletiyor illa ki," diye fısıldadı Musli. Sesini yükselterek devam etti. "Patrona Halil Dzhanum Hoca'nın Kaptan-ı Derya olarak atanmasını istiyor.

"Peki evladım, zaten benim de gönlümden öylesi geçiyordu. Zaten daha önceden kararlaştırılmıştı bu. Sen evine dönebilirsin."

"Daha değil. Başka istekler de var. Eflak'a da yeni bir Voyvoda gerekiyor."

“Orada zaten bir Voyvoda var evladım. İsmi Mau-ro-cordato. Bak aklında tut Mau-ro-cor-da-to.”

“Benim dilim buna dönmez. Ben ona Cihan diyorum.”

“Cihan? Cihan da kim?”

“Cihan, Eflak Voyvodası.”

“Peki. Nasıl istiyorsan öyle olsun. Kendin için herhangi bir isteğin var mı evladım?”

Aslında Musli, listeye Yeniçeri Ağası olarak yazılmıştı. Ama çok mütevazı olduğundan, kendisiyle ilgili konuşmakta zorlanıyordu.

“Sen beni düşünme Kabakulak. Daha konuşmamız gereken pek çok değerli insan var. Biz Kırım Hanı’nın görevden alınarak yerine Kaplan Giray’ın tahta geçirilmesini istiyoruz.”

“Âlâ. En kısa zamanda Kaplan Giray’ı, terfisi hakkında bilgilendiririz.”

“En kısa zamanda değil. Derhal. Hiçbir gecikme olmamasını istiyoruz.”

Musli, konuşmasını sık sık böylesine kararlılık ifade eden jestlerle süslüyordu. Sadrazam, muhatabının talepleri konusunda ısrarcı olduğunu düşündü.

Musli aniden sustu. “Ne oldu? Kendini iyi hissetmiyor musun?” diye sordu Sadrazam. Musli heyecanla diğer talepleri unutup vermişti.

“Hah neyse ki!” dedi. Rahatça yere oturdu. Göğsünden listeyi çıkartıp yere serdi. Sırasıyla Patrona Halil’in taleplerini aktarmaya başladı.

Sadrazam her şeyi kabul etti. Hiçbir itirazda bulunmadı.

Musli, Janaki’nin terfini en sona bırakmıştı. “Onu da Moldovya Voyvodası yapmalısınız.” dedi.

Kabakulak birdenbire tamamen sağır olmuştu.

Musli'nin okuduğu son talebi duyamadığını iddia ediyordu.

Musli yanına yaklaştı. Yüksek sesle kulağına bağırdı:

"Janaki'den bahsediyorum."

"Duydum duydum. Sultan'a koyun ve sığır etinden yemek hazırlamasını istiyorsun. Öyle olsun. İzin verilmiştir."

"Herhalde İsrafil'in suru senin kulağına üflemesi gerekecek," diye fısıldadı Musli. "Janaki'nin kasaplığından bahsetmiyorum. Biz onun Moldovya prensi olmasını istiyoruz."

Kabakulak sonunda kendisinden ne istendiğini anlamıştı. Cesaretle yanıtladı:

"Sen ne istediğinin farkında mısın? Padişah sadece dört gün önce bu görevi Prens Ghyka'ya verdi. Kendisi son derece bilge ve seçkin bir kişidir. Sultan verdiği sözden geri dönemez."

"Bilge ve seçkin bir adam ha?" diye bağırdı Musli heyecanla. "Nereden belli? Gâvurların hepsi aynı değil mi, al birini vur ötekine."

"Bu Sultan'ın emri! Onun bilgisi haricinde böyle bir talebi kabul edemem."

"Peki öyleyse. Sultan'a git ve yaptığı işi düzeltmesini söyle. Ayrıca bu talepleri yerine getirip getirmek sana kalmış. Ama şunu da bil ki eğer aksi yönde hareket edersen Patrona Halil'in dostluğunu kaybedeceksin."

Kabakulak, Musli'den sıkılmaya başlamıştı. Musli ise kararlı ve dikkatli bir şekilde listesini incelemeye devam ediyordu. Halil'in aktarmasını istediği bir talebi daha vardı. Bir türlü ne olduğunu hatırlamıyordu.

"Hah, evet. Şimdi hatırladım!" diye bağırdı sonun-

da. “Halil, su kenarlarına kurulan şu çirkin köşklerin yakılmalarını emrediyor.”

“Korkarım ki bir sonraki talebiniz İstanbul’un toptan havaya uçurulması olacak.”

“Bu şekilde konuşman senin için hiç iyi değil Kabakulak! Halil’in köşklerin yakılmasını istemesinin bir nedeni var. Komutanların ordu kampına gitmeleri gerekirken bu sığınaklara saklanmalarını kabullenemiyor. Onların işi çiçek yetiştirip adi zevklerle oyalanmak mıdır? Paşaların bu dünyada kendilerine ait cennetleri olmazsa o zaman gökteki cennete gidebilmek için daha çok gayret göstereceklerdir. Patrona Halil, tüm bu şeytani debdebenin yıkılmasını bu yüzden istiyor.”

“Patrona Halil’in bunu gerçekleştirdiğini görmek için epey beklemesi gerekecek. Ben bu talebi de Sultan’a ileticeğim.”

“Acele et öyleyse. Burada bekliyorum seni. Bir an evvel git gel.”

“Burada mı bekleyeceksin?”

“Evet, sen beni dert etme. Akşam yemeğimin buraya getirilmesini emretmişim. Kahve ve tütün içerek sen gelene kadar oyalanırım. Eğer çok gecikersen burada, halının üzerinde uyurum. Her halükarda, geldiğinde beni burada hazır bulacaksın.”

Kabakulak, istekleri yerine getirilene kadar geri adım atmayacak bir karakterle karşı karşıya olduğunu fark etmişti. Şüphesiz ki bu durumu sona erdirmenin en hızlı yolu iki çavuş çağırıp bu serserinin kellesini almak olacaktı. Ne var ki politik durum, böyle cüretkâr bir hareket için yeterince uygun değildi. İsyancı birliklerin kampları, halen şehir meydanında bulunuyordu. Her şeyden önce yapılması gerekenin, bu birliklerin aldatılarak etkisiz hale getirilmesi olduğunu düşünüy-

yordu. Onlara karşı kesin bir sonuca varmak ancak bu şekilde mümkün olabilirdi.

Sadrazam'ın yapabileceği tek şey, Patrona Halil'in taleplerini açıkça Sultan'a aktarmaktı.

Mahmut tüm talepleri derhal kabul etti.

Bir saat içerisinde, çeşitli makamlara ilişkin azletme ve yükseltme emirlerinin yazılı olduğu ferman ve hattı şerifler Musli'nin eline geçti.

Sultan, sadece köşklerin yıkımı konusunda bir farklı yöntem önerisi yapmaya cesaret edebildi. Köşkler yakılmasa daha iyi olacaktı. Aksi halde Müslümanlar, Hristiyan dünyası için bir alay konusu haline gelebilirlerdi. Bunun yerine, köşk duvarları bakımsız bir halde bırakılacak ve bahçeler tahrip edilecekti.

Üç gün içerisinde, su kenarlarına kurulu tam yüz yirmi köşk çöp yığını haline geldi. Güzel bahçelerin az bulunan pahalı çiçekleri suya atıldı. Şehvet ağaçları kökünden koparılıp çıkarıldı. O zamana kadar her türden dünyevi zevkin yuvası olan güzel köşkler, şimdi harabe haline gelmişti. Tüm bu yıkım Patrona Halil'in iradesiyle ve sadece üç gün içerisinde yapılmıştı. Ona göre sadece bir tek Tanrı ve bir tek cennet vardı. Bu cennet ise yeryüzünde değil göklerde kuruluydu. Ona ulaşmak isteyenlerin ise bu dünyada kahramanca savaşmaları, çalışıp çabalamaları gerekiyordu.

12. Bölüm

İnsanların Umutları

Her yükselişin bir sonu vardır. Her yükselişin ardından, çok geçmeden bir düşüş başlar.

Patrona Halil'in en çılgın hayalleri bile gerçekleşmişti. İktidarının en üst noktasında bulunuyordu. Bu güç imparatorlukların rotasını çizebilir; dünyanın kaderini değiştirebilirdi. Onun buyruklarına göre bakanlar görevden alınabiliyor ya da yeni görevlere atanabiliyorlardı. Ordular onun emrettiği şekilde yabancı güçlerin üzerine gidiyorlar, prensler Patrona Halil istediği için tahtlarından indirilebiliyorlardı. İmparatorluğun en büyük adamları, Halil'in karşısında el pençe divan durmaktaydılar.

Bir ara Osmanlı tarihçilerinin kitaplarını okumaya merak sardı. Günler boyu Ünlü Raşit ve Bilge

Çelebizade'nin kitaplarını okudu. Daha sonra harita ve planları incelemeye başladı. Bunların üzerine farklı renklerde çizgiler çiziyor ve anlamını sadece kendisinin bildiği işaretler koyuyordu. Bu çizgi ve işaretler Osmanlı sınırlarının çok ötesine uzanıyordu. Ta Podolya ve Ukrayna'ya kadar... Tüm bunların anlamını ise ondan başka bilen kimse yoktu.

Kafasındaki planların hayata geçirilmesi bırakın bir insan ömrü içerisinde mümkün olmayı; yüzyıllar gerektirmekteydi.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilenmesi için muazzam bir çaba harcıyordu. Kılıcıyla yeni zaferler kazanabileceğine inanıyordu. İmparatorluğun sınırlarını doğuya ve güneye doğru genişletecekti. Ama asıl gönlünde yatan aslan, kuzeye ilerlemekti. En güçlü ulusların kendilerine itaat ettiklerini, Osmanogulları'nın muzaffer kılıçlarındaki pırıltının İslam'ın koruyucu meleklerinin gözlerini nasıl da kamaştırdığını görmüştü. Tüm bunlardan daha farklı olaylarla tarihe geçmek için sabırsızlanıyordu.

Ah, insanların hayalleri! İnsanlar kendilerini aşan hayaller kurar ve onlardan asla vazgeçmezler.

Dünyanın altını üstüne getiren o büyük isyandan sonra bile Halil'in hayalleri tükenmemişti. Halil tüm bu düşüncelerle özel odasının kapısını açıp içeri girdi.

O anda bazı sesler duydu? Ruhuna huzur veren bu sesler de neyin nesiydi. Halil neden perdenin önünde durdu, neyi dinliyordu?

Bu bir çocuk ağlamasıydı. Mini minnacık bir bebek. Birkaç gün önce Gülbeyaz ona bir oğul vermişti. Doğum tam da evlilik yıldönümlerine denk gelmişti. Bu çocuk, Halil'in sahip olabileceği en saf mutluluktu. Umutlarının en yüksek yıldızıydı. "Ben hangi nokta-

ya yükselirsem yükseleyim,” diye düşünüyordu; “Bu çocuk da benimle birlikte yükselecek. Benim yarım bıraktığım işleri de o tamamlayacak. Benim asla göremeyeceğim daha mutlu, daha görkemli zamanların tadını çıkaracak. Onunla birlikte benden geriye ölümsüz bir isim kalacak. Bir asır boyunca imparatorluğa evliyalar, kahramanlar ve bilgiler yetiştiren Köprülü ailesinin sahip olduğu gibi büyük bir şanla Osmanlı tarihinde yerimizi alacağız.”

Gülbeyaz, oğluna Ferhat ya da Sender adını vermek istemişti. Yoksul ailelerin çocukları arasında bu isimler çok yaygındı. Fakat Halil ona Behram adını koydu. “O bir erkek çocuğu,” demişti Halil. “Bir gün yaptığı büyük işlerle anılacak.”

İnsanların hesapları, insanların hayalleri... Bir bakarsın bugün çiçek açmış, yarın kuruyup gitmiş, bir hiç olmuş. Ağacı kökünden söküvermişler!

Kimin gücü kaderi yenmeye yeter? Hangi insan Tanrı’ya akıl verebilir ki?

Halil sessizce yatağa çıktı. Bebekle oynayan karısının yanına geldi. Halil iyice yaklaşıp kadar Gülbeyaz, kocasının geldiğini fark etmemişti. Birlikte nasıl da mutluydular. Bebek elden ele geziyordu. Nasıl da candan kucaklayıp öpüyorlardı yavrularını. Her ikisi de bu çocuk sayesinde yeniden dünyaya gelmiş gibiydi.

Yaşlı Janaki de yakınlardaydı. Yüzü her zaman gülüyordu. Ne var ki ne zaman ağzını açsa kasvetli ve kötümser konuşmalar yapıyordu. Voyvoda olduğundan beri tadı tuzu kalmamıştı. Ölsem de kurtulsam bu işten diye düşünür olmuştu. Sürekli geleceğe ilişkin karamsar tablolar çiziyor, garip bir şekilde felaket tellallığı yapmaktan mutlu oluyordu.

“Keşke bu çocuğun büyüdüğünü görebilseniz” diye bağırdı. “Ama buna ömrünüz yetmeyecek. Senin

gibi adamlar çok yaşamaz Halil. Açıkçası ben de seni kurtarmak istemiyorum. Eğer ben senden önce ölürsem çocuğun hepten öksüz kalacak.”

Böyle sözlerle onları korkutuyordu. Halil ve Gülbeyaz, ancak Janaki bir köşeye çekilip uykuya daldığında rahat edebiliyorlardı. Huzursuzluğu, yaşlandıkça daha uykucu olmasına sebep olmuştu.

Kapı açıldı ve saray kadınlarının bekçisi olan Hatun Kethüda içeri girdi. İhtişamlı bir porselen testi taşıyan iki cariyeye ile birlikte gelmişti. Testiyi saygılı bir şekilde, lohusa kadının yatağının yanına koydular.

“Valide Sultan size selamlarını ilettiler. Bu şerbeti de sizin için yolladı.” Valide Sultan, lohusalık dönemlerinde sadece Sultan’ın gözde eşlerine özel mesajlar gönderirdi. Patrona Halil’in eşine de bu şekilde davranıyor oluşu büyük bir ayrıcalıktı. Aynı zamanda Haseki Sultan için de büyük bir aşağılama. Üstelik Valide Sultan, lohusa şerbetini Sultan Mahmut’un talimatıyla göndermişti.

“Görüyorsun işte,” dedi Halil. “Büyük insanlar sana olan saygılarını gösteriyorlar. Nereden nereye? İşte bir düşün. Yaşadığın anın tadını çıkar prensesim. Başına nasıl da talih kuşu kondu.”

“Talih,” dedi karısı acıklı bir gülümsemeyle. “Boğazdaki yılan balıkları gibidir. Sen onu yakaladığını sandığın anda avuçlarının arasından kayıverir.”

Halil böyle düşünmüyordu. Talihine olan inancı tamdı.

İmparatorluğun en üst düzey devlet görevlileri arkadaşlarıydı. Sultan bile onun talimatlarını dinliyordu. Gerçekten de onu Yedikule Zindanları’ndan çıkarıp tahta çıkaran Halil’den başkası değildi.

Ne gariptir ki tüm bu insanlar Halil’in arkasından kuyu kazmakla meşguldüler. Sultan basit bir işportacı-

ya minnet borçlu olarak yaşama düşüncesine katlanamıyordu. Haseki Sultan, Gülbeyaz yüzünden yaşadığı büyük aşağılamayı bir türlü aklından çıkaramıyordu. Halil'in etkisinden korkan Kızlar Ağası ve tükürdüğü nü yalamak zorunda kalan Sadrazam da Halil'e zarar verebilmek için fırsat kollamaktaydılar.

* * *

Sultan otuz araba dolusu parayı, dört bin yeniçeri ve on altı bin topçu arasında paylaştırdı. Bunların sarayla aralarını düzeltmeye ve yeniden peygamberin sancağının altında toplamaya çalışıyordu. Asi ordunun üyeleri, iki şartın gerçekleşmesi halinde dağılacaklarına dair söz vermişlerdi. Şartlardan biri, geçmişte işlenmiş suçları kapsayan genel bir aftı. Ayrıca kendilerine karşı bir harekete girildiğinde yeniden etrafında toplanmak üzere iki sancağı muhafaza etmek istemişlerdi. Bu istekleri olduğu gibi kabul edildi.

İsyanın yirmi yedi önde gelen lideri, görüşlerine başvurulmak üzere Divan'a davet edildi. Hepsinin Patrona Halil'e büyük bir saygısı ve bağlılığı vardı. Halil bilgeliği, açık fikirliliği ve cesareti ile hepsine ilham kaynağı olmuştu. Coşkulu üslubu ile onlara her selendiğinde, sıradan işportacılar kahramanlara dönüşüyorlardı. Milletin gerçek liderleri haline gelmişlerdi. Beyler ile paşalar artık balıkçı ve kunduracılar ile yan yana oturuyorlardı.

Eski ve yeni arkadaşlarının hepsi, ona büyük bir saygı ve hayranlık besliyordu. İçlerinden sadece biri, gücünün çekirdekten yetişme bir işportacıya bağlı olması fikrinden hoşnut değildi: Kaplan Giray, Kırım Hanı. Nitekim kısa bir süre sonra Halil'e ihanet edecekti.

El altından, Sadrazam'a Halil'in planları hakkında bilgi veriyordu. Halil, Sultan'ı Rusya'ya karşı savaş ilanına ikna etmeye uğraşıyordu. Zira Rusya aktif bir biçimde İran'a destek veriyordu. Kırım ve Moldovya, tehditkâr kuzeyli hasmı yenilgiye uğratacak orduların çıkış noktası olabilirdi. Bu şekilde *Takvim-i Vekayi*'deki kehanet de boşa çıkarılmış olacaktı.

Kaplan Giray, bu tasarılardan Kabakulak'ı haberdar etti. Her ikisi de kafasında böyle delice düşünceler taşıyan bir adamın daha fazla yaşamaması gerektiği noktasında hemfikirdi. Halil artık fazla tehlikeliydi.

Sadrazam'ın evinde yapılan toplantı sırasında onu öldürmeyi kararlaştırdılar. Bunun için kendilerini baskı altına aldığından dolayı ona kin duyan ve gücünü kıskanan yeniçerilerin arasından, en cüretkâr olanlarını seçtiler. Bu adamları divan üyeleri olarak toplantıya getirdiler.

Plan şöyleydi. Halil, Rusya'ya karşı savaş ilanı fikrini ortaya atıp savunmaya çalışacaktı. Buna karşılık Kaplan Giray bu fikre karşı çıkacak ve şüphesiz ki Halil kendini kaybedecekti. Bunun üzerine Kaplan Giray kılıcını çekerek Halil'in üzerine yürüyecek ve bu işareti alan yeniçeriler, Halil'i ve yakın çevresindekileri öldüreceklerdi.

Halil'e ve dostlarına, iyi planlanmış bir tuzak kurulmuştu. Üstelik asi liderler, kendilerini bekleyen tehlikeye ilişkin en ufak bir fikre bile sahip değildiler.

* * *

Sadrazam, konseyin tam ortasında oturuyordu. Hemen sağ yanında Kaplan Giray vardı. Sol yanında oturma onuru ise Patrona Halil'e bahşedilmişti. Etrafta eli silahlı yeniçeri ve sipahiler dolaşıyordu.

Komplo çok iyi planlamıştı. Her şey birkaç dakika içinde olup bitecekti.

Önde gelen üyeler gelmişlerdi. Halil dışında yirmi yedi kişi vardı. Ayrıca içeride altmış yeniçeri subayı bulunuyordu.

Kabakulak, Halil'den sol yanına oturmasını rica etti. Oturma düzeni, Halil'in arkadaşlarının her biri iki yeniçeri subayının arasında kalacak şekilde ayarlanmıştı. Kaplan Giray Halil'e kılıç çekerek işaret verdiği anda, yeniçeriler kurbanlarının üzerlerine atılıp oracıkta canlarını alacaklardı.

Herkes yerini aldığı anda "Sevgili evladım," dedi Sadrazam, Halil'e. "Senin arzun üzerine ordu komutanlarını ve üst düzey devlet memurlarını bir araya topladık. Haydi, şimdi isteğinin ne olduğunu; neden onları bir araya getirdiğini açıkla."

Halil ayağa kalktı ve topluluğa dönerek konuşmaya başladı:

"Müslümanlar! Peygamberimizin sadık takipçileri. Eğer içinizden herhangi biri bu evin yandığını duysa onu söndürmeye gitmek için ayrıntılı açıklamalara ihtiyaç duyar mıydı? Hırsızların evinize girdiğini ve eşyalarınızı çalmak üzere olduklarını duysanız, zorbaların çocuklarınızı ya da yaşlı akrabalarınızı boğazladığı söylense size, kadınlarınızın boğazına bıçak dayanmış olsa, oturup size ayrıntılı bir açıklamanın yapılmasını bekler misiniz? Yoksa gidip bu hırsızların ve katillerin hakkından mı gelirsiniz? Bakın. Sadece evlerimiz, mallarımız, çocuklarımız, annelerimiz, babalarımız ve eşlerimiz tehdit altında değil. Düşman anavatanımızı ve dinimizi de yok etmek için harekete geçmiş. Bu amaca büyük bir kararlılıkla bağlılar. Neyse ki henüz emellerine ulaşabilecek kadar güçlü değiller. Ama

amaçlarından asla vazgeçmeyecekler. Bize olan düşmanlıklarını babadan oğula aktaracak ve biz onların hakkından gelene dek asla kan dökmeyi bırakmayacaklar, barışa yanaşmayacaklar. Bu korkunç düşman Moskof'tan başkası değil. Babalarımız onlar hakkında pek az şey duymuşlardı. Çocuklarımız onları çok daha yakından tanıyacaklar. Torunlarımız ise onların elinden büyük acılar çekecekler. Bizim dinimiz kadere boyun eğmeyi öğütler. Ne var ki sadece korkaklar Osmanlı İmparatorluğu'nu bekleyen bu kaderin karşısında hiçbir şey yapmadan beklemeyi kabullenebilirler. Kehanette, Osmanlı'nın bir gün korkaklık yüzünden çökeceği söyleniyor. Öyleyse kehanetin gerçekleşip gerçekleşmemesi bize ve çocuklarımıza bağlı. Aslında kehanet bize bir mesaj vermeye çalışıyor. Korkakça davranırsak helak olacağız. Öyleyse cesur olalım ve asla helak olmayalım. Ve eğer bir gün düşman kılıcının ümmet-i Muhammed'i tehdit edeceği ve düşmanın Osmanlı toprağı üzerinde kan dökceğı bize bildirilmişse neden oturup onun bize saldırmasını bekleyelim? Neden onun bize saldıracak kadar güçlenmesine fırsat verelim? Biz hâlâ onu yok edebilecek kadar güçlüyüz. Şu anda şartlar bizim lehimize. Kazaklar, Moskova Hanedanı'na karşı bizden yardım talep ediyorlar. Eğer onlara yardım edersek bizim müttefikimiz olacaklar. Aksi halde bize düşmanlık ederler. Tatarlar, Çerkezler ve Moldovyalılar imparatorluğumuzun ileri karakolları durumundadır. Kazakları da onlara dahil edebiliriz. Kuzeydeki düşmanın tüm bu toplumları kendi müttefiki yapıp onlarla birlikte üzerimize gelmesini beklememeliyiz. Azov kalesini inşa ederek gerçek amaçlarının ne olduğunu ortaya koydular. Biz de kalelerini yerle bir ederek onlara, ne yapmak istediklerini anladığımızı gösterelim!"

Halil, sözlerini tamamladıktan sonra yerine oturdu.

Plana uygun olarak Kaplan Giray, Halil'e yanıt vermek için ayağa kalktı.

Halil, Kaplan Giray'ın kendi planları içerisinde çok önemli bir rol oynayacağına inanıyordu. Ne de olsa hanlığı doğrudan doğruya düşmanın geçiş güzergâhı üzerinde bulunuyordu. Bu yüzden ilk başta tehdit altında olacağından, Halil'in fikirlerine destek vermesi akla yatkın görünüyordu. Halil büyük bir heyecanla söyleyeceklerini beklediği sırada Kaplan Giray, küçümseyici bir gülümsemeyle ona dönüp sözlerini yanıtlamaya başladı:

"Yöneticilerinin cahil kişiler olması, bir imparatorluk için büyük bir felaket olur. Senin iyi niyetini asla sorgulamıyorum Halil. Ama bir Türk dervişinin kehanetlerine dayanarak bizden şu an barış içinde yaşadığımız bir komşumuza savaş ilan etmemizi istemen bana gülünç geliyor. Bize hiç zarar vermediler. Gizli planları olduğuna dair hiçbir işaret yok. Sanki Avrupa tamamen bizim egemenliğimizdeymiş gibi konuşuyorsun. Sanki etrafımızda başka hiçbir güçlü devlet yok. Bir savaş başlatmamız halinde, kıskanç komşularımız bizi hedef alabilirler. Aslında bütün mesele senin dünya gerçeklerini anlamamandan kaynaklanıyor Halil. Gerçi senden bunu beklemek doğru değil, basit bir işportacısın sonuçta. Bırak da imparatorluk barış içerisinde yaşasın. Okuduğun şiirlerin ve peri masalların gerçek olmadığını anlamalısın."

Halk temsilcileri Han'ın sözlerine şaşırıp kalmışlardı. Halil ise bir bakışta ihanete uğradığını anladı. Hain, bir zamanlar kahraman olduğuna inandığı bir kişiydi.

Gülümseyerek ona doğru döndü. Nasıl bir tuzağa

düşürüldüğünün farkında değildi. Sanki odada yalnız ikisi varmış gibi Han'la konuşmaya başladı:

“Kaplan Giray, benim cahilliğimden bahsederken yanlış konuşmuyorsun. Hayatım boyunca Kur'an'dan başka kitap okumadım. Kur'an'da yazılan şeyleri alay konusu yapan kitapları okuma fırsatım hiç olmadı. Benim bildiğim tek şey, peygamberimizin putperestlere savaş ilan ederken komşularının ne yapacağını sorgulamadığıdır. Olur mu olmaz mı diye hiç düşünmedi. Ama hep zafer kazandı. Ayrıca bir şey daha biliyorum. Divan, düşmanlarımızla pazarlık yapıp tartışmaya başladığından beri Osmanlı ordusu Tuna, Dinyeper ve Prut Nehirlerinin arasında sürüklenip duruyor. Her cephede kaybediyoruz. Ben cahil ve kaba bir adamım, tamam doğru. Bu yüzden belki de bilmediğim başka yollar varken imanı kılıçla savunmak istememe şaşırma. Ben de senin, bir Kırım asilzadesinin, savaştan korkmana şaşırmıyorum. Sen zaten sarayda doğmuşsun, elbet canın bizimkinden kıymetlidir. Düşmanın amaçlarını olumlu göstererek onunla savaştan kaçınmaya çalışıyorsun. Tımarlı sipahilerimizi Kirmanşah'tan çıkarana Moskof silahları olduğunu çok iyi bildiğin halde onun barışçıl, iyi bir komşu olduğunu; bize zararı dokunmadığını söylüyorsun. Unutma ki İranlılara Abdullah Paşa'yı arkadan vurabilmesi için Rus bölgesine giriş izni verdiler. Senin gözünde bunların hiçbirisi düşmanca hareketler değil. Savaş belki de Hanlığını kaybetmene neden olacak. Barış zamanında onu daha kolay muhafaza edebilirsin. Tahtını koruduğun müddetçe kime hizmet ettiğin senin için önemli değil. Zaten önce kendini düşünmeyen herkes senin için bir ahmaktan başka bir şey değildir. Evet, Kaplan Giray. Şüphesiz ki ben fani hayatımdan kolay-

ca vazgeçebildiğim için bir ahmağım. Ben ödülümü öbür tarafta almayı bekliyorum. Ben ipekler içerisinde doğmadım. Ülke sevgisini ve Allah korkusunu bilirim. Sizler gibi dünya zevklerine tamah edecek kadar bilge değilim. Arkadaşına ihanet etmen için sana verilen ödül, bir gün düşmanlarının elinde köle olmana neden olacak. O zaman sana kaplan değil sıçan diyecekler.”

Önceden hiçbir şey kararlaştırılmış olmasa bile bu aşağılayıcı sözlerden sonra, Kaplan Giray’ın kılıcını çekmesi gerekirdi. Elinde kılıcıyla öfkeli bir şekilde yerinden fırladı.

O da nesi! Şimdi şaşırma sırası Sadrazam ve diğer komploculardaydı.

Halk liderlerinin yanında oturan yeniçeriler, işarete rağmen yerlerinden kalkmamış ve silahlarını çekmemişlerdi.

Bu durgunluk, beklenmeyen bir şeydi. Kaplan Giray, Halil’in karşısında şaşkınlık içerisinde kalakalmıştı. Felç olmuş gibiydi. Halil ise kollarını birbirine bağlamış, küçümseyen bir havayla karşındakini süzüyordu. Yeniçeri subayları verilen işarete aldırmamışlardı.

“Bu mekâna olan saygımdan ötürü kendimi savunmak için dahi kılıcımı çekmeyeceğim,” dedi Halil ağırbaşlılıkla. “Ben senin gibi Avrupa adetleri bilmem. Yabancı milletlerin toplantı odalarında meseleleri kılıçla çözmek gibi usul var mıdır yok mudur hiç haberdar değilim. Fransız ya da İngiliz kabinelerinde muhaliflere üstün gelebilmek için kelle kesilir mi kesilmez mi onu da araştırmadım. Ama çok iyi bildiğim bir şey var. Osmanlı divanında meseleler kılıç çekilerek halledilmez! Şimdi toplantı bitti. Belki benimle birlikte bahçeye inmek istersin. Böylece aramızdaki meseleyi orada halledebiliriz. Dilersen ölümüne paylaşırsınız kozlarımızı!”

Halil'in soğukkanlı davranışı düşmanlarını susturmuş, hepsinin elini kolunu bağlamıştı. Sadrazam ve Han'ın gözleri yeniçeri subaylarındaydı. Halil'in sadık arkadaşları, liderlerinin etrafından toplanmaya başlamışlardı.

"Halil'e cevap vermek isteyen yok mu?" diye sordu Kabakulak tedirginlikle.

Herkes sessiz kaldı.

"Söyleyecek hiçbir sözünüz yok mu yani?"

Bunun üzerine yeniçeriler ayağa kalktılar. İçlerinden biri ileri çıkıp konuşmaya başladı:

"Halil haklıdır. Söylediği her sözün biz de arkasındayız."

Sadrazam, bir anda allak bullak olmuştu. Kaplan Giray, öfkeli bir halde kılıcını kınına geri soktu. Besselli ki bütün yeniçeri subayları Halil'in safında buluşmuşlardı.

Komplocuların karmaşık ruh hali yüzlerinden okunabiliyordu. En ince ayrıntısına kadar hesapladıkları plan fena halde çuvallamıştı.

Uzunca bir süre durduktan sonra, Kabakulak kendini toparladı. Yeni bir fırsat doğana kadar farklı bir tavır takınacaktı:

"Önemli kararlar," dedi "Sultan'ın bilgisi dışında hayata geçirilemez. Yarın sarayda toplanıp isteklerimizi Sultan'a aktaralım. Halil ve Kaplan Giray da orada olurlar, kendi görüşlerini Sultan'a aktarırlar."

"Yarına kim ölür, kim kalır belli olmaz," dedi Halil.

"Bu güzel bir konuşma değil evladım. Çok yanlış şeyler söylüyorsun. Bir Müslümanın diğerini kınaması doğru değildir. Barışın. Dostluğunuzu devam ettirebilmek için birbirinize fırsat verin. Ben kavga etmenize izin vermeyeceğim. İkiniz de iyi niyetlisiniz. Memleket

meseleleri söz konusu olduğunda kişisel husumetleri geride bırakmamak büyük bir suçtur. Birbirinizi affedip el sıkışın.”

Her iki adamın da elini tuttu. Israrlı bir şekilde, el sıkışmaya zorladı. Ne var ki birbirlerine düşmanca bakışlar atmalarını engellemek mümkün değildi. Bu bakışlardaki öfke kılıçtan çok daha keskin, çok daha ölümcüldü.

Divan dağıldıktan sonra, Halil’in düşmanları Sadrazam’ın yanında toplandılar. Kaplan Giray öfkeyle dişlerini sıkıyordu.

“Konuşmasına izin vermeyelim demedim mi sana?” diye bağırdı. “Ne zaman ağzını açsa kılıçlar bize doğru dönüyor. Konuşmalarıyla insanların kalbinden öfkeyi çekip alıveriyor.”

Bu gelişmelerden sonra yeni bir plan hazırlamaları gerekiyordu ve bu işi üç gün içerisinde halletmek zorundaydılar.

* * *

Divan’ın üç gün sonra yeniden toplanması kararlaştırılmıştı. Halil bu süreyi ömründen geriye sadece bir saati kalmış bir adam gibi geçirdi. Bir şekilde basireti bağlanmış, arkasından dönen işlerin farkına varamamıştı. Düşmanları ise hâlâ planlarını nasıl hayata geçireceklerini tartışmakla meşguldüler.

Halil, dindar bir Müslüman olarak kendini kadere teslim etmişti. Tek sıkıntısı, kendisine bir şey olursa kârısı ve çocuğunun başına nelerin geleceğiydi.

Önceki akşam, Gülbeyaz’la birlikte boğaz kıyısına inip birlikte yürüyüş yapmışlardı. Çocuk, Gülbeyaz’ın kucağındaydı.

Çocuk sahibi olduğundan beri Gülbeyaz, çok daha cesur bir mizaca sahip olmuştu. Ne de olsa en nazik canlılar bile yavruları olduğunda cüretkâr bir hale gelirlerdi. Beyaz güvercinler bile yavruları yumurtadan çıktığında vahşileşmeye başlardı.

Halil, karısını üstü örtülü bir tekneye bindirdi. Teknenin sallantısı bebeği çok keyiflendirmişti. Tekne ona kendi beşiğini hatırlatmıştı. Kadın gözlerini şimdi göğe ve denizin durgun yüzeyine dikmişti. Baktığı noktada bir yıldızın parladığını gördü. Son derece sessiz bir akşamdı.

“Seni neden buraya getirdiğimi biliyor musun Gülbeyaz?” diye sordu Halil.

“Eğer beni buradan göndermek zorundaysan etrafı ulu dağlarla çevrili uzak ve huzurlu bir vadiye gönder. Bana orada bir akarsuyun yakınında küçük bir kulübe inşa et. Küçük de bir bahçesi olsun. Sedir ağaçlarının yaprakları altında gezinip dururum. Tahtalı güvercinlerin ötüşlerinden başka bir ses duymam. Çağıldayan derelerin kenarlarında çiçek toplayım. Gizlice vahşi ge-yikleri gözlerim. Bırak orada yaşayıp orada ölebileyim. Senin kollarında huzur içerisinde yaşayıp, dere kenarlarındaki çiçeklerin arasında ölmek! Benim fikrimi soracak olursan gönlümden geçen budur!”

“Dediğin gibi olsun” diye yanıtladı Halil. Kürekleri tekneye aldı. Akşam rüzgârıyla tekne kendiliğinden ilerleyebiliyordu. Karısının yanına oturdu ve konuşmaya devam etti:

“Seni gerçekten de uzak bir vadiye gönderiyorum. Kimselerin bilmediği bir yer. Irmak kenarında küçük bir kulübe var orada. Her şey senin için hazırlandı. Çocukla birlikte kalacaksınız.”

“Ya sen?”

“Karşı kıyıya kadar sizinle birlikte geleceğim. Babanın yaşlı hizmetkârı sizi orada katırlarla birlikte bekliyor. Seni çok sever, biliyorsun. Sessiz vadiye kadar sizi götürecek ve hiçbir zaman da yalnız bırakmayacak.”

“Peki ya sen?”

“Bu küçük sandığı yanına al. İçinde babandan aldığım para duruyor. Helal paradır. O, senin ve çocuğumuzun hakkı.”

“Ya sen?” diye sordu Gülbeyaz üçüncü kez. Gözyaşlarına boğulmak üzereydi.

“Ben İstanbul’a dönmeliyim. Daha sonra yanınıza geleceğim. Belki yarın ya da yarından sonraki gün. Ya da belki daha sonra. Çok daha erken ya da çok daha geç olabilir. Ama beni bekle. Sanki her akşam gelecekmişim gibi sofraya bir tabak da benim için koy.”

Gülbeyaz’ın gözyaşları, göğsüne bastırıldığı çocuğun üzerine düşüyordu.

“Neden ağlıyorsun?” diye sordu Halil. “Aptallık etme. Ayrılık mesele değil. Ama belirsizlik zor. Senin için daha kolay olacak. Hiç değilse çocuk yanında. Benim yanımda kimse olmayacak. Yine de ben ağlamıyorum bak. Neden? Çünkü biliyorum ki eninde sonunda kavuşacağız.”

Bu sırada kıyıya varmışlardı. Yaşlı uşak, iki katırla birlikte, onların gelişini bekliyordu. Halil karısının tek neden inmesine yardımcı oldu.

Gülbeyaz başını kocasının göğsüne koydu. Şefkatle sarıldı ona.

“Gitme. Beni yalnız bırakma,” dedi. “Bizi bırakma, bizimle gel. Biz orada değilken o ıssız şehirde seni ne bekliyor? Bizimle gel, birlikte gidelim. İzimizi kaybet-tirelim. Bırak ümitsizce arasınlar, nasılsa bulamazlar bizi. Yüksek yerlerde olmak sana huzur getirmiyor Halil.”

Halil yanıt vermedi. Karısı doğru söylüyordu. Ne var ki gururu, düşmanları kendisine karşı komplolar kurarken bir korkak gibi kaçıp kurtulmasına izin vermiyordu. Kısa bir süre sonra rahatlatıcı bir tonda konuşmaya başladı:

“Benim için endişelenme. Şerbetliyim ben. Niye gülüyorsun? Hıristiyan kadınlar böyle şeylere inanmaz mı yoksa? Bütün mesele yürekte, herhalde benim kalbimin temizliğinden şüphen yoktur. Bugüne kadar hep yardımcı oldu bana.”

Halil bu sözleri söyledikten sonra, karısını ve çocuğunu öpüp tekneye geri döndü. Kıyıdan biraz uzaklaştıktan sonra kürekleri güçlü elleriyle kavradı. Gecenin kasvetine doğru kürek çekerken, geride bıraktığı karısını gördü. Hâlâ göğsüne bastırıldığı bebeğiyle birlikte kıyıda duruyordu. Yüreğine keskin bir acı saplandı Halil’in. Bir daha onlara geri dönemeyecek, çocuğunu ve karısını öpüp koklayamayacaktı.

Ertesi sabah erken saatlerde Halil Pehlivan, yirmi bostancıyla birlikte yeniçerilerin yanına gitti. Üç eşeğe yüklenmiş beş küçük sepette, toplam beş bin gümüş para getirmişti. Paraları cesur savaşçılara bölüştürerek sepetleri boşalttı.

“Bu, sizlere Sadrazam’ın hediyesidir benim muhterem silah arkadaşlarım!” diye bağırdı.

Yeniçeriler sadece bu dilden anlıyorlardı.

“Şimdi de benim sizden bir isteğim var,” dedi.

“Söyle!”

“İçinizde hiç kimseyi sevmeyen, karşılığını alması halinde babasını bile öldürebilecek kimse var mıdır? Gözünü budaktan sakınmayan, merhamet nedir bilmeyen birisini arıyorum ben. Öyle birisi ki bilgece sözlerle yumuşatılıp yolundan döndürülemez. Kararlı birisi.”

Kendi içinde bir meydan okuma taşıyan bu sözler üzerine, yüzlerce yeniçeri ileri atıldı. Hepsi, kendilerinin Pehlivan'ın isteklerini karşılayabilecekleri iddiasındaydılar. Halil Pehlivan, içlerinden en yapılı ve en gaddar otuz iki kişiyi seçti. Bunlara, kendisini saraya kadar takip etmelerini emretti.

Saraya vardıklarında Pehlivan, adamlarını Porselen Oda'ya yerleştirdi. Pahalı halıların üzerinde bağdaş kurup oturdular. Önlerine çeşit çeşit lezzetli yiyecekler geldi. Yemekler, Kıbrıs şarabı ve çoğunlukla sultanların kullanımı için hazırlanan gizemli bir içecek olan Muskoveto ateşi ile hazırlanmıştı. Bu içeceğin erkeklere cesaret ve fazladan cinsel güç verdiğine inanılıyordu. Yeme içme faslı bittikten sonra Pehlivan, yeniçerilere, isteklerine uygun olarak afyon getirdi.

Kısa süre sonra Sadrazam, Lame Paşa, Topal Osman, Rumeli Baş Kadısı Basmacızade, Kunduracının Oğlu ve Tatar Han içeri geldiler. Yeniçerilerin sırtlarını sıvazladılar. Onlarla birlikte yiyip içtiler. Ne kadar cesur, ne kadar iyi gençler olduklarını ballandıra ballandıra anlattıktan sonra, tedbirli bir biçimde geri çekildiler.

Bu sırada Aslanlı Yol'da divan toplanmıştı. Ulemalar, vezirler ve halk temsilcileri bir aradaydılar. Patrona Halil de onların arasındaydı. Kısa süre içerisinde Kabakulak, Topal Osman, Basmacızade ve Kaplan Giray da gelip yerlerini aldılar.

Sadrazam, ilk olarak Halil'e hitap etti. Hafif küçümseyici bir tonda konuşuyordu:

"Padişahımız lütuf buyurup seni Rumeli Beylerbeyliği'ne atadı."

Bu sözün üzerine, pahalı tören kaftanını taşıyan iki Dölbendar ileri çıktılar.

Halil kısa bir süre düşündü. Sultan gerçekten de Halil'e karşı hep lütufkâr davranmıştı. Onurlandırıcı bir hareketle, Halil'e bunu bir kez daha göstermek istemiş olabilirdi. Ona üst düzey bir devlet görevi öneriyordu. Bu sayede Halil hem başkentten çıkarılmış olacak hem de hırsları tatmin edilecekti. Bu Sultan gerçekten de iyi kalpli birisiydi. Adamlarının bir canı olarak görüp cezalandırmak istediği bir kişiyi ödüllendirmeye çalışıyordu.

Halil'in tereddüdü oldukça kısa sürdü. Kendini topladı ve kendisine yapılan teklife net bir şekilde yanıt verdi:

"Bu kaftanı kabul etmeyeceğim. Kendim için bir isteğim yoktur. Ben buraya makam sahibi olmaya değil, savaş ilanını kendi kulaklarımla duymaya geldim."

Sadrazam boynunu büktü:

"Karar sizindir. Padişahımız sizin ve silah arkadaşlarınızın bütün isteklerinin yerine getirilmesini emrettiler. Haşmetli Hünkârımız Porselen Oda'da sizi bizzat bekliyorlar. Savaş ilanı orada yapılacak. Ayrıca size ve arkadaşlarınıza tören kaftanları dağıtılacak."

Bu sözlerin ardından Halil'in arkadaşları ve ulemalar, Erivan Köşkü'ne doğru ilerlemeye başladılar.

"Evet, öncelik sırası en iyilerimizde," dedi Kabakulak; Halil ve Musli'ye dönerek. "Halil ve Musli. Önce siz girip Sultan'ın elini öpeceksiniz."

Halil soğuk bir gülümsemeyle Musli'nin elini sıktı. O anda bile zavallı Musli'nin, başlarına nelerin geleceğinden haberi yoktu. Ancak korumalık yapan sipahiler, Sultan'a kimsenin kılıçla yaklaşamayacağı gerekçesiyle silahlarını aldıklarında, bir şeylerin yolunda gitmediğinden şüphelenmeye başlamıştı.

Divanın toplandığı Sofa odasında küçük bir alan, altın kafesle odanın geri kalanından ayrılmıştı. Bu ka-

fesin ardında durup danışmanlarının önerilerini dinlemek Sultan'ın âdetiydi. Şimdi ise orada olan biteni izleyen bir kadın vardı. Adsalis'ti bu kadın. Gözde Sultan. Hemen arkasında ise Kızlar Ağası Elhay Beşir duruyordu. Her ikisi de oynanan oyunun farkındaydı. Gerçekten de görülmeye değer bir oyun!

Porselen Oda'nın kapılarını örten perdeler açıldı. Kısa süre içerisinde iki adam içeri girdi. Sultan'ın tahtına doğru yaklaştılar. Karşısında diz çöküp Sultan'ın eteklerini öptüler.

Mahmut tahtında oturuyordu. Kabakulak ellerini çırpı ve bağırdı:

“Kaftanlarını getirin.”

Bu sözler üzerine bitişik odada gizlenmekte olan Halil Pehlivan ile yanındaki otuz iki yeniçeri ortaya çıktı. Elllerinde kılıçları vardı.

Mahmut, olacakları görmemek için yüzünü kapatmaya çalışıyordu.

“Halil! İhanete uğradık!” diye bağırdı Musli. Halil'in önüne geçerek Halil Pehlivan'ın, arkadaşına yönelen ilk darbesini kendi üzerine aldı.

“Kendi adını benimkinin üzerine yazman bir işe yaramadı Patrona!” diye gürledi dev Pehlivan. Bir yandan da büyük palasını başının üzerinde savuruyordu.

Halil, kuşağında gizlediği hançerini çıkardı. Pehlivan'a doğru savurdu ve onu sol omzundan yaraladı.

Bir süre sonra ise aldığı ölümcül bir darbeye kendini yerde buldu.

Hâlâ dizlerinin üzerinde durmaya çalışırken gözlerini gökyüzüne dikerek: “Allah'ın dediği olur,” diye sayıkladı. Bir darbe daha aldıktan sonra yere kapaklandı. Güçlkle son sözlerini söyleyebildi: “Ben ölüyo-

rum. Ama benim oğlum yaşayacak!” Bu cümleyi söyledikten sonra, gözlerini sonsuza dek kapattı.

Bütün arkadaşları birer birer Erivan Köşkü’nden Sofa Odası’na getirildi. Odaya girer girmez hepsinin teker teker başları kesildi. Ölümçül darbenin inmesinden önce gözlerini kapatmaya bile vakitleri olmamıştı. Halil’in arkadaşlarından yirmi altısı hemen oracıkta katledildi.

O gün sadece üç arkadaşı hayatta kalmayı başaramıştı: Sülali, Derviş Muhammed, kutsal sancağın bekçisi ve İstanbul Baş Kadısı Alir Alem. Üçü de ulema sınıfına mensuptu. Bu nedenle Sultan bile istediği zaman onların canını alamazdı.

Bu şartlar altında Sadrazam, onların sancak beyi olarak atanmalarının uygun olacağına karar verdi. Arkadaşlarının ölümü hakkında hiçbir şey bilmediklerinden, kendilerine verilen makamı kabul ettiler. Haliyle ulema sınıfına dahil olarak icra ettikleri mevcut görevlerinden de ayrılmış oldular. İzleyen günlerde onlar da öldürülecekti.

Üç gün sonra şehrin insanları, saray kapısının önünde kazıklara saplanmış otuz sekiz kesik insan başı ile karşılaştı. Bu insan başlarının hepsi, açık gözleri ve aralık dudakları ile şaşkın kalabalıklara bir şeyler anlatmaya çalışıyor gibiydi. Yalnızca Halil’in gözleri kapalıydı. Dudakları aralık değildi.

Kara haber, hızla şehrin dört bir yanına yayıldı. İnsanlar silahlarını alıp üç sancağın altında Et Meydanı’na doğru koştular.

Artık Janaki’den başka liderleri kalmamıştı. Geri kalan herkes ya yakalanmış ya da öldürülmüştü. Bu nedenle şimdi Janaki’yi ön plana çıkarıyorlardı. Halil’in ölüm haberi Janaki’yi şaşırtmamıştı. Böyle bir

sonun gerçekleşeceğini çok önceden tahmin ediyordu. Gülbeyaz'ın şehirden ayrıldığından da haberdardı. Toros Dağları'ndaki vadide bulunan küçük evi Gülbeyaz için kendi hazırlamıştı. Çok az kişinin olup bitenlerden haberi vardı. Oradan dönüştü, yanında birkaç tane haberci güvercin getirmişti. Bu sayede başka insanlardan yardım almadan gereklilik halinde kızı ile haberleşebilecekti.

Şamatacı kalabalık onu Et Meydanı'na çağırmak üzere yanına geldiği sırada, Janaki Gülbeyaz'a mektup yazıyordu. Kâğıdı katlayıp haberci güvercinin kanadının altına bağladı. Mektupta şunları yazmıştı:

"Allah yardımcınız olsun! Halil'i boşa bekleme, öldü. Yeniçeriler öldürdü onu. Benim de sonum yakındır. Bu söylediklerim ne yazık ki doğru. Sen yaşamına devam et ve çocuğunu büyüt. Janaki."

Pencereyi açıp kuşu salıverdi. Kuş hızla havaya yükseldi. Bir süre kanatlarını çırparak havada denge-sini buldu. Derken büyük bir hızla dağlara doğru uçmaya başladı.

"Zavallı İrene," diye iç geçirdi Janaki. Kullanmak-tan hiç hoşlanmadığı kılıcını kuşandı. Et Meydanı'na doğru giden asilere eşlik etti.

İstanbul'da her şey yeniden allak bullak olmuştu. On Birinci Yeniçeri Alayı, kanlı kılıçları ile geri dönen otuz iki yeniçeriyi paramparça etti. Yeni Yeniçeri Ağası kapısının önünde öldürüldü. Kabakulak bir camiye gizlendi. Kul Kâhya olarak atanan Halil Pehlivan tam üç gün boyunca bir delikte saklandı. Kargaşa bitene kadar da geri dönmedi.

Üç gün sonra sükûnet yeniden sağlandı.

Yüksek tansiyonu düşürmek için yeni bir isim ön plana çıkarıldı. Her biri bir kahraman olan Köprülü ailesinin son evladı: Köprülüzade Ahmet.

Köprülüzade Ahmet, sarayın etrafındaki on bin cebeciyi, bostancıyı ve baltacıyı bir araya topladı. Herkesin umutsuz olduğu bir anda isyancıların üzerine yürüdü. Onları meydanlara doğru sürükledi. Üç gün içerisinde yedi bin insan öldürüldü. Böylece hükümdarlığa bir kez daha huzur geldi.

Janaki de öldü. Başını kesmişlerdi. Janaki, kendisini katletmeye gelenlere karşı en ufak bir direniş dahi göstermemişti. Pehlivan ve Kabakulak'a gelince korkaklıkları nedeniyle görevlerinden azledildiler. Köprülüzade Ahmet, Sadrazam oldu.

III. Ahmet, Yedikule'de dokuz yıl yaşadı. Rivayetlere göre zehirlenerek öldürüldü.

13. Bölüm

*Boş
Labak*

Ortalık nihayet sakinleşmişti. Hayat normal akışına dönmüştü. Çok uzaklarda, mavi dağların arasında yaşayan bir kadın ise olup bitenlerden habersizdi. Her akşam küçük kulübesini çevreleyen tepelerin en üst noktasına çıkıyor ve İstanbul'a doğru bakıyordu. Gözleriyle uzun patika yolları araştırıyor, uzun zamandır boş yere gelmesini beklediği kişinin o gün gelip gelmeyeceğini anlamaya çalışıyordu.

Her akşam, kulübesine kederle dolu bir halde geri dönüyordu. Ne zaman sofraya otursa karşısına bir tabak daha koyuyordu. Hâlâ ümidini kesmemişti. Gece-leri yatarken Halil'in yastığını da yanına alıyordu. Çocuğunu yastıkla kendisinin arasına yerleştiriyordu ki

kocası geldiğinde onu orada bulabilsin. Günler böyle geçip gidiyordu.

Bir gün camında bir tıkırtı duydu. Neşeyle yataktan kalktı. Cama koştu. Bu, Halil değildi. Haberci bir güvercindi. Bir mektup taşıyordu. Gülbeyaz, mektubu açıp okudu. İkinci defa, sonra üçüncü defa okudu. Sonra gülümsedi ve kendi kendine fısıldadı: “Çok yakında burada olacak.”

O andan itibaren, kadıncağızın akli başından gidi-verdi. Gerçeklerle bağı kopmuştu. Takıntılı olduğu düşüncenin gerçekleşmek üzere olduğuna inanıyordu.

Akşamüzeri, vadiye giden yola çıktı. Mektubu yaşlı uşağa gösterdi. Ona mektupta Halil’in varmak üzere olduğunun yazdığını söyledi. İyi bir akşam yemeğinin hazırlanması gerekiyordu. Uşak mektubu okumadığından, hanımının söylediklerine inanmıştı.

Bir saat sonra kadın eve neşe içerisinde geri döndü. Yanaklarına renk gelmişti. “Onu görmedin mi?” diye sordu yaşlı uşağa. “Kimi hanımım?” “Halil’i. Farklı bir yoldan geldi. Şu sıralarda eve varmış olmalı.”

Uşak, Halil’in fark ettirmeden içeri girmiş olabileceğini düşündü. O da hanımı gibi neşe içerisinde içeri girdi. İki kişilik bir masa hazırlanmıştı. “İşte! Görüyorsunuz ki kendisi burada!” diye bağırdı Gülbeyaz boşluğu işaret ederek. O noktaya doğru koştu. Görünmeyen bir varlıkla kucaklaştı. Ateşli dudakları havayı öptü. Boşluğa büyük bir aşkla bakan gözleri, baygınlaştı.

“Çocuğuna bak!” diye bağırdı Gülbeyaz bebeği havaya kaldırarak. “Onu kollarına al. Hafifçe öp ama uyandırma sakın. Bak şimdi. Görüyor musun uyardırdın onu! Sakalların battı. Kollarında salla onu. Çok seversin çocuğunla oynamayı. Eh hadi kucağına al bebeğini. Ne o, yorgun musun yoksa? Dur sana bir bar-

“dak su getireyim. Yeterince soğuk değil mi? Senin için akarsudan kendim getirdim.”

Kocasının tabağına biraz daha yemek koydu. İştahlı olmasından büyük bir memnuniyet duyuyordu.

Akşam yemeğinden sonra sarmaş dolaş bir halde bahçeye çıktılar. Ay ışığının altında fısıldaşarak sohbet ettiler. Sadık uşak gözyaşları içerisindeydi. Hanımı yalnız başına bahçeyi bir uçtan bir uca dolaşıyor, kendi kendine konuşuyordu. Birisine sorular soruyor, yanıtlarını dinliyordu. Daha önce hiç duymadığı olaylarla ilgili hikâyeler anlatıyordu. Ayrıldıkları zamandan beri başından geçenlerden bahsediyor, bir yandan da etraftaki küçük kuşları ve güzel çiçekleri kocasına gösteriyordu. Daha sonra çardağa geçmeyi önerdi. Kocasından, yanına oturmasını istedi. Kocasını üzerine oturtmasını diye elbisesinin eteğini topladı. Böylece diz dize oturabilirlerdi. Büyük bir şevkle fısıldaşmalar devam etti. Sonunda yüzünde utangaç bir ifadeyle kulübeye geri döndü. Utana sıkıla etrafına bakınarak çevreyi kolaçan etti. Hemen sonra yüzünü diğer tarafa çevirerek, boşluğa şehvet dolu bir bakış fırlattı.

İçeride kocasının yatağını hazırladı. Yatağın üzerine yumuşak bir yastık koydu. Kocasının başını kendi yumuşacık kolunun üstüne yerleştirdi. Göğsüne bastırdı ve öptü. Çocuğunu aralarına aldı ve elini sıkıca bastırarak uykuya daldı.

Ertesi gün, sabahtan akşama kadar yine onun gelişini bekledi. Akşamüstü kocasını aramak için yeniden yola çıktı. Geri döndüğünde kocasını bir kez daha küçük kulübede buldu. Ne tatlı bir delilikti bu!

Bu durum günler boyu böyle devam etti. Sabahtan akşama kadar normal işlerini yapıyordu. Komşuları ondaki değişikliğin farkına varmamışlardı. Akşam ol-

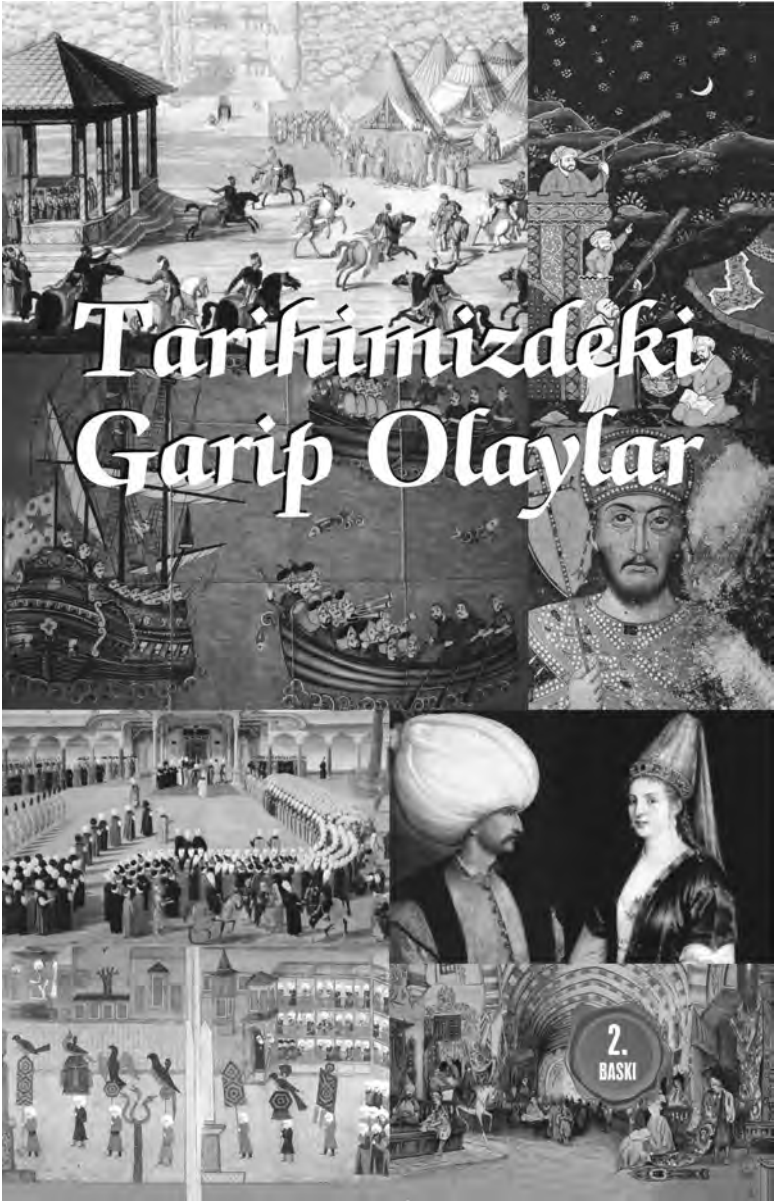
duğunda ise her şeyle bağını koparıp insanlardan kaçıyor-
du.

Güneş batar batmaz, tam vaktinde kocasının yanında oluyordu. Bu, Gülbeyaz için artık şaşmaz bir alışkanlık haline gelmişti. Bütün işlerini bu zaman aralığında kendisine boş vakit bırakacak şekilde planlıyordu. Halil bazı zamanlar neşeli, bazı zamanlar kederli ve hüzünlü oluyordu. Bu durumu sadece yaşlı uşakla paylaşıyordu. Halil'in aklı bazen büyük fikirlerle meşgul oluyordu. Ama Gülbeyaz bunları kimselere anlatmazdı. Ne de olsa böyle şeyler Halil'in hayatına bile mâl olabilirdi. Zavallı Halil. Bedeni çok çok uzun zaman önce toprak olmuştu. Artık ölüm ona hiçbir zarar veremezdi.

Gülbeyaz, böylece yaşlanıp adım adım canlılığını yitiriyordu. Sevgili misafiri yanında olmaksızın tek bir gece bile geçirmemişti. Halil'in hayali, uzun çok uzun yıllar boyunca her gece gelip Gülbeyaz'a misafir oldu.

Oğlu büyüyüp etrafında olup bitenlerin farkına varmaya başladığında, annesinin her akşam görünmeyen bir şekilde konuştuğunu fark etti. Annesi oğlundan, babası olduğunu söylediği görünmeyen bir varlığı selamlamasını istiyordu. Oğluna sürekli babasını övüyordu. Ne kadar da iyi kalpli bir delikanlıydı babası. Annesi, oğluyla Halil'in birbirlerine benzediklerini söylüyordu. Oğlu sanki babasının kopyasıydı. Halil yaşılanıyordu. Sakalları ağarmıştı. Eğer Halil gençliğindeki gibi kalmış olsaydı oğluyla hemen hemen aynı görüntüye sahip olacaktı. Gülbeyaz'ın oğlu ise gerçeğin farkındaydı, babasının yaşlanması mümkün değildi. Zira sevgili babası Patrona Halil, uzun yıllar önce yeniçeriler tarafından katledilmişti.

SON

Tarihe bakış açınızı değiştirecek bu kitapta, şimdiye kadar hiçbir yerde rastlamadığınız birçok ilginç ve önemli tarihi olayı keyifle okuyacaksınız.

Bir Lale Devri Romanı

18. yy. İstanbul'u iki ayrı dünyaya ev sahipliği yapıyordu. Bir yanda ışıltılı aydınlatılan bir şehir... Sokak merasimleri... Dünyanın dört bir yanından gelen çeşit çeşit laleler... Savaş meydanlarında çarpışmaktansa laleler ile ilgilenmeyi tercih eden ince ruhlu bir sultan... Ve sultanın etrafında toplanmış keyfine düşkün bürokratların saray ve köşklere geçen hayatı... Kısacası, zevk-u sefa ve Lale Devri'nin dillere destan eğlenceleri...

Diğer tarafta, saklandıkları küçük dünyalarında kimseye fark ettirmeden hayatlarını devam ettiren İstanbul'un yoksul halkı ve can korkusu... Bir türlü dile gelmeyen sessiz bir öfke... Derinden derine kalplerde büyüyen muazzam bir hoşnutsuzluk...

Bu iki dünyayı birbiriyle buluşturan, sıradan bir esnaf olan Patrona Halil'in başlattığı halk ayaklanması olacaktı. İsyanın öncüsü, ruhunun derinliklerine gizlenmiş hükmetme ihtirasını ilk fırsatta açığa serecek ve karşısına çıkan tüm engelleri birer birer aşarak imparatorluğun tek hakimi konumuna yükselecekti. Yeni bir dünya kuruluyordu artık. Ayaklar baş oluyor, hükmedilenler hükmetmeye başlıyordu. Ne var ki güzeller güzeli sevgilisi Gülbeyaz'a yapılanların öcünü almak için çıktığı bu yolda, hiç kimsenin beklemediği kadar büyük bir güç elde eden Halil'i, aynı ölçüde büyük bir trajedi bekliyordu.

Gerçeklikle kurguyu buluşturan Maurus Jokai'nin bu kitabı, bir yandan renkli anlatımıyla bir döneme tanıklık ederken diğer yandan Lale Devri'ne son veren büyük halk isyanının gerçekçi bir portresini çiziyor.

maya
Kitap

ISBN 978-605-5675-60-8

9 786055 675608

15 TL

www.mayayayinlari.com